

Register

Hjem Christian Fischer var - - - - -	1.
Godsalget til Chr Fischer - - - - -	1.
Kongeskrivelse til de solgte Bønder - - -	2.
Afslag i Landgildes fra Lensordeløget 1661 - -	3.
Oldersyn 3 Oktober 1660 - - - - -	4.
Skovsyn over Træderlæa i Skovene - - - - -	8.
Tingsvidne om Krigsskade i Hes og paa Redskabet	9.
Brev om Straf for ulovlig Skovbrug - - - -	9.
Fenders Skovbrugstog Skovenes Tilstand - - -	10.
Vindfælder og holdne Træer og Værdi deraf - -	11.
Afbrandte Gaarde i Them Sogn - - - -	12.
Haldne Træer i Vrads Herreds Skove - - -	13.
Om ulovlig Skovbrugst - - - - -	14.
Skovsyn over ulovlig Skovbrugt af 26 Juni 1661 - - -	14.
Do fra 1664 over markede og ikke markede Træer -	15.
Skovsyn og Retssag mod Skovfogedet af 22 Jan. 1679 -	16.
Tingsvidne af 24/4. 1661. - Mørresmedeg Træer hen - -	18.
Tingsvidne af 3/4. 1661 - Tilstande fra Vrads Sogn -	19.
Tingsvidne af 1/4. 1661 - Tilstande fra Ejstrup Sogn	19.
Tingsvidne af 15. 1661 - Tilstande fra Klovborg Sogn	20.
Tingsvidne af 1660 - Tilstande fra en Gaard i Tindet	20.
Tingsvidne af 9. Januar 1661. Tilstand i Hale Sogn	21.
Do. af 14 December 1661 om Krigsfolk Adfærd i Konde	21.
Do af 11 Septbr 1660 fra en Gaard i Gammelstrup	22.
Do fra 1660 om Døgnen i Mørresmede - - -	24.
Tilstanden i Aarsøgaard - - - - -	23.
Tilstanden i Aarsø Mølle, Sillerup, Holle og Skovbak H.	23.
Øde og forarmet Gods i Them Sogn - - - -	25.
Landgilde, Afslag og Udpantning - - - - -	26.
Christian Fischer Gods kib - Tilbagekobret - - -	27.
Præstegerant fra Silkeborg - - - - -	28.

	II.
Ehr. Fischers Klagermaal	28.
Han forlangte Atbeyds penge	28.
Fæstebondernes indsternes for Atbeyds penge	29.
Bondernes Forsta og Petters Kendelse	30.
Tingsvidue af 1% i 1670 om Hoveri og Øgler	31.
Holbergning fra Funderholme og Kjørshoved	32.
Kongens Folgebreve om Fæsterne Pligter	32.
Rentens Kendelse om Atbeyds penge af 5% i 1671	32.
Søgefalds boder - Lægermaals boder - 1671	33.
Krav om Bondernes Belæring og Rabskendelse 1676	34.
Kræfte paa Kroppen	34.
Landgildekorn aflöses af Tønne	35.
Skanning og Retssag om Atbeyds penge. Bondernes Førvar	35.
Retten kender: Friatvare for Atbeyds penge	36.
Them Sognes Fæstebondens Fæstetværing i 1677	37.
Ridefogdens Indlag med Skanningen	42.
Dommerens Kendelse derpaa	42.
Bondernes Klages over Øgler og Hoveri	43.
Rabskendelse om Landgilde m.m. - Tri for Atbeyds penge	43.
Landsstings dom om Atbeyds penge	43.
C. Fischers Fæstetvæninger for Landgilde m.m.	44.
Pægaarde og Forarmelse - Udføring af Skryd	44.
Overdrivelse af Hoveri til Silkeborg	44.
Øgler, Holbergning, Skovkoerster	44.
Fischers Død og Begravelse 1677	45.
Fischers Familieforhold - 6. Hvedeskende	45.
Jordebog paa Landgilde. Udsæd og Aarling	45.
Landgilden af Domkirken's Gaard i Vorret	50.
Præsten J. Holms Berechning om Them Præstegrd	50.
Them Bonderes Hoveri til Silkeborg for 1661	51.
Uads Herreds lenss Bestellingsværdi 1661	52.
Skovsideronnie 1662-63	52.
Ehr. Fischers og Kronens Lovens Olden 1662	52.

III.

Tjendeordning i Thom Pog 1670	— — — — —	53.
Oldensyn 9/10.1661. — Inger Olden	— — —	56.
Oldensyn 20/1.1665	— — — — —	56.
Skovsyn 20/4.1665 over ulovlig Skovlægt	— —	56.
Skovsyn i 1666 over Hornfald	— — — —	57

1

Eder Egelsborgs Silkeborg Her findes en fyldig Chronale af Chr Fischer, som blev Eges af Silkeborg Gods efter 1660, og derfor skal her kun opføres en kort Redegørelse for, hvem han var: Han var Søn af en Tysker, der nedsatte Corn Læge i Skanderborg, blev yndet af Christian IV. og ansat ved densnes Vinkelder. - Sonnen Christian Fischer blev anset i Kongens Tjeneste og kom i en stor Del af sit Liv til øve mellem Vintonder og Vorflester. Under Kongernes Tid var det vanlig at han Vinkeldelen for Christian IV og Frederik III. Han bearedes med Udnævnelse til Kongelig Munkskørh og med meget store Leveringer af Vin til Kongen - til Dels på Kredit - og ved Ydelse af Loan til samme, der i Krigstiden voksede til store Højder og først til, at Kongen til Afvikling deraf lod ham ved Skade overlade en Del Kongeligs paafire Tidspunkter, nemlig 21 December 1661, 4 Juli 1663, 17 August 1664 og 24 November samme År. Dog forbeholdtes Det til at fra Godset tilbage til Kronen mod Tilbagebetaling af de Beløb, det var solgt for.

I Vrads Herrreds Tingbog er indført en Skrivelse af 12 Februar 1662 der indeholder:

Kongelig Majestats Folgebrev paa en Del af hans Majestats Gårde og Gods til Silkeborg ligende, som til Christian Fischer (er) solgt og aflatet, og lyder Ord tilanden som følger:

Wi Frederik den tredie hils er Eder vore Bønder og Tyvare som bygge og boe udi Silkeborg Len udi Vrads Herrred, nemlig af Them Sogn*)

D af Them Sogn solges 15 Byer og Enkeltgaarde til Fischer, men den Del af Sognet, som hørte under Skanderborg Len, blev ikke solgt til ham, nemlig Sognets største By Sallten og Gaarderne Sorup og Engstrup samt Gaardene i Vørret. Sebstrup hørde heller ikke til Silkeborg Len, men blev ikke aflatet til Fischer,

Vrads Herred.

Them Sogn.

Virschlang — Themb — Thorresbye — Fougsstrup.
 Hjortsvalle — Brand — Byeschouff. — Logager.
 Tiedschoe. — Rudstrup. — Linde. — Stockloiff.
 Tolsstrup. — Loundal. — Heggaard.

Hids Herred.

Balle Sogn.

Hierchgaard — Heindingdal — Østerboring
 Vesterboring — Offgaard — Vestertkielstrup
 Balle.

Giødvad Sogn

Giødvad By. — Østerkielstrup — Resendal
 Seestrup Sogn

Vinbal — Dalgard — Suosstrup — Borups
 Graueballe — Thuellumgaard. — Laurom.
 Thuellumbiergh.

Sporup Sogn.

Lynghy. — Farre. — Elling.

Schaarup Sogn.

og Schaarup By.

Liusgaard Sogn.

Liusgaard. — Hder. — Ans. — Brorup. — Roe.

„Evindelig med Gied og von Kaade. — Vi biude her
 med og alvorlig befale eder alle og enhver ved Saade-
 bashed, at i nette eder efter, herefter at svare os Elskelig
 Christian Fischer voros Vinskeenh og hans Avinger ef-
 ter edet paa voros naadige Skodes videre Trithold givon-
 des og gorenedes hammen og ingen anden eders aarlig
 Landgilde gaf. (= Gæstevi), Sagefeld, Egler, Aabyde, og al
 anden Rentee og Rettighed, som i pley og plig er at gøre
 og give og aftsættes Tid ejfot og givende have. — Han skal
 igien handthave og holde eder alle og enhver ved Loug-

skjølog Ret og ingen af eder blidledesat forventhis imod Lov
og Jordbogen udi nogen Maade, Lader det ingenlunde.
Givet paa vorst Residentz udi Hirschhoff den 28 De-
cember 1661 under vorst Sigmal. — — — — — Frederich. —
Som samme Kongebrev udi sig indeholdt

Som Bidrag, Oplysning om Tilstandene 1660-1661 opføres
her Silkeborg og Skanderborg Lens Jordbøger for
Røm Sogn i 1661 med de paasjorte Afslag Landgilde-
delseserne, der efter Regeringers Beregning
fremkom paa Grund af "Bøndernes tynde Ulikhaar", men
rettere sagt: Sa Grund af Nids tilstanden i Landet.

Silkeborg Lens Jordebog 1661.

Wirschelang.

Peder Andersen og Jens Lassen skal yde:

Den 3de Part af dens sædvanlige Landgilde, som blv.
ver 3 Pdp 1/3 Tjæringhaar Rueg — 4 Pdp Begg — 1/3 Pdp Senior
En Trededelvin — En Tredieds Fodernod. 7P/4 tllb Gz-
sler 2t Torskepunge.

Christen Nielsen og Kons Nielsen.

Yder ligesom foregaende.

Rasmus Nielsen og Peder Rasmussen.

P. Nielsens Gaard er idet og den anden: Peder
Rasmussen yder 1/6 Landgilde.

Peder Soffransen og Jens Jensens Enke.

Peder yder 1/6 og Enken yder 1/4 Landgilde.

Niels Jensen Byschoffs Enke og Peder Nielsen.

Yder 1/3 Landgilde.

Niels Nielsen og Esche Thomesen.

Esches Gaard er idet. Niels Nielsen yder 1/3 Landgilde.

Thernb.

Niels Thomesen og Thomas Rasmussen.

Ds skal yde 1/4 Landgilde med Torskepunge.

Niels Lauridsen et Huse er ganske idet.

Thiem førsat.

Kr. Niels Jørgensen (for hv. Træstihorn) og Sigvart Hansen.

Kr. Niels's Gaard er øde. Den anden yder $\frac{1}{4}$ Landgilde.

Jens Brücksen Kiortsballe. — skal yde $\frac{1}{4}$ Landgilde.
Niels Jørgensen og Peder Jørgensen.

Peder Gaard er øde. Den anden skal yde $\frac{1}{4}$ af sin Landgilde.

Peder Nielsen og Peder Pedersen — af et Gadehus
Skal yde $\frac{1}{4}$ Landgilde.

Rønner Rye.

Jens Pedersen.

Er forsvaret og han intet yde af sin Landgilde
Christen Jensen, som er Delefoged —

Undes for sin Bestilling fri for at yde Landgilde.
Jens Rønnesen — Landemand.

Yder de to Parter af sin Landgilde.

Søren Rønnesen, skulde yde en Fredsdepot.

Nen hans Gaard er afbrændt, og han har intet give.

Fogstrup

Jens Nielsen.

Skal give 1 tel Rug af sin Landgilde.

Christen Nielsen, Landemand

Ligesaa 1 tel Rug.

Jens Andersen — Skal yde $\frac{1}{4}$ Vognlyde.

Kiortsballe.

Christen Jensen og Peder Brücksen.

Skal yde $\frac{1}{4}$ Landgilde

Sebstrup.

Peder Søffrensen.

Niels Christensen.

Hendrik Hansen.

Jens Andersen og Søffren Nielsen.

Yder $\frac{1}{4}$ af Landgilde.

Brandt.

Christen Jenson og Thomas Rasmussen.

Skal yde det halve af Landgilden og alle Torske-pengene.

Byeschouff.

Søffen Pedersen.

Yder halv Landgilde og alle Torskepengene.
Løgager.

Peder Jacobsen og Jacob Pedersen Sejll.

Yder $\frac{1}{3}$ Landgilde. — Den ene hjælper den anden.

Giedtrøe.

Niels Søffrensen Søndermand og Jakob Christensdatter
Skal yde Halvdelen af Rugen og $\frac{1}{4}$ af alt andet
af Landgilden.

Rudstrup.

Christen Nielsen og Rasmus Jensen.

Christen $\frac{1}{3}$. og Rasmus $\frac{1}{3}$. — De skal yde det halve
af deres Landgilde.

Tholsbrøup.

Jens Nielsen og Esche Jensen.

Twe $\frac{1}{4}$ af deres Landgilde.

Lindt.

Niels Pedersen har den halve Saard og Erik Christensen
sammen med Ib Hadsen den anden Halvdel af
Gaorden.

Ib Hadsen er forarmet og hans Saard er øde,
saa han kan intet give. — Erik Christensen skal
yde sin Andels Tredjedel af Landgilde.

Stokhoff.

Anders Christensen og Jens Christensen har 1 Part af Gaorden
og Jens Christensen og Brandts Jonsens Enke den anden Part.

Begge Jens Christensen et skal yde $\frac{1}{4}$ Part af deres
Saab. — Ellersom de ansæt to ei forarmede, kan de
intet give.

Loudall.

Søfren Michelsen (+1656) har $\frac{1}{3}$ af Gaarden og
Rasmus Tondersen $\frac{2}{3}$.

Rasmus er forarmet og han intetgave. — Sønnyder
 $\frac{1}{3}$ Landgilde.

Hedegaard.

Seder Torbenses Enke skal yde $\frac{1}{3}$ af sin Landgilde.

Skanderborg Slots Jordelov. Ry Birk, Them Sogn.
Gallen.

1. Seder Tomason.
2. Søfren Pedersen og
Niels Madsen.
3. Thomas Tomason og
4. Anders Jenson og
Niels Madsen.
5. Store Søren Jenson.
6. Søren Knudsen og
Niels Knudsen.
7. Jens Nielsen og
Johan Olufsen.
8. Søren Jensen og
Tomas Nielsen.
9. Jørgen Pedersen.

Paarup.

Rasmus Jensen.

Han intetgave af Landgilden, er forarmet.

Engetved.

Morquor Nielsen og
Christen Jensen.

Originalens Margin er skrøvet; Pandkast til
Christian Fischer.

Fogstue.

Simon Pedersen.

Fogstrup, fortset.

Han intet yde af Landgilden. Hansgaard et
afbrændt.

Niels Andersen.

Kan yde en syvende del af Landgilden
Ubetret.

Søren Rasmussen.

Giver intet af Landgilden.

Det er ikke sandsynligt, at Bønderne i 1660 havde
de Lov at sende i Skoven til Fedning af Olden.
Bønderne og andre havde øvel delmestet af,
hvad der var af Kraag i Skov. Sogor og Lovinere
er rimeligtvis gået sammen. Vøj Herrel kom at Skovene
kunav ringe Oldenhøst i nærværende Åar. Taa Silkeborg
Lensthorrens Ugne lod Telefogden Anders Thomsen forlæge
Oldensyn i Vrads Herred, som blev afholdt og indført i
Tingbogen 3 Oktobre 1660 — saa lydende :

— Stod Dag for Retten Niels Sørensen i Gedesøe — Christen
Nielsen — Peder Rasmussen — Niels Nielsen og Thams Nielsen
i Virchlang — Niels Laursen Rudstrup — Jens Thom-
sen i Thomasbyer Thomas Nielsen i Høgaard — Peder Petersen
i Bysschouff — Dyrnes Jonsen i Ansøgaard — Niels Christensen
i Vrads — Christen Christensen i Siøgaard. — — —
vidnede og hundgjorde med oprakte Finger og Ed, at de
paa Tirsdag sidst forleden var 14 Dage, havde egenmændet
alle Kong. Mayls. Skove her i Herredet til Silkeborg Len liggandes
og danner med muligste Flid grazdigeligen synet og be-
sigl, hvis Olden der paa hundf findes, og hvor mange Lovin
paa enhver Størrelse billigen kan inbrændes, at de forsva-
lige kan være fedet. — Først:

Røltens Enemærke aghes god for 3 leg Lovin (1 Leg = 6 Lovin)

Wirslangschouff for 6 Leg Lovin.

Haembangschouff for 2 Leg Lovin.

Loudalsschouff for $\frac{1}{2}$ Leg Svin.
 Rudstrupsschouff for $\frac{1}{2}$ Leg Svin.
 Giedsoschouff for 1. Leg Svin.
 Løgagerosschouff for $\frac{1}{2}$ Leg Svin.
 Tholstrupsschouff for 2. Svin
 Fougs træpschouff - Alkeborg træpåd 2 Svin.

Taa de andre Kong Mayls Skovs her i Herredet fandt ingen Olden, som kunde føde Svin, og efforsom den største Del af Olderen, som nu paa Jordene er nedfalden, er fornaadnet, da syntes de, at dersom Olderen, som endnu i Tidene er ferst og ved Magt, saa kunde Skoven føde de Svin, som de er taksonet for som for en Rest, hvilket de affyrmrede for et fuldt Syn.

Af de store Masser af Træ som Svenskerne og vores polske og brandenborgske "Verner" havde nedhugget i Thom. Sogns Skove laa der efter Freden i 1660 en Del, der ikke var blevet fort bort fra disse. En Del laa endnu i Skovene, da der 14. Nov. 1660 blev affattet et Ting over hvilket Træfang - varer sig af Eg og Birg, som kan finde beliggende udi Kong. Mayls Skov her udi Herredet, af del som forleden Fydelid kan være faldet og underhugget, som til Thom. mer, Fiel (Fjel), Hjull (Hjul) Lagter eller andet slig Brug kunde være tydelig og del udi enhver Skov findes sørdeles for Tonge vordere, som Ret og forsvarligt kan findes. Da har de paa Fredag og Lørdag sides forleden igennemdragte alle Kong. Mayls Skovs her i Herredet og om forborørte Leylighed med muligste Flid grandgivelsen syret og erstatet, først:

Virchlang Vesterhov. hvor udi fandtes Eg og, som da

synles hunde galde to Rigsdaler.

Værchlæng, Øster og Sønderskov fandtes Eg og Bøg, hunde
galde to Rigsdl.

Loudal Skov - Eg og Bøg for 2½ f.

Thernb Skov, Eg og Bøg hunde galde ½ Rigsdl.

Rudsbyrup Skov, Eg og Bøg for 2 f.

Gjedø Skov, Eg og Bøg for ½ Rdl.

Søgager Skov - Eg og Bøg for 1 Rdl.

Hjortsballe Skov - Eg vurderet for 3 f.

og intet mere fra paa foranviste Skove kunde finde, som der
igenligst andet end til Brænde, Ved og Kiel, hvilket ikke
blev vurderet. Fra de andre omraa Skove i Hærredet fand-
tes intet fra beliggende, som til andet kunde være ty-
lig, end til Ved og Kiel. --- .

Tæmildig hørmed meldte de samme Symonard :
at de udi forgangen Uge havde været ved alle Kong-Magns-
Bordegåaende og Boliger her udi Hærredet at synse og besig-
tige hvæs (hvilke) Mangel og Brøbstældighed der paa kan
findes, eftersom de i Dag 8 Dage var her af Tinget heravet.

- Da begrundtes der alle Stedor store Mangel og Brøbst baade
paa Ved, Tømmer og Tag, samt paa Træbygning, som gange-
ske meget ud af Krigspolkene var tilfældet og sonder-
brugget, hvilket ville blive alt for vidtlægget hos en hvor
sædels ad Specifidere. Doger denne højligfororden -
at icke til deres Huses Brøbstældighed at forfærdige, samt
til Vogne og Plouge, som hos en hvor er fundnes ganske
øde. - Dette saaledes for os at være vidnet, bekræftes
vi med underskrivne Hændes og paabrykte Signet.

Et Eksempel paa, hvordan det sigtes at hindre Bonde-
nes fri Brug af Skovens Fra, er følgende :

Tinges vidne fra Vorads Hærreds ting af 5 December 1660

I) I dat efterfølgende ar brugt det gamle Tegn f for Mark
og P for Skilling

Delsogden Anders Thomsen i Leiel fremlagde i Retten paa Kongelig Majestats og Lensherrens velhuarne Christe Fris' hens Venne en skriftlig Besaling og Forbud, hvor ellers han var Tingsvidne begavende. — Ogs efter anden — som følger :

Get Kiöbenhaffn den 24 Juli 1660, formelder og befaler For- geder og Embetsmand og alle andre, sig paa hans Kongl. Maj- estats Venne til Kronens Skove have Opsyn, at de lade dennem — straks gne og besigleje for at forfær og vist vide, hvorledes nu befinde at være medfaren og tilholde Bonde efter Loven og Regessen samt efter Hans Kongl. Majestats nye Forordning at svare og staa til Rette for sin Gaarde liggende Skoves Parters Forthuggelse, saa vel som for deres Enemester, med mindre han i Skovfogden med Skovrideren og lofaste Damermand kan lo- ligen og sandforstigen bewise andre det at have hugget, hvore de er, som han og Skovfogderne ej kunde hindre. — Da paa høj- bemeldte hans Kongl. Majestats og Lensherrens Venne end- reue, som tilformasket er alvorlig forbide og adware alle og enhver, hvo de ere ellers hvor han — Ingen at lade sig linde efter denne Dag udi hans Kongl. Majestats Skove her til Silkeborg at hug- ge eller hugge lade — fore eller afførelade, ledet eller stort fra, uden Lovg og Minde (= Tilladelse), og heller ej nogen sig til at fortræde, Kulmilar at brænde eller opstalte under Plan og andre Loegmaal. (Lovbud - Svaf). Saa og Skovfogdet med Skovrideren sig vil efter denne Dag med Skoven at forese, som erugtes forsvarligt, hvor efter en huer vedkommonende kan vide sig at rette.

Delle paa Vads Hovedstorg leses og paaskrives og Tingsvid- ne det efter at gange.

Aldum Silkeborg den 10 August anno 1660 — Peder Jensen Kjoch
Skov og Vildtbynet af 28 Nov. 1660, des forelges af 11.
Mand, hvoraf de otte var hjemmebörende i Thorog Sog, har,
— comdel syres — en selvmødssigende Plibning, der
lyder saaledes

De har -- - beriget Skovene, udi hvilke findes et vore gjort
udi denne. Tydelig temmelig stor Stade med Skovhugel, ejer for-
sige udgangne Syrs Indhold. — Dog befinder ingen af samme
Skove til Upligt at være forhuggeen, men er endnu vel ved Magt-
— hvilket de saaledes affyrmrede for et fuldt syre — med vore un-
derskrivne Hænder og paatrykte Signeler. —

Gens herren, den velbaarme Hans Friis lod foretage et
Syd den 9 Januar 1661 over, Vindfælder og haldne
Træ, som Stormen havde slæbt ned i Skovene og
12 Hektar af dem og Vads Sogne fremstod derafslor for Vads Her-
reds Relog kundgjorde:

At de paa Mandag og Tirsdag sidst forleden havde vorst
i alle K.M. Skove her udi Herredet og med muligste Hid grand
giveligen synet og erfaret, hvad her udi en hve Skov af Vindfælde
i sidste -- - Storm er nedslagen, og hvortil det kan være forlygt
— saa og for Tenge tækere, aftosom de vor tilslagne, og det
ude Telefogden Anders Thomsen Leyiel hans Overvarelse. De
var først udi:

Virklund Vesterskov, hvor udi fandtes 11 rodbleste Ege. De tre
kunde blive noget slækt Begnings-tommel, udi de an-
dro gænte ikke til andet end Ved til Hul. De kunde gal-
de tilsammen 3 1/2 Mark. — Af rodbleste og afslidte Bøge
kan blive Tre til 30 Par Vognhul og Ved til fem Kubemil
Virklang Idenskov. — Rodblæst 2 Ege, som kunde gælde tilsam-
men 2 Mark. — Et rodbleste Bøge og nogle afslidte Plum,
som kan blive Tre udi til 20 Par Vognhul.

Themb Skov: Rodblæste Bøge 7 hvoraf kan blive Tre til 20
Par Vognhul

Loudal Skov: Rodblæst to Ege, der kunde 20 Skilling. —

Rodblæste Bøge, hvoraf kan blive Tre til 18 Par Vognhule
Rudsstrup Skov: Rodblæst Bøge og nogle afslidte, hvoraf kan
blive Tre udi til 16 Par Hul og Ved til 2 Milor.

Giedeo Skov: Rodblæst 2 Ege, kunde 1 Mark. Rodblæste
Bøge og afslidte (Grene) til 20 Par Vognhul og 3 Kubemil-

Løgager Skov: Rodblæst 9 Ege: kængelde 7. Mark. Rodblæste
Bøge og afslidt til 24 Far Hul og Ved til fem Miler.
Tholstrup - Linde og Tømmerby Skov. Rodblæste Bøge hvoe
af kan blive fra til 8 Far Hulog (Rosten) er aldeles ikke
genlig tilbanded end til Ved.

Koen Skov. Her fandtes nogle haldne og afslidte Stumper, hvor
af kunde blive Ved til 3 Miler.

Vrads Skov. Her fandtes rodblæst Bøge til 4 Far Hul og Ved
til tre Miler.

Bøgschouff og Søgaards Skov. Her fandtes rodblæst og af-
slidt Bøg til 1. Mile.

Hverd Hule Fra vurderet for 1 Skilling efter gammel Ladra-
ne, og fandtes den største Del af foranstrævne nedblæste Fra al vere
hulog halden. - Udi de andre smaa Skove var intet faldet,
som kunde vurderes for noget, undtagen udi, Stottens
Egnemærke, "hvilket ikke blev vurderet, formedelst det
kan bringes til Stottels Fornødenhed.

Hvilket saaledes affyres ledes for et fuldt Sogn, og
var mesten Dels Skovfogderne til Vedermaals Ting og hør-
de dette Videre og Synstrebet bestreven.

Gansabrandte Gaarde i Thom Sogn meldst et Tonge vidne
af 7. November 1660, aflagt paa Vrads Herredsling af Nels
Sørensen i Gessoo, Nels Pedersen i Lind, Nels Nielsen i
Vorschlang og Peder Laursen i Knub. - De vidnede og kundgjor-
de med ofrakte Finger og Ed, at det er den mere vettigigt
i Guds Sandhed, det (at) Jens Thommen i Tømmerbye hans Gaard
blev ganske afbrandt forgangen Aar 1659 udaf de brandenborg-
ske Krigsfolk, den Sid, de rejste ud af Landet, og henived othe
Dages Sid tilform drog det et Partiaf som Krigsfolk gennem
Toungstrup, og de skid Ild paa Linin (Livent) Pedersens Gaard
og afbrandte ganske to Huse, som var Lade og Fæhus. Det
saaat være vidnet bekrefles vi med underskrivne Hender.

Yderligere Skoosyn over Stormskærene og det, der laa tilba-
ge efter Fjendernes Nedkugst blev fremlagt for Vrads
Herreds Ret 6. Marts 1661. Synsmænd havde gennemgaar-
et Skovene for at udfinde:

Hvor mange haldne Ege (og Bøge) Træer, der hundefindes i en.
hvor Skovpart, som ikke efter denne Dag kan bære Lov eller Ol-
den, og som uden Skovskade kan udvises til Slottets og Lade-
gaardens Opbygning og Reparation samt til Broer og
Bøndernes Huse og Gaarde, som udi Fejdetaiden er afbrændt
og RØMNET, og nu udi sidste store Storm er nedblæst. —
at opbygge og forstørre. — Da har de saa Mandag og Torsdag
sidst forleden igennemreyst alle — — Skove her udi Herredet,
og om disse boroste Lejlighed med muligste Hid grandgeweli-
gen synet og orfaret og er befunder udi hvor Part — som følger:

Slottets Eremarke, hvor udi

befindes Haldne	—	—	94	Ege	42	Bøge
Virschlang Vesterstervkov	—	140	—	—	62	"
Virschlang Peterskov	—	—	103	—	70	"
Thoml Skov	—	—	20	—	10	"
Loudal Skov	—	—	47	—	20	"
Rudstrup Skov	—	—	4	—	70	"
Giesøe Skov	—	—	44	—	60	"
Søgåen Skov	—	—	83	—	40	"
Selstrup og Byesschouff Skove	—	—	9	—	10	"
Hjortsballe Skov	—	—	40	—	10	"
Thornowby, Linde og Tolstrup Sk.	—	4	—	—	8	"
Foustrup Skov	—	—	0	—	26	"
Vrads Skov	—	—	—	0	—	4
Bøgschouff og Søgaards Skove	—	6	—	—	11	—
Tsen Skov, Egene, som ikke til noget	—	—	—	—	—	—
kunde være genligt	—	—	10	—	0	"
<u>Talt</u>	<u>634</u>	<u>Ege</u>	<u>433</u>	<u>Bøge</u>		

Alle foransteckne Traer var topfaldne og har ikke i Fremleden
bare Løv eller Olden. En stor Del ud af begge Traæet er dog
genlæg til Bygningsstommer

Gnegen døl af Skovsyn fremkom ved, at der udkommendes
døs, fra 2 k. 12 Mand lidt efterløse, hvor mange Træer i Skovene
der var blevet nedhugget uden at Stubbene var forsynt
med Kongens Skovmærke, altsaa hvor mange Træer der var
faldne for ulovlig Skovbrug. Trods skarpe Fortbud vedblev den
ne gamle Skovbrug, og det hjalp ikke synnerligt at gøre Bon-
derne til Skovfogder. Af forhindrøe Skovbrugst uden Tulladelse,
var mere end nogen muligede, og da Skovfogderne gjordes ansvars-
lige for den ulovlige Brug og måtte belade, hvad der ulov-
ligt blev hugget og altsaa blev straffet derfor, saa fortsat-
tes paa den gamle Maade.

Som Eksempel paa de mange Skovsyn over udlig Skov
kunst opføres her følgende fra Vads Herrads Tingbog.

. 26. juni 1661 præmstod for Retten: - Thorben Pedersen i Hede-
gaard - Jens Nilsen i Holstrup - Enrich Christensen i Linde
- Jens Nielsen i Hjorteballe - Niels Christensen i Sebstrup,
Christen Jensen i Brand - Rasmus Sørensen i Vørchlæng
- Anders Nielsen og Niels Jørgensen i Thom - Niels Poulsen
i Vrads, Christen Christensen og Hans Pedersen i Tsen. —
Der vidnede og hundtzorde, at de paa Fredag og Lørdag sidst
forleden var manet til og har gennemgaaet alle Kongens
Skove i Herredet, som er Silkeborg tilliggende, og de har med
stort mæle flid grandgiveliger synet og besigtget, hvos mæne-
ge Traer i enhver Skovpart - Ege og Bøge - der var hugne
fra Roden siden sidste Skovsyn, og som ikke var manet
med Kongens Skovmark. Herom havde Vrads Herredet
teng kreval de nævnte Mandes Skovsyn, og numelitte de
folgende: - De havde fundet, at der i efflerskrevne Skove var
hugget følgende

Y Røstrup Skov - hul Bøg - - - 0 - - - 1 - - -

15.

I Hjelte Skov - halden Eg - - - - - 1. Ege 0 Bøge - - -
 I Logager Skov: 1 lille halden hul - - - - - 1. - - - 0 - - - -
 I Sebstrup Skov paa Hendrich Hansens
 Skovparti - - - - - 1 - - - 0 - - - - -
 I? Paa Niels Christensens Tord - - - - - 1 - - - 0 - - 4 - - -
 I? Paa Peder Sørensens Tord - - - - - 2 - - - 0 - - - - -
 I Horsballe Skov. thulog 1 halden Eg 2 - - 0 - - - - -
 Skolstrup Skov en halden Bøge - - 0 - - - 1 - - - - -
 Fugstrup Skov - - - - - - - - - 0 - - - 2 - - - - -
 Vorret Skov - - - - - - - - - 0 - - - 1 - - - - -
 Vrads Skov - - - - - - - - - 0 - - - 1 - - - - -
Tall 8 Ege 8 Bøge

Et Skovsyn fra 1664 blev paabudt, for at forføre, hvad Træder var høje
get ned siden sidste Syn og gjaldt, hvad doruet hængel paa
nesten forleden to åars side.

	Mørkede Træer	Hvitemærkede
	80 Ege 4 Bøge	1 Bøge 1 Ege
Gottels Emmerkarke	- - - - -	2 - - 1 - -
Virklang Jøsterskov	- - - - -	1 - - 1 - -
Synderupskoven	- - - - -	1 - - 0 - -
Jøsterskovene	- - - - -	8 - - 0 - -
Themb Skov	- - - - -	1 - - 2 - -
Loudal Skov	- - - - -	4 - - 0 - -
Rudsstrup Skov	- - - - -	5 - - 1 - -
Giedtsøe Skov	- - - - -	2 - - 1 - -
Logager Jøsterskov	- - - - -	1 - - 2 - -
Logager Vesterskov	- - - - -	0 - - 4 - -
Sebstrup Skov	- - - - -	0 - - 1 - -
Byschouff Skov	- - - - -	0 - - 6 - -
Hjortsballe Skov	- - - - -	8 - - 0 - -
Tømmerby, Lindog. Tolstrup Sk.	- - - - -	3 - - 0 - -
Fugstrup Skov	- - - - -	5 - - 3 - -
Vrads Skov	- - - - -	<u>Tall 30 Ege 4 Bøge 42 Bøge 23 Ege</u>

Ingen flere Steder kunde de finde noget, som var mede

hugget i det omtalte Tidrum, hvilket de affymede - - - - -

Nogel længere frem i Tiden fremkom en Retssag der begyndt med Skovogn over ulovlig Skovhugst og fortsatte med Glevning mod Skovfogder og Bæskendelser i Sagen. Vrads Hærreds Tongbog har 22 Januar 1679 fået tilført at Skovogn, hvori Sjønmandene berettede, at de havde set:

I Vrads Skov to haldne Bøge, saa vidt - 0 Ege 2 Bøge
til Silkeborg hør.

I Tommesby, Lind og Tolstrup Skov to

Bøge høgste, den ene halden, den
anden hul. - - - - - 0 - - 2 - - -

Hjorteballe Skov - 4 Egestovne. - - - 4 - - 0 - - -

Brand og Asklov Skov, 2 maa Egs som

tiltrænde Fløper. - - - - 2 - - - 0 - - - -

Selstrup Skov, 2 haldne Ege - - - 2 - - 0 - - - -

Brysskouff og Nord Brysskouff, 2 -

maa Egs som til Kauff. (Hjulnæs) 2 - - - 0 - - - -

Løgager Vesterska, 2 Egestovne. - - - 2 - - 0 - - - -

Løgager Østenskov 8 Egestovne. - - - 8 - - 0 - - - -

Pedsoe Skov, 2 Ege, den ene hul og

2 Bøgestovne. - - - - 2 - - - 2 - - - -

I Rudstrup Skov, 6 Bøge og 2 Ege. - - 2 - - 6 - - -

Loudal Skov: 2 Ege og 3 Bøge. - - - 2 - - 3 - - - -

Themb Skov, 4 Ege og 4 Bøge. - - - 4 - - 4 - - - -

Virschlang Peterskov. - - - - 3 - - 2 - , - -

Virschlang Vestersko, 3 grønne Ege

og en halden Eg, samt 4 Bøge. - - 4 - - 4 - - - -

Fatt 37 Ege 23 Bøge.

Kusatte Henrik Borchor (Ridefogden i Rølle og

fornemte: Enhver Skovfoged bor og (er) pliglig at
svare til de Skove og Træer, som i enhvers anbefroede Skov-
part efter Sjønsvidnets Forklaring ulovlig hugget er, efter
desom udgangne Kong. Mayls. Skovordinansse og Forordning,
som vedlør, og var herpaa en endelig og retmæssig Dom begrundende.

Saa modte i Retten disse aftanskrevne Skovfogder, nemlig: - Jacob Pedersen og Jacob Seil i Logager — Christen Melson i Virchlang og Niels Sorensen i Gjedtdal — Anders Jensen i Rudstrup og Jens Christensen i Lourdal og gav til Kendelse og svarede saaledes:

„Foranskrevne Fraer, som i deres anbetroede Skove er hugret ulovligt og ustømplet efter Symmardens Formelding er om Natteride og aldeles udi deres Fraværelse, imod deres Villie og Minde bortsættes, som og udi Kirken af Preddikes stolen er efter Syb, som de, med Præstens Kunckel formoder al kunde give bevisligt. — Det foreudet har de ingen Friheds lov deres Skovfogder som tilforn, men skal være paa Husbondens Øjler og stobyede, naarde de tilsiges og derfor ikke kan have grandgivne lig Tilsyn til Skovene, saat en Stengel Træ jo snart udi deres Fraværelse kan bortsættes, hvorfor demens sig for slig Tiltale fri at være, og gik de der over i Rette og var Dom begærende paa begge Sider.

Efter at Farterne „Med flere Ord og Tale dennem var imellom“ afsagdes Retterns Kendelse saaledes:

„Saa ved jeg ikke rettere her udi at kunde kende, end jo enhver Skovfoged bør al svare til anbetroede Skovfogd, offentlichesattelse og Skovordinantsens Formelding. Til Værtelighed under mit Haand.

Dalem ut supra — Herridspogden —

Desuden stillede Ridfoged Henrik Borcher Krav og formentle (at) enhver Skovfoged bør og pligtz er at give Redelighed med snarest paa hvis (hvor mange) Værspældet og Kulmiler, som (i) entwæs af deres behoede Skove er faldet og brandet og efter lovlig Vurdering betale derfor paa Silkeborg Skovvestre inden 15 Dage eller lide Nam og Vurdering i sit Gods og bedste Losire, hvor det kan findes efter K. M. Forordning, ellers også derfor lide dette og Tidslag. — Herpaa var han en endelig a-

Retten sig Dom begavende.

Saa samme Tid var her end Ratten: Jacob Pedersen og Jacob Seil i Løgøger. — Thorsten Nelsen i Vorslæng — Niels Sørensen i Giedtboe. — Anders Jønson i Rudstrup og Jens Christensen i Lourdal, (som var Skovfogder og gav til Kende, at hvis (hvad) der af Vinden bliver nedslagen, det tager enhver af Bønderne med Gewalt, ligesom de vil, og det uden noget Forloev eller Betenkelskighed i nogen Maade, og det er der ingen der kan hindre eller parte (nogen for) og desfor kan Skovfogdene ikke svare til samme Vindfælder, men mente sig desfor friatvære.) — Parterne var derom Dom begavende, og den blev saaledes

* Saa, efterat her ikke formig bevises om Vindfælder og Kulmiler, hvor højt de sig kan bidrage efter lovlig og billig Ueordning, saa vilog han jeg ikke domme Skovfogdernes til nogen Nam i deres Bo at lide, forend det bliver bevis, meden tilhændes enhver af forbemelde Skovfogder snarest sig at indstille eude Silkeborg Skrivestue og der affgive Forklaring for, hvad Vindfælder, Fra og Kulmiler eude enhvers antetroede Skov i sidste forleden har forfalden er efter Skov Ordinancens Indhold — + heller og lide denfor som vedboe Under min Haand — — — — — Herredsfogden.

For at give en Fremstilling af Tilslandene som de var i Ti- den omkring 1660 oppføres her et Udvælg af de mange Tingvidner som Vads Herreds Tingbog fra flere Steder i Hærredet, og vi begynder i Norre Snede:

For Ratten stod 24 April 1661 Delefozden Anders Thomsen i Leyel, hvor Christen Thorbensen i treskov — Jens Eriksen i Bost — Jon Sørensen i Bigeskov — Jens Sørensen i Bredlund — Knud Pedersen i Illestrup og Mikkel Jensen i Græstrup vnde med oprakte Finger og Ed:

At der i sidste Krig og derved folgende smil som Sygdom et Hjem blvne øde og mange stet nedbrudte. Dette

19.

gælder i Sønde Sogn 21 Helgaarde og 2 Boel tæder foreuden Gade-
huse. — Foreuden disse er en Del af andre Gaarde, hvore Folkemind-
nen sidder stengt forarmede paa Grund af den meget haarde og
strenge Indkvartering. Beskatning og daglige Marshoring af mind-
ste og større Tømpepræster, som førde des gennem Sognet og ganske
udplyndrede Bondenes Gaarde. Folgen er, at Folk ikke har Troet-
digt at spende for Hus og Markedskaabs og ikke paa noget Aars-
tid har faaet det ringeste saaet, men er saa ganske forarmede
og maa bille deres Føde. — Frosten i Sønde Hr. Peder Lorenzen har
næsten intet faaet af Offer eller Fjende af sine Sogne. Angaaende
Troestgaardens, som ligger paa den store Landevej, da blev den i
denne bedrøvelige tid meget ruineret og ilde medhændlet.
Frosten blev set udplyndret og berøvet, hvad han har, Hans
Arling og Landbrugobedrift blev næsten ødelagt, saa at han
som fattig Mand havde meget ringe Midler til sit Livs Op-
hold.

Tingsvidue af 6 Mand vidorede 3. April 1661: "Det er den-
 nem vellerligt, at desomme udi Vråds Sogn er fire Helgaarde
og et Boel, som staar ganske øde og ingen Folk udi boer. Des-
liges, at des udi samme Sogn er fem hele Gaarde og et Boel,
som es ganske faast Arling og set intet er saaet til, og de
fattige Folk, som der udi boer er saa ganske set forvaret,
at de aldeles intet have at ploje eller drive med. Saar er der
ikke mere end Gaarde igen i samme Sogn, som es besat, og
de fattige Mand, som haas samme Gaarde boer, er saa ganske
udplyndret, bilmed er deres Arling enten øde af den Karsag,
de udi Blakkerne var fortaget fra Hr. og Hrn. fra Hyn-
delmisse og til Bartolomeydag 1659, og de imidderled set in-
tet fik plojet eller saaet, hvorfor deres Sognepræst Hr.
Poul Nielsen moaen ingen Fjende af samme Sogn kan be-
komme for forledenstar 1660.

Fra Ejstrup opnældes i Tingvidue af 17. April 1661, at Folk
det er, saa ganske udplyndret, at de aldeles intet have at
ploje eller drive med, og ikke paa nogen Aars tid det

ringeste have faaet saaet, men er saa ganske forarmede, at
dei Elendighed maa bette deres Fode.

Tingsvidne aft. Maj 1661 fortæller følgende om Pastoren Jens
Bredal og Klæbørg Sogn.

Ide forrige Aars betrovelige Kongstider kom mangfoldige
Sætter af Krigsfolk, som flyndrede til Jense's Hus i Skade, hvilket
synges skete i den tid Blakkemælaader i Kvarter. Nogle Gangen
drog store Trosser igennem Hr. Jense's Sogn. De kom fra Frøde-
riks Odde (Frødon¹; 2) og drog Nordpaa i Landet. Siden kom de
Nord fra og drog mod Syd. Disse Træpper tog Hattelyce, underi-
den nogle Dage i Klæbørg Sogn saa vel som i Anneksognene
derhul. Det giv var, at Sognepolkene paa Grund af idelig Røveriick-
ke kunde være i deres Hus og Hjem og led storle Hærgomniid, den
foraarsagede „uelig“ omstommme Lygdomme, af hvilke Hr. Jensen og
mælk, med ganske faa Undtagelser, døde. Horned fulgte, at Loving
og Køring blev øde laade for Sognepolkene og for Pastor Jens Bre-
dal. Han har haft ganske vinge Loving og Tionde til sit Op-
hold. — Hertil kommer, at han var jaget bort fra sit Hjem
om hel Sommer, og, at all hans Fø og Hoved, stort og mindst, blev
hann frarivet — undtagen en gammel Hr., ligesom alle hans Sø-
nfolk mistede all deres Tømmer af alle Slags. — Endelig har Pastor
Jens hafden Værlykke, at alle hans Heste, som han havde holdt sig,
siden han kom til sit Hus og Hjem igen — de døde for angren Ven-
ter, saa at han ikke havde en eneste Hest, der kunne bære eler
draget ham ud af hans Port. Hertil kommer, at hans Huse og
Gaard blev yndelig ruinert — — —.

Et Tingsvidne fra 1660 melder, at tre Mænd fra Flage og
Hjortsvang var i den Gaard i Tindet, som salig Peder Janssen to-
ged udi boede og fradiode — afhorsom de var ombedt og

¹) Jens Bredal var Past. i Klæbørg m. fl. Sogne fra 1653 til 1681.
Prestegaarden laa som nu i Skade.

²) Tyrteng og Grædstrup Sogne var inndelser til Klæbørg

³) Tømmer er Hwang som ejendom betrægtet.

tiltagene at erfare om der fantes noget af ham Gods der i Gaarden eller Husene efter ham nemt beholden. — Da havet de været udi alle Husene des udi Gaarden, baade Tosterad — (Stuehuset) og Udhusene og selst intet Gods befundet — længe de ellers dødt der, men kvar alenes le nogle øde og tomme Hus sezen forsult Hund, der laa i Gaarden

Tings vidne om Tøstende i Hale af 9 Januar 1661. 4 Mand i Tingssagen vidnede med Ed:

Nesten allede Folk, som boede i Hale Sogn, førstend denne Tijded angik, er nu ved Døden afgangens, samme Sogn stod forleden Aars næsten ganske ledig og øde, hvorfor den aldeles intet Rug til Sognet blev saet forleden var og intet arlet. — Høje heller uden ganske lidt Vaarkorn af den Starzag, at de, som nu til Gaarden igen er kommen, er ikke dertil kommen, førstend Sædesiden var mosen (= næsten) forloben og derfor skal høbe, hvad Korn de til Underholdning og Husenes Behov behøvet, og derover er blevet mygt forarmet, saa Øvrigheden ikke uden en ganske ringle Del af Landgældte, Tiende eller anden Rettsigheid af samme Sogn for forleden Aar kan bekomme, og blev fremlagt en Varel Seddel, som blev loslog paaskevren.

Tingsvidne af 4 Desember 1661 om danske og andre Krigsfolk i Skjærd i Horreonede.

Fremstod her udi Retten. — Jørgen Rasmussen, Hage, — Jørgen Jørsen, Jørs Lørensen og Graffues Christensen, Nørregård — De vidnede og kendgjorde med oprakte Tinget og Ed, at efter som de udi af alle Lande Bymand var ombedtet og tildagine at synge og besigtige, hvad Skade disse udi nærværende Uge af de danske Krigsfolk og andre Tropper, som hos, denne harer løserit, "hvor lidt og fanget, da var de i Dag udi enhver Mand Hus og Gaard og der saa og befandt, at deres Korn, som de baade til Fortæring og Saed skulde have, samt deres Hø og Fugring (Foder), som detil deres Hæk og Farvor havde inderlet, vor næringanske udbaaerdt eedt (= aadt) og neutraalen

(= nedbraadt) ud af Hestes og fordarved. Deres Mad og Fatalie
(= Lerneds midler var ganske forlaret og bortvaret af Huse, saa
deres Heste og Boliger fandtes ganske ledige og tomme for Lerneds.
midler, og syntes de, at Prede Byrnand udaf samme Krigs-
folk have lidt meget stor Skade, saa de ikke udi lang -
sommeleg Tid, og vel i nogle Aar det kan forvirre.

I Syrsling Herreds Tingbog findes følgende Tingvedur af
11 September 1660.

Førleden Fydelid er ud af Svenske, Blakker, Brander-
borgske og kejserlige Krigsfolk er moden (=nasten) all Gods
hos Christen Jansen i Gammelstrup blevet bortvaret og ud af
ulidelig Skat og Tynde udgiven. — varc sig Heste Hopper,
Peksne, Hær, Hører, Faar, Svinn og andet Hræg. Hjem (= ligeledes
fremdeles) Horn Klader, Hobberding og anden Formue — og ikke
hans egen alene, men end ogsaa hans Birris Gods, som han nem
til hans Stifbørn var bestaendes, saa han udaf saadan Udplyne-
dren og Udpressem er blevet saa plouglans, saa han aldedels
ingen Vores ad førleden Foraor haver bekommen, men udi
stor Trænod er geraaden. — For hvilken uformodende og over-
faldende Skade og Træmod Skyld, at (han) ej han formaa
at udlægge og betale den "Borngield" og anden Geld han er
udi, men dersoer hans Creditorer vil strenge med hammer,
da maa han nödes til at gaa fra Hus og Hjem. — Hvilket
Vedne 12. Mand aphysemed med Ed og oppolden Finger. — —

Paa Vads Herredsking trænslod i 1660 Jens Eriksen i Ros,
Christen Andersen i Birriskouff, Villads Federsen og Jorgen Eri-
sensson i Hamper og vildede med oprakte Finger og Ed:

Hans Nielsen, Degen i Snede, bor pod den største Lande-
vej herlige igennem Landet, hvor de svenske saa vel som
de allioede have deres daglige Marschering i Landet og vide-
re — or derfor udaf slige Tropper og Tartier saa ganske
MINDEL og uudflyndret, at han ikke kan formaa. H. M.
"Borngield": formodes at være Geld ved at "tage paa Borg", hvor-
ved han er aphysegaaf sine Kreditorer.

at udgive Copshat for sig sin Huestree eller Birn, som nu paa-
buds er. At største Delen ud af Sognene, som han skal have sin
Naring og Ophold af, staar ganske øde, og de, som endnu le-
ver og boer der, næsten er set forarmede, saa han kun en
ganske ringe Del deraf til Løn kan bestorme, hvot af han og
hans Huestree og Birn er nærmere færdig at bælle Lenes Føde
end udgive noget til Privigheden.

• Nu var her udi Retten arlig og vedkommende Thomas
Jensen, Slotskrover paa Silkeborg paa lensherrens, arlig og vel-
boerne blandt Friis hans Vægter"

Det kunde altsaa ikke mytte, at Slotskriveren var modt
for Retten for at udvirke Udlændingsting for Skat hos Gude
Degr. — Hos denne var der absolut intet at tage.

Taa Grund af den nære Beliggenhed ved Them Sogn og
den Forbindelse, der var med Høllerne, meddages
her noget om, hvad Tingovidner melder om Torsøgaard,
Ansømølle, Sillerup og Skarbak Hølle.

Vraads Tingbog melder fra 4. Juli 1660 blandt andet
følgende fra Ansøgaard:

Ysterad Huset (Stuehuset) er 16 Binding (langt), er
ganske forfalden og kan ikke staar, men vil af my opsettes, om
nogen skal holde Hus der udi. — Fejusel söneden i Gaarden
et mestle Parten nedfalden, det andet er ikke genlig at staar,
menser fornodenganske myt at opføres. Huset Vester i Gaarden
er ganske forraadset og ikke genlig at staar, men af my vil
opsettes om Gaarden skal besiddes og blive ved Magt."

Samme Tingbog har 7. Januar 1661 af 6 Mand hundtgjorde
med Ed angaaende Ansø Mølle.

Soren Jensen i Ansø Mølle. — Ved denne forgangne Tysde.
lid havde udi af Krigspolkene en meget stor Skade. — De havde ikke

Copshat = Hovedskat — var Skat pr. Hoved. — Skat paa alle Perso-
ner uden Hensyn til deres Formuers forhold.

Hannem berøvet og frataget hans Gods og Formue, men endog forga get han nem med Huustrue og Børn fra Møllen og udi sommehans Fraværelse bortgåen alle Førverkets af Kværnen. — sinder Slagen den ene Kværnen — øde og fordonet Vandkarmen og Hulene, saa det organiske ubrugeligt og ikke kan male dermed, hvorover han er blevet meget forarmet og ikke formået at give Landgilde af samme Mølle forgangenstat.

Jorddebogen af 1661 med Landgilde & Afslag har fra Sillerup Mølle: Tøffren Jeppesen: Han kan intet give — Møllen er øde.

Tingsvidne fra Vrads Herredsking af 4. Juli 1660 har:

„Sillerup Mølle, hvor paa befandtes 6. Binding af Møllehuset ganske forfalden og vil opstilles af ny. Den vestre Møllehul og Mølleakselen er slet forvadret og vil gøres af ny. Al Vandværket er ganske forծorvet og øde — vil ogsaa gøres af ny — Førverket til Kværnen er ud af de svenske Krigsfolk ganske borttaget, og ikke siden har der haaret males noget perpaa.

15. Marts 1661 aflagdes i Vrads Herredsking Tingsvidne for skels Jensen i Skærbek Mølle. — — b. Mand vidnede og hundtjorde medopnakte Tinget og Ed:

At eftersom da i Dag 8 Dage var udmedlt her af Tinget at synne og besiglige Skærbek Mølles Brostældighed og hørledes den ude sidste Fjendtetiid et behandlet og medfaret. De var i Gaar udi nærmte Mølle, hvor de saa at Mølle — dammen var udskaaren, Møllebroen var sonderkort. Fjelse lone af Høggyden var oprydning, lagt paa Broen og sonderkort. Al Staal er af Kværnen bortlagt og det ydre Hul var sinderslagen saavel som Garlbjalken, som Stenen liggot paa var ogsaa sondret. Dens Oversten erganske foslædt. Desligeste er del dennem vitterligt, at afhøllerne paa el halvt Aars Tid af Krigsfolkene var forjagede fra Huse og Hjem og meged haardeligen redplynoret og beskattet, saa han or mosen (= næsten) ganske forarmet. — Dette saaledes at være vidnet bekræftes under vorer Signeter og Hænder.

Peder Sørensen. Herredspræst —

Tingbogen for Vrads Herredsting af 28 Nov 1660 har, at en Del

Mand var endstørnet for, deres Sandhed at vidne over

H. M. Gods i Vrads Herred til Silkeborg liggende, — hvilket
deraf, der har standen øde, og er nu nylig besat og vedlagt.
Des ligeste hvis (hvad) deraf endnu er ledig og øde findes, samt de
Bønder og Enker, som endnu paaboe og er forarmet. — Da er
dennem vitterligt udi Guds Sandhed som efterfølges, at udi
Them Sogn:

Den Gaard i Virchlang, Esche Thomsen paaboede var øde,
og (er) nu nylig besat

Den $\frac{1}{2}$ Gaard samme sted, Rasmus Nielsen paaboede
staar slet øde og ingen besidder.

Den (det) Gadehus i Them Anders Oulsen paaboede staar
ganske øde.

Den Gaard samme sted Magister Niels Jørgensen havde
udi Feeste (er) nylig besat

Peder Jørgensen soeboer paa $\frac{1}{2}$ Gaard er ganske forar-
met.

En Gaard i Thommerby, Jens Thomsen paaboede, er gane-
she afbrændt.

Jens Andersens Enke, som boer paa en Gaard er slet
forarmet.

Hochmadsen i Linde, som boer paa Fjerde parten af en
Gaard, er slet forarmet.

Peder Michelsens Enke i Vorret, en halv Gaard, er slet
forarmet.

Christen Nelsens Enke i Fogstrup, som paaboede en
Gaard, blev tvende Huse, nemlig Laden og Fehuset slet af-
brandt, og Enken er slet forarmet.

Jens Nielsen samme steds paa en Gaard er ganske —
forarmet.

Enuold Pedersens Enke i Aschlæuff og Anders Christensen
sammesleds, som boer her paa Fjerde parten af en Gaard er slet
forarmet

Rasmus Andersen i Lourdal, som havde to Parter af en Gaard, er slet forarmet.

Fredieparter af samme Gaard, Soren Mikkelsen paabocede er nylig besat.

Den Gaard Hæggaard, Peder Thorbensesens Enke paabocede, er nu nylig besat. ^{Dt.}

Jselve Krigsaarene maatte det helt opgivesat paa Landgilde betalt. Den saakaldte "Mogens Høgs Jordebog" af 1658 udviser, at der af Kommission blev dannet en Jordebog med store Afslag og hel Fritagelse for de Bonder, hvor der absolut intet var at, som Et Grade Gaarde, hvor Tilsstanden var i de 14 Gaarde, der er nævnt her overfor. En ny Jordebog af 1661 ligner meget "Mogens Høgs". En Kommission forelag Afslag i Landgildedelne, men Landgilderne blev saa godt som ikke betalte.

I Vrads Herreds Tingbog af 23 Januar 1661 er indført, at alle Kongens Bonder i Thom og Vrads Sogn var indestoamt for Belæning af Landgilde. Den skulde leveres, udi Silkeborg Skovvester, og der skulde behales, hvad der af de gode Mand Commissariet er tillægt at udgives. - Retskendelsen derover kom til at lyde paa: "Bonderne bør og pliglige ere at betale af deres Land gilde -- efter Jordebogen, Sac vidt de gode Mand Commissariers dersom tillagt haver inden 15 Dage eller derefter lide Nam og Vurdering udi deres Gods og bedste Rokare.

1) Fortegnelsen over "ode og forarmet Gaarder" slutter med følgende: —
Afode forarmet og nylig besat Godsides ingen Landgilde, Skat eller andres udgift til Præstehuse i dette Lar. Den slørsk Part af det nylig besatte Gods er Bonderne forurettet uden Faste, men saaledes, at det vedtages, at Gaardene ikke skulde oede stacende blive og i Fremleden ganske RUINERIS.

2) Nam: Udpantning, Ekspedition — forlages ofte af Milles med Haarshed

Jen langere tænakte forsynede Chr. Fischer Kongerne med Vin. Det var store Summer disse blev skyldige, især i Frederik III's Tid. Desuden ydede Fischer store Laan i Krigsiden. Andre Hæret, især af Adelen, var og saa loangiævere, men fik ikke Laanene tilbagebetalte og Fischer freglede det samme hunde ske for ham og han trængte i hændigt paa for at faa sit Jordgodskaende dækkel. Kongen var ham god og til Dækning af Geldt tilskiede han ham, som foran omstalt, i Døbr 1661. Jordgods i Silkeborg Egnen med 918 Td 1 Skp a. 50 Rdl pr Td. Hætkorn og 91 Td 1 Skp 2 1/2 Td Skov a 60 Rdl Jordens — mod ødeleg Frihed og Jagten paa Småavildt — for 51378 1/2 Rdl. Ød fra Mørkensdag (11. November) 1661 at regne. Tilbagehøbsret og Forkøbsret forbeholdes uden Erstatning for Forbedring

Tormodentlig har den nævnte store Sum ikke givet Chr. Fischer fuld Dækning, og man seer der og saa i de efterfølgende år løbet en Del ny Virgæld og Laan paa, thi i 1664 er Kongens Skyld til Vinkandlaren 32441 Rdl s 22 Skilling og denne andrager da „Rigens Skotmester“, at han vil tale hans Jag hos Kongen, saa han kan faa sine Penge. Det hedder i dette Brov bl.a. — næsten klynkende, — — — at jeg fastlige Karl som visidder ud, stors Widtløftighed och et kommen fraald min Kredit og Wedforth modte blifue til min betaling forholpen endten med Penge ellers och med Jordgods udy Silkeborrig Skrypt saasom Laegaarden eller huad andet godtz hans by Ma nige Haadigst wil beuilge, efftersom jeg for 2 Aar En dehl Jordgodske udi betalning i form Silkeborg Skrypt haft bekommet. — Det ser ud, som om Chr. Fischer virkelig har været i Beknel. Kongen forbannede sig alder over den Mand, der har sat saa megen god Vin paa hans Bord og givet ham stor og lang Kredit. — Chr. Fischer fik til Dækning Skode paa en Del mere Silkeborg Gods. Hornsiende m.m. Et Skode af 19 Aug 1664 nævnes blandt meget andet i Prism. Sign: Virghans Skov (Hætkorn 20 Td 5 Skp 2 1/2 Rdl), som ikke 1 Ed. Egeberg: Silkeborg Plot III. 14.

var blevet medregnet i det kilegere Skode til ham og i Brads Sogn Ansøgaard og Ansø Mølle. — Talt for 3244 1/2 Rdl 22 Skilling hvori Bygningerne er satte til 1034 Rdl 46 Skilling — at regne fra 1. May. 1664. Tillagekøbset til det samlede Gods forbeholdt. Efferson der ved Godssets Beregning er godt gjort. C. Fischer 23 Tdr. Rug, Byg og Malt som Nederlag for det, Kongen havde lagt til nogle Præster i Silkeborg Amt, skal han særlig svare Præsterne i Lenne 5 Tdr. Rug og 7 1/2 Td. Byg, Præsterne Them 2 1/2 Rug og 3 Tdr. Malt, Præsterne i Seiling 5 Tds. Rug.

Da Chr. Fischer lod sig tilkide Jordbezodt var del maderligvis for at fåa de Indtagter der kunde komme ud derfra: Først Landgildeydelser og Jordkomsterne deraf i det hele taget. Han arbejdede i hærdigt paa at forhøje disse Indtagter og at få mere ud af Bønderne, men disse virkede imod ham og dares Modstand voldte ham oppe Nederlag i de mange Retssager han påførte — også Them Sogns — Bønder. — Noget som bragte ham til at affatte bilde Klaget over de Genvidigheder og Skuffelser, som de store Godser bragte ham.

Chr. Fischer tog straks fat paa at forhøje sine Fælleslenders Arbedydsydeler i betydelig Grad og han søgte at skaffe sig my Indtagter ved at paalægge Bønderne en særlig Afgift enedes Navn af Arbedydspenge. Han kaldte Bøndene for sig paa Silkeborg og forestillede dem, at han maatte have Arbedydsydelerne sat op. Ladegåarden ved Støtlet var saa ringe og gaar kun kun saa lidt, derfor maaatte de op med Arbedydspenge 6. Rigsdale særlig, og dertil 6 Dages Arbedyde med Hest og Vogn til Møjkorsel, Indkørsel af Sod i Høstens Tid, Gærders Vedelighedselde og Landgilde at høre til Kolmanden, hvor den selges. dette kunde dog aflyses med en Afgift paa 2 Rdl, saa Arbedydspengene ville bliv 8 Rdl om Året for hver Helgaard — Bønderne protesterede. De fastholdt, at de aldrig lidligere havde dygtet slige store Arbedyder og Egter og de vilde ikke betale Arbedydspenge. De hen holdt sig den kongelige Skrivelse til dem over Godsvalget til Fischer, at de kun var pligte til at yde og give:

"som de pligtig er at gøre og give og af Arilds Tid gjort og
givende have.

Grads Herredes Tingbog fra 10. Oktober 1665 melder hvorledes
Chr. Fischers sogne Them Sogns Bønder:
Jacob Pedersen i Løgæs hørde paa Chr. Fischer's Vegne la-
det Niels Obesen i Brand og Peder Christensen i Lebskær
stevnes Chr. Fischer's Farvor (Fæstebonider) i Them Sogn til Ret-
tergang og Dom for Skuldbog Landgilde for Aar 1664
Ingen af Bonderne mødte til "Gensvar" og Sagen opnælles i
14. Dage og i 6 Uger.

Jacob Pedersen forlangte paa Husbondens Vegne: Land-
gilde, Arbejdspenge og anden Udgift til Bondernes "ganslige
Husbonde" for Aaret 1664. — Hvilkelde og ikke kunne nægtes, at
dejø er pligtig at klarere foranskrivne Restans til velbemeldte da-
res ganslige Husbonde eller denres Fuldmaeglig inden 15 Da-
ge het næst efter, ellers — efter den forbigangne Tid (side) Indris-
ning, Nem og Vurdering i deres gode Löse og bedste Bokab —
— Dom begavende

Saa modte i Retten Jens Nielsen i Hjortsballe m. fl. af
Them Sognemænd og fremlagde et skriftligt Svær med efterfol-
gende Ord.

Eftersom vor høje Hosbond og Gvighed, Borlig og velformunne
Mand Christian Fischer, Ko. Ma. Mændskank, lader os tiltale for
Arbejdspenge, nemlig 6 Rigsdaler af hver Gaard, da det varit Gen-
svar (fra) manige Them Sognemænd, saa mange som er Igenre
til Silshærborg Ladegaard, at eftersom vi ofte bevarres med Arbej-
de til Silshærborg Ladegaard, nemlig med Bløjten, Kornhøst, Hø-
slet, Høagen og andet mere — mere end vi nogens Tid udi for-
nige Tider harer gjort, den Gang vi var for forannenste Arbejd-
spenge krit. — Hvorfor vi formuner Dommeren, eller hver, som er
i Dommers Ried betroet, og nogens Dom bør afses og udstede,
med mindre vi maa være fornærmed Arbejde krit, saa vel som

1) Löse er vordige Gynde, madsal fast b, endom Husog Jord = Fastløse

at høre „Lejktes“ (Legler?) (som vi med Heste og Vogn ofte besøv
res.) — Som samme Indleg formeldte, som dog med foranstran
ne Relatør (?) for Retten blev lastet og påstævnet, efter hvilke forbe
vorte Leylighed de gik ved Rette og var begærendes paa begge sider
(at faa Dom a sagt) — Retterns Kendelse er saaledes.

Ellerdi bemeldte Silkeborg Borger i Heml Sogn efter rigtig
undersøvnen Restance er skyldig en stor Del af deres Landgilde af
ter Jordebogen for Aaret 1664, da ved jeg ikke rettere der i at han
de hende, end at de jo bør samme vestrende Landgilde al betale til
deres gunstige Husbond eller hans Feldmagtig, ellers dor for side
Indvisning og Vurdering i deres Gods og bedste Boskab, hvor
det findes. Hvad sig Arbejdspenge og Gerningspenge sig lichan
get, ved jeg ikke paa at hende, uden de i lige Maade bør at beta
le, eftersom de ringest med deres gode Husbond derom kan
forøres — — — Til Vitterlighed mit Signets Underskrift-Herredsfogden

Tingsvidne om Haveri til Silkeborg aflagdes for Vads Her
redsbog 16. jule 1670. Tingbogen har derom følgende:

JDag fremstod her for Retten Christen Nielsen Tømmerby og —
Jens Jørgen i Sebstrup, som tilstod og kuridgjorde med opval
le Ting og Ed efter Resesssen, at der i Dag 14 Dage var
for Silkeborg Port og talte mordtligt med Pederme
ren og i hans Baakorelse slammede og Varsel gav orlig og velfor
me Mand Christian Fischer. Kongl. Majst. Munkark og
hans Feldmagtig for Vidne, som hans Tjenere i Heml Sogn
i Dag har til Tinget agter at forhverve og tage bestkneven om han
sel have noget at være dertil.

Saa mødte i Retten velgående Mand Anders Thomasson i
Sæl, og han formente paa — — Christian Teschens Vogn, at
ingen Vidner imod ham burde udstedes, forend han
efters Resessens Formeldning paa lovlig seks Ugers Kald og
Varsel derfor, efterdi han er udenlands.

Derefter fremkom for Retten: — Søn Pederesen i
Taugstrup. — Jens Jørgen i Salten, Madsen Thomasson i Sal
ten, Nels Lauridsen i Salten, Laurids Christensen i

Engestved, Anders Lasson i Vorit, Christen Rasmussen i Vorit,
Erich Jensen i Vorit. — Laurids Olluffsen i Vorit, Jens Jensen
i Asschlöff og Christen Hansen i Selsstrup.

Enhver især vidneude med oprakt Finger efter Pegeesen,
at det er dem fuldt vitterligt i Sandhed, at de stand i Thømbs
Sogn, som er Tjenere til Silkeborg, har gjort mere stobejder og og
der til Silkeborg, end de gjorde tilforn, medens de var under
Kronen, nemlig:

Projet til Rugsæd, —, opløst "deres tilskiftede Part
(af eller) paa³⁾ Trydors Bjerg Skov, afryddet Helder og Rødder,
fløjel og saæt samme Skov med Kom, som de aldrig har gjort
tilforn. — Dernast har de slææt deres tilskiftede Part i
Funderholme (Enge) bivende Gange om Aaret og gæret
der omkring, samt slææt Eng i Klarshoved Kar, og se
(has revet og indfort Højt i Silkeborg Lade, hvilket al-
drig før er gjort eller sket af Temb Sognsmænd. De har kun
slææt Vælbergs Kar, der rumlig, som tente til Silkeborg. Lande-
mandene (som før var fri) gör nu lige stobejde med dem
der & som nu siden seks Gårde af Vælkund udi lo-star
har slææt og højet, saa ene til Hjælp af Temb det første
Kar." Des imod slog Vælkundmandene i Funderholme
igen. — Tilforn gjord efterfølgende Rejsor efter Christian
Fischers Tidmagtigs Belgenters skriftlige og mundtlige Be-
faling:

Først hentede de Fyrreblommen udi Horsens og forle det
til Skanderborg. Sidens skulde de age Tommer fra Temb Sko-
ve til Skanderborg. Dernast age Horn paa Silkeborg og kore
det til Palstrup. Sidens maatte de nogle Gange kore Tomme
af Silkeborg Skov til Silkeborg og kore Jord til Broer og —
Dømninget. — Des foruden orange Rejsor til Hobstaden og

¹⁾ Afstanden i Luftlinie fra Korshoved til Silkeborg Ladegård er 19½ km.

²⁾ Etter Fischart lod foretage Udvidelser af det dyrkede areal af Jord
ved Silkeborg for eks. Rydning af gammelt Skovland paa Trydors Bjerg.

andre Steder, som videre sandførde skriftligt og muntlig kan bevises, om Bekov gøres. — Og alligevel er af Christian Fischer pålagt at give fire Rigs daler i Arbeyds penge årlig af hver Gaard. Og hvis de ikke bliver betalt har han forhvervet Dom over derfor til Nørre og Vurdering.

Ved Ed og oprakkt Fanger skede: — Laurits Pedersen i Kampenbyerg, — Hans Eschesen i Aarschouff. — Jørgen Christensen i Aarschouff. — Niels Jensen i Aarschouff. — Mads Christensen i Holborsvig. — Soren Jensen i Godromme. — Jørgen Jensen i Norling. — Grapfes Christensen i Norluz. — Jens Jensen i Guldfarhede. — Christen Christensen i Guldfarhede. — Søren Sørensen i Guldfarhede, — Lars Torbensen i Talsgaard. — Christen Christensen i Søgaard: — At det er dem vitterligt udi Sandhed, at de kend i Feml. Sogn, som er Gener til Silkeborg, aldri har høstet Hø i enten i Funderholme eller Hjørshoved Hær eller gardet om Funderholm, siden de kan mindes og har været Med- gener med dem til Silkeborg, førend de blev Chr. Fischer's Gener, hvilket Vidne des samligg er gestendige. — (vil tilstaa).

Alt som Harene gik fortsatte Retssagen om Koveri. Øglor og arbeyds penge. Af 5 April 1671 foreligger en Kendelse fra Herredsstinget, hvorvidt udtales, at Bonderne i Feml. Sogn har gjort langt mere arbeyde årligt, siden de blev Fischer's Fjere, ende gjorde medens de var Kronens Gener. Der fremlagdes Tongvidne efter det. Folgebrev Fischer havde modtaget af Kongen til Klundgørelse for Bonderne som lejholder, at Bonder og Fjere skal give ham og gøre, som de plejer og og som de har gjort og gjort fra vorlejlid og ikke forurettet imod Loven og Fondenogen. — Dommeren skriver at han —, ikke at vedstaa sig al domme om arbeyds penge — — — sålangt Bonderne med Øglor og arbeyde til Støtlets besvare

som forbunnet er", munderetter hædret det, at Personen
ser paa Landgilde, Sledsmaal, Sagefald, Oldengald, Ton-
ge, Feende og Kirke Havre bør al betales og Bønderne kan ikke
befries derfra, men betale med påaløbende Omkostninger
og Skadelidelsor inden 15 Dage — eller lidt Indvisning
Nam og Vurdering i des Bo. Gods og bedste Formue hvor-
del et eller findes her, — undtagen de kan have del vaa-
ende hos dem i Hestbondens Villie og Minde.

Sagafalds bøder skulde betales til Chr. Fischer. 5 April
1671, hvor Voads Herreds Tingbog først indført følgende:
Slamingsmandene havde slævet til Tinget efterhånden
naar Karls og Kienders Personer med deres Langværgor for-
dere Legemaalsbødet, og efter som ingen mødte til Gensvar
— Sagenvær blevet udsat flere Gange, i alt 12 Uger — og forsto-
gen i Dag, og nu tillalte og beskyldte Christen Christensen paa
velhøremme Christen Fischers Vægne:

Christen Ryter og Karen Pedersdatter, Legemealsbøder.	27 Rdlr.
Oluf T. maren og Maren Eriksdatter	— do — 27 —
Jørgen Tomids datter i Virchlang med en Soldat, ob bøde	9 —
Niels Post og Karen Sørens datter, begge deres Bøder	27 —
Anne Ollufs dtr i Virchlang og Jens Nelsen sonst.	9 —
Borch Clemidsen og Kienslen Peders datter, begge	— 27 —
Maren Peders dtr med Laurids Christensen, Hendes Bøde	9 —
Karen Christensdatter med Christen Ryter: Hendes Bøde	9 —
Christen Rudstrup og hans Hiestue	— 27 —
Niels Post og hans Hiestue Anne Nielsdatter	— 27 —
Karen Sørens datter i Threm, hendes Bøde	9 —
Jens Nelsen og Anne Melodts i Virchlang, Deres Bøde	— 27 —
Jens Michelien og Anne Peders datter: Deres Bøde	— 27 —
Anne Ollufs datter af Tongstrup, hendes Bøde	— 9 —
Ognuer det tredie Gang, hendes Forselscarket	
Christen Eschesen og Berette Sørens datter i Taarup — bøde	— 27 —
Niels Schade og Karen Eschesdatter, deres Bøde	— 27 —

Nu satte Christen Christensen vel i Rette, om forans breve Karls og Kvinders Personer jo bør og pligtige deres Bøder som forbemeldt efter Forordningen arlig at betale, eller og forsamme deres begangne Forseelser at lide og straffes, som Kongl. Majst. Forordning tilholder som vedbör, og var her paa en forsvarlig Dom begærende. — Ingen fremkom for at gaa i Rette og svare dertil. Da det findes, at forans breve Karls og Kvinders Personer har ligget i Losaglighed og Horeri, og det ikke bevises, at de deres Bøder til nogen Privigheds Person for samme deres for angervlige Levnet og Forseelse har betalt. — Derved jeg ikke andet derial kunde hende og domme, end at saa mange af dem, som samme Losagtighed har begaet paa velbemeldte Christian Fischers Gods, siden han blev Godset magtig, og denfor deres Bøder han varc berettiget, (de) jo bør og pligtige er velbemeldte gode Mand for deres Bøder af Kongl. Majst. Forordning at fornøje og tilfredsstille, eller og forsamme deres modvillige og forangervlige Gerninger og Forseelse at lide straffes og stände til Rette, som bemeldte Kongl. Forordninger avom tilholder som vedbör.

Til Ullerlighed ender min Forseeling — Hennadsgodson.

2 August 1676. havde Ridefogden Henrich Heinrichsen til Silkeborg inddømmet 4 Kvinder fra Them Sogn for Leyermals bøder, som de skulde betale med 6 Rdlr hver eller straffes paa Kroppen. Dommen kom til at lyde paa, at de hver skulde udrede de 6 Daler inden 15 Dage eller lide "Deelle" som vedbör.

Dette ikke troligt, at alle de idømte Leyermals bøder blev betalte, og Fischer gik derved Glip af betydelige Pengebeløb i Tidens Lob, men da det oven i Hobel kostede Penge at faa Straffe paa Kroppene udført, er det ikke sandsynligt, at han lod saadaune udfore.

Der gik næppe noget far, udenat Fischer havde en Del Lags Anlaag mod sine Festeborder og, nærmest havde hans Ridefoged Christen Christensen offre Bøder indeha-

net for Vrads Herredsting for Landgilde, og der blev be-
stædig forlangt Arbejdspenge. I Janur 1673 skønnes Bonder-
ne i Thom og Vrads Sogne for hvad de et deres Husbond skyld-
dig, baade for dette - næstforbigaaende Haar, samt forrige
Aaringer efter hvad Restanserne meldest. Restanserne fa-
lantes betalte med 3 Rdlr. for hver Førde Rrig. 3 Rdlr for
en Tonde Byg og 5 Mark for en Tonde Høvle. Trusel om Ud-
færtning fulgte.

I Høringen for høst 1673 forlangtes 4 Rdlr. for 1 Fd. Rrig. 9
Mark for 1 Tonde Byg og 6 Mark for 1 Td. Høvle. De andre Landgil-
de dele forlangtes efter - , den øvre Rentes Takst saa vel som
hvad enhver for forrige Aaringer efter Restanser, Høm og
Landslengs dommen kan være skyldige for Landgilde, Ar-
bejdspenge, Stedmaal, Skønspenge og i andre Maade
med paalibende Omkostninger. -- - en hell stor Sum
udi Penge og andre Species at være deres gode Husbond
skyldig, ikke alene for sidste forløbne Haar, men ogsaa
fra adskellige forgangne Aaringer.

Stævningen mod Festebondene i 1676 lod - foruden paa
Arbejdspenge paa Betaling af Landgilde Stedmaal, Sagfald,
Oldengeld, Brændpenge, Tiender og Kirke, og allers Ud-
færtning, hvis Betaling i feje stak inden 15 Dage. Som
Sovt derpaa fremlagde Bonderne dette var følgende i Retten:

„Eftersom vor høre Husbond Ehr Fischer ved sin Fald er
teglader os fattige Folk, hans Fønse i Thom Sogn tiltale og Dom
søge for Arbejdspenge af de Gaarde, de paabocer for forleden har im-
got efter hans Restanser, saa er det vores enfolde Haar, at vi
fattig Folk have gjort og driven saa meget Arbejde af vores Gaard,
som vi og vores bønnend af torilds lid saa lange nogen langt
kan mindes gjort have, og endda meget mere os er blevne paaligt
siden -- - Ehr. Fischer er blevet vor Husbond, og vi er understel-
lent tvungen med Panter til at arbejde, som alt sammen rig=

¹⁾ Betalingen der ydedes for at paa en Gaard i Feste

Tigen med Tingovidne orst bevise, hvorfor vi ikke troer vores gode Husbond til, at han skal ville begøre Penge af os for den Skyldig, sed vi har i denne besværlige Tid vores Fred og Livsyde har borttalt. — Til med skydes vi os til det Folgelæv, som er blevet lastet for os, som vores Husbond er allemaadigst (af Hengen) meddelt, hvorud af vores Husbond er forelagt at holde hvert Mand ved Lov og Ret og ikke tilslede nogen af os at formettes, at baade skal give stobedspenge, og endda gøre fuld Arbejde, ja mere end vi tilforn i forrige Tider gjort have, — kan vi ikke blive ved Gaadene. — men geraade i Anmod med fattige Kvinder og maa uopfølde Born. — Ellers hvad Brændevin og Fodernød sig belanger, er vi offorbudt ad klarere. — Anslangende Ved og Kul og Kurnmelstanger, som vi findes udi Jordeløgen for, vil vi også skaffe til Slottet, naar vi dertil maa bekomme Udvirring af Skovens, som sædvanligt har været. —

Efter forberørte Lyghed sætter vi i dette og formenes, at vi for omstændne stobedspenge blir fri at være, saa vel som og sædvanligt være fri for vidre Tinges Udgift for Brændevin, end som Kgl. Majestats Renters Tøkot om formeldor.

Datum, Themb Sogn, den August 1876.
Peder Rask — Jens Nielsen egen Haand-KIS. — KIS. — SBS. — Jffe Jensen egen Haand. — NGS. — JIS-R A-JNS. — RSS.

Parterne var begyndende. — For Herredsfogden (var) forelagt en Dom udtældt af Brode Herredslæng den 5. April 1641, og samme Dom er indførlende Tingovidne, som udtrykfæligh formelder, at — — Chr. Fischer's Bonder og Tyenere i Themb Sogn, har gjort langt mere Arbejde og Egter arvelag for ham, siden de blev hans Tyenere. Desligeske er indførl Tingovidne efter Chr. Fischer's naadigste medgivne Folgelæv, som telholder, at hans Bonder og Tyenere skal give og gøre til ham, som de plejer og af Stiols Tid gjort og givet har og ikke formettes mod Loven og Jordeløgen, hvorfor de af Fogden for stobedspenge er fri kendt, og ikke her for mig bevises samme forbenvante Dom og Vidner at være underkendt, hvortil jeg mig kunde have

fojet. — da ved jeg ikke eller børde mig fordriske dem nogen tids
Gyldenpenge at til dornes til deres Fleksbond at betale, men fri at være.
medens samme Tom og Vidne staar ved sin fulde Magt, hvad
hvd sig Restansen paa Landgulde og andre Species efter Jordeloyer
er anlængende, som de væsterst med dog med Rette bør at betale,
desliges Ved, Kiel og Himmelstanger, naar de bekommer Utd-
visning af Skoven, som sædvanligt har været, ved jeg ikke don-
nem derfor at kan befri, men tilfinder en hver sin resten =
rende Atpart at betale til deres Fleksbonde? — — — inden 15 Dage,
ellers Utpartning — — — Hør des Fogdens Underskrift

 Christian Fischer lod 27. Juni 1677 sine Festebinder i Tøm endt hos
 for Vads Hornedekning, hvor hele Restancelisten for Aaret
 1676 blev last og paaskrevon og findes i Tingbogen. For hver
 Tonde Rrigsforlænges idetle Sat 2. Rigsdales, for Byg 10. Mark og for
 Kære 6. Mark pr Tonde. Horned folgen hele listen. For Skillinges Tegnet
 Brugt saaledes, som det bruges. Tider.

Værdeling.

Rasmus Funder og Jens Larsen.

1. Swin — 1 Fodernod — 1 Id. Kiel — 1 Las Himmelstanger — 21⁸
 1 Albm. Gæsteripenge 4⁸. Spindepenge 20⁸ Tørskelenge.

Christen Nielson og Christen Rasmussen.

1. Fodernod — 1 Id. Kiel — 1 Las Himmelstanger — 21⁸. Ge.
 scripенge — 20⁸. Tørskelenge — 4⁸. Spindepenge.

Christen Ballersen og Peder Rasmussen.

1. Brandsvin — 1 Fodernod — 1 Id. Kiel — 20⁸ Tørskelenge
 20⁸ 1 Alb. Gæsteripenge — 4⁸. Spindepenge — 1 Las Himmelst.

Thomas Byskouff.

4. Skp. Byg — 1 Brandsvin — 1 Fodernod — 1 Id. Kiel — 1 Las
 Himmelstanger — 10⁸ 2 Alb. Gæsteripenge — 10⁸ Tørskelenge
 2⁸. Spindepenge

Peder Bøeschouff.

1. Øre Byg — 1. Swin — 1 Fodernod — 1 Id. Kiel — 1 Las Himm-

melslænger - 21.9. 1 Alb. Gæsteripenge - 20.9. Tærskepenge -
4.9. Spindepenge.

Niels Nielsen Østergaard

1. Fodernød - 1 Id. Kul - 1 Læs Hammelslænger - 21.9. 1 Alb.
Gæsteripenge - 4.9. Tærskepenge - 4.9. Spindepenge.

Thimble

Jens Christensen og Ander Nielsen.

1 Skp. Byg - 1 Skp. Høvve - 1 Tidg. Smør - 1 Svin - 1 Høne -
2 Mark 10.9. 2 Alb. Gæsteripenge - 2.9. Leding - 20.9. Tærskepen-
ge - 22.9. Brødbagning - 6 Rdsl. Arbejdspenge.

Sifferer Hansen Skovrider.

1. Høle - Høvve - 2 Pund Smør - 1 Svin - 1 Fodernød - 1.
Mark Høpenege - 1 Læs Hammelslænger - 1 Id. Kul - 13.
Læs Ved - 2 Mark Gæsteripenge - 20.9. Tærskepenge -
4.9. Spindepenge - 22.9. Brødbagningspenge - 6 Rdsl.
Arbejdspenge - 4. Mark Oldengald.

Jens Erikson.

1. Svin - 1 Fodernød - 1 Id. Kul - 13 Læs Ved - 1 Læs Ham-
melslænger - 1 Mark Høpenege - 1 Mark Gæsteripenge - 20.9.
Tærskepenge - 4.9. Spindepenge - 22.9. Brødbagningspenge
- 6 Rdsl. Arbejdspenge.

Niels Jørgensen og Søren Jensen

1. Skp. Byg - 6 Mark Smør - 2 Svin - 2 Mark 10.9. 2 Alb. Gæsteri-
penge - 20.9. Tærskepenge - 4.9. Spindepenge - 10.9. 2 Alb.
Høpenege - 2.9. Brødbagningspenge - 6 Rigsdaler Arbejds-
penge - 1 Mark 8.9. Oldengald.

Niels Post og Anderns Glarmester

1. Rigsdaler Høspenge - 1 Rdsl. Arbejdspenge

Tønnerbye.

Søren Nielsen og Knud Hansen

1. Svin - 23 Læs Ved - 1 Id. Kul - 1 Læs Hammelslænger -
2. Mark Gæsteripenge - 4.9. Spindepenge - 22.9. Brødpen-
ge - 6. Rdsl. Arbejdspenge

Rasmus Jensen

1. Skr. Byg — 2. Ørte Byg — 2. Mark Smør — 23 Las Ved — 1 Td.
Kul — 1 Las Hummelstænger — 2. Mark Gæsteripenge —
4. P. Spindepenge — 20. P. Tørsklepenge — 22. P. Brødbagnings-
penge — 6 Rigsdalets arbejdspenge

Jens Tomsen og Thomas Jensen.

1 Skr. Byg — 1. Ørte — 2. Mark 10. P. 2. Alt. Gæsteripenge
4. P. Gerningspenge — 4. P. Spindepenge — 22. P. Brødbag-
ningspenge — 6 Rdlr. Arbejdspenge.

Fougsbrüfe.

Jens Nielsens Enke.

1 Skr. Byg — 1 Skr. Byg — 2. Pund Smør — 1. Svin — 23 Las
Ved — 1. Tonde Kul — 1. Las Hummelstænger — 2. Mark
Gæsteripenge — 20. P. Tørsklepenge 4. P. Spindepenge —
22. P. Brødbagningspenge — 6 Rdlr. Arbejdspenge — 2.
Mark 4. P. Oldengold.

Peder Sørensens Enke.

1. Øtting Smør — 1. Svin — 1. Alt. Gæsteripenge — 6 Dlr. Arbejds-
penge — 3. Mark Oldengold

Jens Lauritsen Husbmand.

4 Vognkul.

Hjortsvallé.

Tamts Christensen.

2 Skr. Byg — 1 Skr. Byg — 1 Pund Smør — 1. Svin — 23 Las
Ved — 1 Td. Kul — 1 Las Hummelstænger — 2. Mark Gæste-
ripenge — 4. P. Spindepenge — 22. P. Brødbagningspenge —
6 Rdlr. Arbejdspenge

Jens Davidsens Enke

2 Skr. Byg — 1. Svin — 23 Las Ved — 1 Td. Kul — 1 Las Hum-
melslænger — 21. P. 1 Alt. — Gæsteripenge — 4. P. Spinde-
penge — 22. P. Brødbagningspenge — 6 Rdlr. Arbejdspenge

Selbstrupf.

Jens Jensen og Anders Pedersen.

1 Skr. Byg — 1. Svin — 23 Las Ved — 1 Td. Kul — 1 Las Hummelst.
21. P. 1 Alt. Gæsteripenge — 26. P. Tørsklepenge — 4. P. Spindepenge —

22. P. Brødbagningspenge - 6 Rdlr. Arbejdspenge
Anders Christensen og Peder Christensen.

7. Sep. Rug. - 2. Mark Smør - 1 Svin - 23 Las Ved - 1 Id.
Kul. - 1 Las Hammelslanger - 23. P. 1 Alb. Gæsteripenge.
20. P. Tørskopenge. - 4. P. Spindepenge 22. P. Brødbagnings-
penge - 6 Rdlr. Arbejds penge.

Jens Jørsen.

3. Sep. Byg. - 2. Mark Smør - 1 Svin - 12 Las Ved - 1 Id. Kul.
1 Las Hammelslanger. - 10. P. 2 Alb. Gæsteripenge - 10.
P. Tørskopenge - 11. P. Brødbagningspenge - 2. P. Spindepenge -
2 Rdlr. Arbejds penge.

Hans Henriksen og Søren Clemmidsen.

1. Svin - 23. P. Tørskopenge. - 1 Id. Kul. - 1 Las Ham-
mel slanger - 21. P. 1 Alb. Gæsteripenge - 20. P. Tørskopen-
ge - 4. P. Spindepenge - 22. P. Brødbagningspenge - 6.
Rdlr. Arbejds penge.

Brand.

Christen Jønsens Enke.

1 Id. Kul. - 2. Las Ved - 1 Las Hammelslanger. - 21. P. 1 Alb.
Gæsteripenge. - 20. P. Tørskopenge - 4. P. Spindepenge
- 22. P. Brødbagningspenge - 6 Rdlr. Arbejds penge.

Byschouff.

Søren Pedersen

7. Sep. Byg. - 23. Las Ved. - 1 Id. Kul. - 24. P. 1 Alb. Gæsteri-
penge. - 4. P. Spindepenge - 22. P. Brødbagningspenge - 1.
Las Hammelslanger. - 20. P. Tørskopenge. - 6 Rdlr. Arbejds-
penge. - 4. Mark Oldengald.

Løgager.

Jacob Skiel og Jacob Pedersen.

5. Skpt. Rug. - 12. Skpt. Byg. - 23. Las Ved - 1 Id. Kul. - 1 Las
Hammelslanger. - 1 Fodernød - 2 Mark Gæsteripenge -
6 Rdlr. Arbejds penge - 3 Mark 12. P. Oldengald.

Giedzoe

Nels Sørensen

36 Las. Ved. — 1. Las. Hammelsanger. — 1 Ed. Kul. — 1 Fodernod
2. Mark Gæsteribyg. — 6 Rdls. Arbejdspenge

Rudstrup

Erik Christensen og Peder Lauritsen og Anders Jensen
1. Brandovn — 23. Las. Ved. — 1 Ed. Kul. — 1 Las. Hammel.
stanger. — 1. Fodernod. — 1 Mark Gæsteripenge — 22 p. Brod-
bagningspenge. — 6 Rdls. Arbejdspenge

Tolstrup

Jens Nielsen og Jens Obesen
1. Svin. — 2. Mark 10 p. 2. Alb. Gæsteripenge. — 20 p. Tørskapen-
ge. — 4 p. Spindepenge. — 22 p. Brodbagningspenge. —
6 Rdls. Arbejdspenge.

Linde

Niels Pedersen, Erick Christensen og Hb. Madsen
1. Svin. — 2. Mark 10 p. 2. Alb. Gæsteripenge. — 20 p. Tørskapen-
ge. — 4 p. Spindepenge. — 22 p. Brodbagningspenge
6 Rdls. Arbejdspenge.

Aschloeff

Erick Mouritzen og Niels Rom og Niels Christen-
sen og Niels Hansen
1. Svin. — 2. Dlt. Gæsteripenge — 20 p. Tørskapen-
ge. — 4 p. Spindepenge — 22 p. Brodbagningspenge — 6 Rdls.
Arbejdspenge

Loudal

Jens Christensen, Jens Christensen og Rasmus Andersen's Eiske
2. Mark Gæsteri Penge — 23 Las. Ved. — 4 p. Spindepenge.
22 p. Brodbagningspenge — 6 Rdls. Arbejdspenge —
3. Mark Oldengald

Kedegaard

Thomas Nielsen og Torben Pedersen

1. Svin. — 2. Mark Gæsteripenge — 23 Las. Ved. — 4 p. Spindel-
penge — 22 p. Brodbagningspenge. — 6 Rdls. Arbejdspenge

Themb. Kirke. — Krokels Cortzen, Præst i Themb. og Kirkeværgo-
gerne paa Themb. Kirkes Vgne. — 1. Grø. Høvre

Derefter kommer Vads Sogn og By og dereblandt følgende
Ansægaard.

Dynes Jenson

2 Skps Byg - 3 Mark Smør - 1 Svin - 23 P. 2 Alb. Gasteripenge.
22 P. Brødbagningspenge - 4 P. Spindepenge - 6 Rdl. St.
byds penge - 6 Mark Oldengæld.

Ansæde Mølle

Soren Jensen

7 Tjænder Mel. - 8 Snese Aal.

I Tingbogen fortsættes med følgende:

Vor samme Restangers Indkald i Dag for Retten løst og paastæv-
en, hvorpaa var ogsaa skrevet et Indlag, der var forfællt af
Ridefogden paa Silkeborg med følgende Ord:

Eftersom foranmnde Mand sig ikke ejer mange
skrifflige Adværster --- samme Landgilder for det næst for
gangne Aar 1646. har villet indstille eller betale --- forvarse
ges over Detten Middel at sige og sætte i Rette --- om, at det re-
strende inden 15 Dage skal betales, nemlig dette Aars Landgil-
de, saa vel som, hvad det fra næstforleden har haft være skyb-
dig ejer samme Aars Restanstelte. --- For hver Tonde Byg 2 Rdl.
dals. For hvert Tonde Byg 10 Mark. Hver Tonde Hare 6 Mark. For
hvert Brøndsvin 2. Rdl. og de andre Landgildedele efter salig
højlovelig Kong Friderik d. 3. naadig give Rente af hvert
Dalo (An) no Februar 1661. --- eller og hvide Kam og Viordering i
deres Bo, hvor det findes, saa og betale de foraarsagede Bro-
gessers benedte Bekostning eller efter højlovelig Kong Christi-
an den fjernes Reskript at legge (= hvide?) tillade som væ Lou. ---

Hvorpaa Dom begegedes. Silkeborg 2. Maj 1677. Hans Carstensen.

27 Juni 1677 Taufsagdet følgende Dom:

"Saar vidje jeg ikke eller vor meg tilfordiste demnem
(Bønderne) nogen Storbagspenge ab tildomme deres Husebon-
de at betale, man bri at være". --- De øvrige Landgildedele
shal betales ejer Jordebogter --- desliges Ved, Hul og Huse
melstænger, naar der bekommes Udviering af Stoven,

som sadværdigt har været. — Ved jeg ikke derfor at kunne ud
fri, men tilkender enhver sin resterende Impact deraf beta-
tale til Deres Hæstbund eller hans Falder øglig inden 15 Da-
ges Forløb, eller ogsaa at have Korn og Udværing — o-s-v.

Der fremlagdes et skriftligt Indlæg fra de anhannde
de Landgildedøre, hvilc Navne alle var opført dertil. Heri
fremhævedes, at de har rydet en Del Egter og Arbejdsvor udo-
ven deres Pligt og, at de har haevet aldrig at have rydet arbejds-
penge, samt at Ved. Kul og Hummelsanger skulde advares om
paaover af sagde Retten følgende Kendelse:

Enhver som bør at betalte sin resterende Korn, Smør, grissor,-
Brendesvin, foernid, Oldengield, Terschepenge, Hoe Penge,
Brødbagning och Spindepenge med andet smaa bedrøv,
som di med Retten skyldig erke. Desligest Ved. Kul och
Hummelsanger, naar de har facet Uduisning dertil af
schouffuen, Enten in Natura eller Penge derfor efter ga-
mel Seduane, Och det inden 15 Dage, alls lude — o-s-v. Mens
hvad Arbejdspenge sig belanger, ved ieg ikke at han let-
domme di Bonder udi Temb Sogn al betalle vnoed vnoe fo-
rige Dom af 2 Aug 1676, saa lenge dend, sauel som forrige Dom-
me, der paadom er staa ved fulde Maght.

Til Vitterleghed ved min Egen Haand. — (Herredsfogden)

April 3 i 1678 har Vrads Herreds Tengbog facet endfort, at Sct.
leborg Bonder og Gjenero skarmedes for resterende Skylde
paa Landgilde, Arbejdspenge og hvad andet det varer
kan fortælføgte for 1677, samt forrige dateringer efter
Restsanger og derpaa fortvarede Doms Doms Formelding.
Ingen af Bonderne mødte for Retten og Sagen udsattes i 4 Ugor
I Maj 1678 blev Sagen optaget angaaende Restsanger i Landgilde
fra Skov og Vrads Sogne og i Tengbogen er dorom indført Laands-
langs dom om Arbejdspenge ganske kort — saaledes:

Fremlagdes Landsdommernes Dom, hvor udi de
et fiffelunden Arbejdspenge at betale.

Derefter følger Dom i Landgildesagen m.m. all skal betales — ellers Udværtning.

mest

I ca 16 Bar sigte Chr. Fischer at bringe det mindste ud af det Gode, han havde tilkøbt sig paa Silkeborggåen. Farlebøndens hold dagede ham Landgilde efter de gamle Jordeløjer, og ved sine Rudefogder. Fullmægtige og Førere indstørmede han Bønderne - ogsaa fra Vads Herred til Betaling og fremtvang aarlig Domme til Betaling af Skyld og til Udpantning, naar der ikke blev belært. — men allsammen uden synetlig Hyllevirksomhed. — Fra Ødegaarde og formomede Bønder og i det hele hvor intet var at lage, var Udpantning forgæves. Behave, Indbo og Udbo var jo alle Steder i deltagelse. Kicalvær salningerne var for større. Delen bortrøvet og Bønderne mottakelysles til Sædekorn og til Drivkraft f. Eks ved at overlade dem Høste ellers sunde som Trodslys, men alt dette førte ofte til Udgifter i Steden for Indtagter til Gods ejeren, især under Besættelse af Ødegaarde. Førstekrist hunde Bønder, der ikke udrettede, hvad de var skyldige, slettes fra Gaarden, men dermed blev der flese i de Gårde og blændigheden stor. Gods ejeren forstrak denfor oppest at lade Bønder blive hængende ved Gaarden og gøre en Dyd af Nødvendighed og røges med at få en Del af Landgildeor udspilt og lade Resten blive staende til næste Aar - og saa frondeltes.

Intaglerne af Godsset i Silkeborg Egåen, som de fremkom af Landgilde, Sagefeld m.m. blev allsaa i det store og hele en Skuffelse for Chr. Fischer og han søgte da at skaffe sig Uddybte ad anden Vej. Det Hovor, som Bønderne ydede under Kroens Hæsbonds hold, var som det fremgaaer af det for regaarende laevt ansat — kun nogle paa Dage af laevet fra hver Bondegård og ligesaa for Egens Vedkommende. —

Det var ikke noget stort strel at det var opdyrket til Silkeborg Tolsgaard og Chr. Fischer lagt fat paa at opdyrke mere Jord hvori til der kracedes since Atbryde. Them liges Bønder blev sat til at yde mindst dobbelt saa meget Atbryde da med, som de for havde udfort paa den gamle dyrkede Jord og dermed kom endda Holbjergring fra Hærskoved og Før-

derholme udover, hvad de hidtil havde måttet udfør. De
måttet udføre Optørsler ad Horsens, Skanderborg og Egnene
Nord fra Silkeborg, foreudsæt Skovhørsler i og fra Silkeborgs hø-
rone

Der var mange Indstavnninger, Fischer lod fortage mod Bonderne
fra Vrads Herredskring, modtør det af disse Klager over de
størkt forøged Bygder, han lagde paa dem ud over, hvad han
havde Ret til. De nye Krav om Hobyds penge, som han forsætte
Aar efter Aar, men Vrads Herreds Ret frikendte Bonderne
at yde, blev omsteds pålagt Bonderne at udrede efter Lande-
bensdom i 1678, men deraf fik Chr Fischer ingen Tønigelse, thi
9. juni 1677 var han blevet nedsat og begravel i Københavns Hø-
rone Kirke efter Kongelig Tilladelse.

Sidst i 1660erne blev Chr Fischer gift med en Vinhandlerenke,
som den Gang synes at have boet i København. Hun var
tyrkisk af kamborsk Familie og ejede anselige Midler. Ef-
ter et kort barnløst Ægeskab døde hun paa Silkeborg 11.
Juli 1669 blev hun begravel i Holmens Kirke. — Chr Fischer blev
anden Gang gift med Mette Harder, Datter af Claus Harder,
Kong Frederik III's Hof Perlestatiker, men dette Ægeskab var og-
saa barnløst. Efter C. Fischers Død øglede Mette Harder Spo-
ltekner Johannes Kirckhoff Kong Salomons Apothek paa Polerga-
de i København. — Ved Finalienborg laa et Operatus opbyg-
get af Fra. Ved dets Brand omkom næsten 300 Menneskerog i-
 blandt disse var Mette Harder.

Chr Fischer havde caft 7. Søskende. Seks af disse arvede God-
set efter ham.

Sønsjordebogen fra Silkeborg Len i 1661 giver indirekte et
Billede af den økonomiske Tilstand i Them Sogn i den
Tid, da Krigen var optojet, man Jordelogeerne fra 1661-
1662 giver en Fremstilling af Muligheden for gennem Hobyde
at nørre frem til bedre Tilstande. Under Navnet: Sognsoraboi-
ger paa Langsøde, Udsæd og Søling i Stævhus Slett, opføres

der fornævnte Aar i det følgende:

Vratre Hærret, Thom. Sogn, Silkeborg Tjenere;

Virschlang.

Peder Andersen og Jens Lassen 1. Gaard — Christen Nielsen og Jens Nielsen 1. Gaard — Peder Rasmussen og Peder Rasmussen 1. Gaard — Peder Sørensen og Jens Jensen — 1 Gaard — Niels Jensen Bryschoies Enke og Peder Nielsen 1. Gaard — Niels Nielsen og Morten Nielsen 1. Gaard

Udsæd for hver Gaard er: — 4 Tdr. Byg, 14 Skpr. Byg. —
Hævler 12 Las. — Skoven taksret for 800 Swin Olden
Endvidere findes paa Virschlang Grund 4. Tiskesøe,
nemlig Tossde. — Telsøe — Bornissøe — Tunsøe
Slænnsøe — Alminnsøe Halvpart — Tranvig til
Midtstrøm

Themb.

Niels Thomisson og Jens Christensen 1. Gaard — Niels Lautitsen, giver 1 Rdlt Husepenge — Niels Jørgensen og Sigwart Hansen 1. Gaard. — Jens Christen Hjordeballes Enke 1. Gaard. — Niels Jørgenson og Peder Jørgenson 1. Gaard

Udsæden i denne Gaard er: 3 Tdr. Byg — 12 Skpr. Byg — 3 Tdr. Hævre og 2. Tdr. Boghvede. Hævlen er 3. Las. Peder Nielsen og Peder Pedersen: 21 Hælling 1. Mb. Husepenge — Peder Thomisson, et Boel, hedder Halvgaard — staas øde.

Skoven til Themb By er taksret for 100 Swin —
Caniche Skov er taksret for 20 Swin

Timmerby.

Jens Andersen 1. Gaard.

Han saa 2 Tdr. Byg. — 12 Skpr. Byg — 12 Skpr. Hævre
Hævler 4 Las. Hø

Christen Jensen 1. Gaard.

samme Udsæd som foregående. — Ridefogden

nyder dens Landgilde.

Jens Thomisen. 1 Gaard.

Fogstrup

Jens Nielsen. 1 Gaard — Udsæd 10 Skpr. Ræg — 8 Skpr. Byg
3 Skpr. Boghvede — Hævle: 6 Las Hø

Christen Nielsen Sandmand. 1 Gaard.

Jens Andersen — af et Høes: 4 Høer

Halvparten af Fogstrup Skov er takseret til 12 Svins

Kørtsballe

Christen Jensen. 1 Gaard — Udsæden er: 2 Tdr. Ræg —
1 Tdr. Byg — 2 Tdr. Havre — 3 Skpr. Boghvede — 1 Las
Hø

Peder Christensen 1 Gaard — Udsæden er: 2 Tdr. Ræg.
1 Tdr. Byg — 2 Tdr. Hø — 2 Tdr. Havre — 3 Skpr.
Boghvede — 1 Las Hø — Kørtsballe Skov er
takseret for 2 Svins

Selstrup.

Peder Sørensen. 1 Gaard — Udsæd er 2 Tdr. Ræg —
1 Tdr. Byg — 2 Tdr. Havre — Hævlenes: 2 Las Hø

Niels Christensen. 1 Gaard

Hendrik Hansen. 1 Gaard.

Jens Andersen og Søren Nielsen. 1 Gaard.

Brand.

Christen Jensen. 1 Gaard. — Udsæden er 3 Tdr. Ræg
1 Tdr. Byg — 2 Tdr. Havre — 2 Skpr. Boghvede
3 Las Hø — Skoven er takseret til 1 Svins Olden

Bryschoff.

Søren Pedersen. 1 Gaard — Hækken saa 3 Tdr. Ræg — 1 Tdr.
Byg — 1 Tdr. Havre — 3 Skpr. Boghvede — 2 Las Hø
Skoven til Selstrup er sammen med Bryschoff Skov
takseret til 2 Svins Olden

Løgagen

Peder Jacobsen og Jacob Pedersen Leib. 1 Gaard. —
Udsæden er 4 Tdr. Ræg — 14 Skpr. Byg — 4 Tdr. Havre

4 Skpr. Boghvede. — Høavlen er 10 Los Hø. — Skov
en til Ligager er taksret til 150 Svins Olden

Gjebroe

Niels Sørensen. 1 Gaard — Udsaden er 4 Tdr. Ruz
14 Skpr. Byg. 4 Tdr. Høvare — 3 Skpr. Boghvede —
Høavlen er 10 Los Hø. — Skoven er taksret til
150 Svins Olden.

Ruedstrup

Christen Nielsen. 1 Gaard. Udsaden er 3 Tdr. Ruz —
12 Skpr. Byg — 4 Tdr. Høvare — 2 Skpr. Boghvede. —
Høavlen er 6 Los Hø. — Skoven til Ruedstrup er
taksret til 160 Svins Olden.

Tolsbrup

Jens Madsen og Jens Obesen. 1 Gaard — Udsad 3 Tdr.
Ruz — 10 Skpr. Byg — 1 Tdr. Høvare — 3 Skpr. Bog-
hvede — 3 Los Hø.

Lin

Niels Pedersen — Erich Christensen. 1 Gaard. — Udsad
3 Tdr. Ruz — 10 Skpr. Byg — 1 Td. Høvare — 3 Skpr.
Boghvede — 3 Los Hø. — Tolsbrup, Lin og Ti-
merby Skov er til sammen taksret for 24
Svins Olden.

Aeschlof

Anders Christensen, Jens Christensen, Niels Chri-
stensen og Frants Jenseons Enke. 1 Gaard — Der kan
sæs 12 Skpr. Ruz — 9 Skpr. Byg — 1 Td. Høvare
2 Los Hø. — Aeschlof Skov er taksret for 21
Svins Olden.

Lovdal

Soren Michelsen og Rasmus Andersen. 1 Gaard. —
Udsader 2 Tdr. Ruz. — 10 Skpr. Byg. — 2 Tds. Hø-
re — 1 Skpr. Boghvede. 3 Los Hø Lovdal Skov er tak-
seret for 170 Svins Olden.

Hedegaard.

Peder Tørlensens Enke. Gaard. — Udsæd et 2 Tdr Rugg
 — 1 Tønde ¹ Rugg — 2 Tdr Høvæ — 2 Skpr. Boghvede — 3 Las
 Hø —

Vorit

Christen Rasmussen. Gaard. — Udsæd 1 Td. Rugg. — 4 Skpr.
¹ Rugg — 2 Skpr. Boghvede — Høvæ: 2 Las Hø. — Skoven er
 takseret til 1 Svins Olden.

Sønderborg Tjenere ude Them Sogn.Salten.

Thomas Hansen og Peder Nelson. 1 Gaard. — Udsæd
 den et 6 Skpr Rugg — 4 Skpr. Rugg — 2 Skpr. Boghvede
 Høvæ et 4 Las Hø!

Soren Jensen — — — — — 1 Gaard m samme Udsæd
 Anders Jensen og Niels Madsen — 1 Gaard — — — — —
 Niels Madsen — Jens Jøssed og Jens Laust 1 Gaard — — — — —
 Niels Lundsoe og Soren Lundsoe — — 1 Gaard — — — — —
 Soren Jensen og Hans Nelson — — 1 Gaard — — — — —
 Jens Nelson og Niels Michelsen — — 1 Gaard — — — — —
 Peder Thomison — — — — — 1 Gaard — — — — —

Skoven til Salten er takseret for (Resten mangler i
 Originalen) — Salten lør er 3 Fjerdinge very lang —
 naar til Midtstrøm — En jernklodsydes af
 hver Gaard med 20 Skelling høvæ.

Borreup

Rasmus Jensen. 1 Gaard — Udsæd 10 Skpr. Rugg. — 1 Td. Rugg
 — 4 Skpr. Boghvede — 4 Las Hø. — Borreup Skov
 er takseret for 2 Svins Olden.

Ingetved.

Margot Nelson og Jørgen Jensen 1 Gaard — hvortil han
 saas 2 Tdr Rugg — 2 Skpr. Rugg — Høvæner 10 Las Hø
 Skoven til Ingetved er takseret til 2 Svins Olden.

Fogstrup

Simon. 1 Gaard — Udsaderen er 10 Skpr Ruz — 12 Skpr Byg — 4 Skpr Boghvede — 6 Las Hø
 Niels Andersen. 1. Gaard. — Udsaderen som foregaaende. — Skoven til halvt. — er takeret til 3 Svins Olden.

Vorit

Soren Raamussen 1. Gaard. — Udsaderen er 1 Td Ruz — 4 Skpr. Byg — 2 Skpr. Boghvede — 6 Las Hø.
 Skoven er takeret til 1. Svins Olden.
 Lars Tarbensen og Jens Ericksen (Christensen) —
 En Gaard, som er fænre til Larthus Domke — Udsaderen er 2 Td Ruz — 1 Td. Byg — 4 Skpr. Boghvede — Høavlen er 4. Las Hø.

Udads Herred.

Holge Larhus Domkirkes Jordebog (1. Reversal 1689. 10 Nov. fol 148) er Landgilden.

Vaaret af denne Gaard saaledes:

Erik Jansen og Simon Raamussen. — —
 2. Gro. Ruz — 1 Fdy. Smør — 16 Td. Kul —
 1 Rigsdaaler for en Øhse at stalde — 1 Sein —
 3 Svins Olden, naar det er noget. — 1 Rigsdaaler Gasteripenge.

Them

Prestegaarden som er liggedis udi Theml. By — kan saas:

6 Td. Ruz — 2 Td. Byg — 1 Td. Haone — 4 Skpr. Boghvede. — Høavlen er 10 Las, naar det er højest, op for tid kun 4. — Skov til Preste = gaarden er takeret med de dres i Byen paa 20 Sein beregnet sin ar. art. — Køk (= endvidere) en lidet Sø, kaldet Hornelsoe, ligger til Prestegaarden.

Derefter følger en Uderskrift — saalydende

"Døde er allsammen saa och i Sandhed, sa vil jeg
har (her kommer to udvis kede Ord), vinder (= victor) Jeg med
egen Hand."

Jacob Nels Holm" (Sognepresten i Them)

Tidligere Tid udførte Festebønderne langt mindre Hov-
ningarbyde end han trang dem til at udføre. Et Ting-
vidne af 25. Julie 1666 gører Rede for Them Sogns Bønders Ho-
vning til Silkeborg i Lens tiden, altsaa før 1661, der foregik paa
følgende Maade:

Nels Rasmussen Temb og Nels Jønson i Tommerby kund-
gjorde med oprakt Finger, at de i Gaar for 14 Dage siden var for
Silkeborg Tortog der-slevene og Vasselgav erlig og velfor-
mme Mand Christian Fischer. Kongl May 3rd Munde kank
med hans Fuldmagtig, Ridefoged Christian Christensen
i hans Tjensens Henrik Henriksen Paahøelse for Vidne i
Dag at lage beskriven, om de vil have noget til at svare
Ogne fremkom for Retten:

Soren Rasmussen i Taarup. — Soren Thomsen i Sal-
ten — Peder Jønson i Salten — Jøn Jønson i Salten —
Mads Jønson i Salten — James Jønson i Salten — Jørgen
Jønson i Engetved — Simon Pedersen i Focystrup — Jøns-
Christensen i do. — Peder Sørensen i Funder — Anders Las-
ilæret — Christen Rasmussen i Vorel.¹⁾

De vidnede og hundejorde med Ed --- at det er dem
fuldt vitterligt i Guds Sandhed, at de Mand i Them Sogn
som var Tjenerne til Silkeborg, saalange, de var var Kro-
nenes Tjenerne, havde aarlig af hver Gaard:

Fællit (= ployet) gron Jord en Dag og ployet det samme
opigen til Sede (= Sædetid.) Ud af samme Sogn, og for sam-
me Oppløsning var de Mand i Vircklang fri, formodelst de

¹⁾ Ingen af disse 11 Mand fra Them Sogn og den ene Mand
fra Funder, var Festere under Chr. Fischer.

skulde saa og høste den Boghvede, der blev arvet til Ladegaarden og ført den i Laden. Af Enghøst høstede de aalig Vælløe Hø og førte det i Laden i tørt Hø. — Af hver Gaard i Them Sogn, undtagen af Vørkblæng, aagede (= kørte) de aalig Møg en Dag, naar Godningen lagdes ved Ladegaarden, men naar den skal føres langt ud paa Marken, aagede de to Dage Møg. — Ikke videre med Ladegaardens Arbejde og Afdeling blev (de) besvaret i nogen Maade, og ikke hellere gav noget arbejdspenge des imidlertid (i den Tid de var Kronens Gønne), hvilken døtes Vidre de vil vedstaa og være ansvarlige.

Vejads Herredsting var i 1661 sammensat af følgende Bestillingsmand:

Herredsfogden var Peder Sørensen, som boede i Selstrup. Tingförier var Jens Eriksen (Christensen) i Booten. Tingstyrer var Niels Jensen, som boede i Lille Torlund. Ransveeninger var Thorben Pedersen i Hedegaard og Jens Andersen i Selstrup.

Ottemand eller Sandemand var: Mads Jørgensen i Kreiberg. — Jens Lauritzen i Kielstrup. — Anders Christensen i Fresbæk. — Peder Erichsen i Hampon. Niels Andersen i Nørhoffsted. — Jens Sørensen i Nørwig. — Graffes Christensen i Nortuz. — Christen Andersen i Kielstrup.

I 1663 nævnes Herredsfogden Peder Sørensen med Bopal i Tongstrup.

Blandt Bilagene til Lensregnskaberne fra Silkeborg for 1662-63 findes Kvittering for stårsloin 80. Regsdaaer fra hver af Skovrideerne, Sigvart Hansen i Them, Anders Ipsen i Funder og, Hendrich Anderson Vendebøe i Graaff Balle.

Samme Lens-regnskab har en Beschning om, at Vørkblæng et af 24 svillige Mand sat for 800 Svns Olden

medens Skoven er skodet til Egor Fisher for 30 Sium Olden -
 Kongen er som Folge deraf berettiget til at beholde Rat til
 500 Sium Olden — Huldske Fishers Fuldmægtige haffuer
 sig til Berettiget, Som nu igien haffuer af hennembl
 al forder for anno 1662

Tiendeordning i Thors Sogn blev foretaget for Thors
 Sogn og udført i Vrads Herreds Tingbog 6 Juli 1670
 og lyder som følger. — Jens Nielsen i Hjortsballe eske
 de paa sin egen og menige Temsognemands Vgne —
 som mesten Dels tilslede var:

Fremstod her i Dag for Retten fornavnte Jens Nielsen
 i Hjortsballe og lod paa menige Tems Sognemands Vgne lo-
 se og paaskrive en skriftlig og underskrevne Sogne Contract,
 hvor efter han var Tingvidne begærende, og det lod Ord efter
 anden som følger. — Thi mindes vi os effers krevne Mand
 i Tems Sogn nemlig:

1. T. Peder Sörensen i Fougs trup, Herrejfouet i Vrads Herred

Sigvart Hansen Schouwider. — Jens Erickson — Niels
 Jørgensen — Hans Christensen Tyboe — Niels Christi-
 densen. — Anders Nielsen — og Jens Christensen
 2. Salten.

Jamis Jamisen. — Peder Nielsen — Jens Larsen —
 Anders Jenson — Soren Sörensen — Loren Thomesen — Jens
 Andersen — Christen Christensen Hobore — Niels Mad-
 sen — Jens Jenson Taarup — Laurits Jenson — Anders Jenson
 — Jens Thomesen — Peder Jansen Lined — Hans Simonsen —

3. Paarup.

Rasmus Jenson.

4. Tolstrup.

Jens Obisen — Jens Nielsen.

5. Linde.

Niels Pedersen — M. Madsen — Erick Christensen — —

6. Engstedrup (Engstved)

Jørgen Jensen — Niels Mørchueren

7. Tommerby.

Jens Thomassen — Rasmus Jensen — Søren Nielsen — Knud
Jensen

8. Fogstrup

Søren Petersen (Søren Pedersen) — Jens Nielsen — Peder Sø-
rensen Funder — Jens Christensen

9. Vorl

Rasmus Sørensen — Erich Jensen — Anders Lassen —
Christen Rasmussen — Jep Lauridsen

10. Heegaard

Torben Pedersen — Thomas Nielsen.

11. Hjorteballe.

Christen Jensen — Jens Nielsen.

12. Aschlöv.

Niels Ibsen — Erich Kowalsen — Nels Christensen
Niels Christensen Rom.

13. Solstrupe.

Jens Høesen, Snid. — Peter Jensen — Henrich Hansen —
Hans Henrichson — Jens Jensen — Jens Nielsen —
Niels Christensen — Anders Christensen.

14. Brand

Christen Jensen — Søren Christensen.

15. Byskouff

— Søren Pedersen

16. Logager.

Jacob Pedersen Seil og andre — Jacob Pedersen

17. Giedsøe

Niels Sørensen

18. Rudstrup

Christen Nielsen — Peder Lauridsen.

19. Loundal.

Rasmus Andersen — Jens Christensen

20. Vørklang.

Peder Nansen — Christen Nielsen — Niels Nelsen — Ta-
mis Nielsen — Jens Jønson — Peder Rasmussen — Chri-
sten Ballersen — Christen Rasmussen — Rasmus So-
rensen — Jens Larsen — Elline Hans datter med Lar-
verge.

At efter som vi samtligen vil nu indgaa en vilbig Con-
tract og Sognelrev med hverandre til Kongelig Majestets og
Sognets Bedste, Mylle og Gavn og til hvert Mandes Forstådenhed
med Kongens og Kirkens Fjendet i rette Tid at stede og feste, at
den ikke kommer os fra Hende og til Skade saa og, at den i rette
Tid han blive yded og leveret, Sognemændene uden Skade, hvor-
om de otte Dage tilforn skal lovligadvares, saa vel som med Bre-
ve af fred, som en Del sig deri fothaldes, og kan snart komme Sog-
net til Skade. Og anden Forstådenhed, som til Sognets Gavn og
Bedste kan være i sin Tid. — Saa har vi samtlige dertil udtaget
seks Mand af Sognet, som skal raade Sognets Bedste og Gavn, og
hvad de gør og ladet, skal være gjort og ladet. — Tondeafghan-
derborg Tjenere og fire af Silkeborg Tjenere, efter som Silkeborg
Tjenere er flere end Skanderborg Tjenere, heri Sognet, nemlig

Skanderborg Tjenere

Jannis Thamsen i Salten — Simon Pedersen i Tongstrup.
Silkeborg Tjenere

Torben Pedersen i Høgaard — Jens Nelsen i Hjortsballe
— Jens Jeppesen Kversen i Sebstrup. — Christen Ballser-
sen i Vørklang.

Hvor en af de forsikrerne setes Mand afgaar ved Døden, da
maade fern igen opnævne, hvem de selv tydkes, dog at Shan-
derborg Tjenere skal altid være to, og hvis sig her i modvillig-
lader finde skal til Forpligtet affive til Straf en Tonde Bl saa
god som 3. Skeldaler, og hvis som forsikrerne Modvillighed la-

der pante, skal de have fri Forlov der til og hvertken boyde Husted, Gaardfred eller Harværk dermed.

Ødette foranskrevne uryggeelig skal holdes har vi samt =
lige vores Hender og Navne her underlegnet og videre ved Ting-
vidne vil have beskrevet

Aatum Thom Kirkegaard 3 Yuli 1670.

Som samme Contract i sig formelder, som fandtes med
mønige foranskrevne Sognsmænds Henders Underskrift un-
der — en Del med fulde Navnogen Del med Navnes Bogsta-
vet. Datum ut Supra.

Herreds Tingbogen fra 9. Oktober 1661 meldes at frem for Pet-
len kom 12. Meld fra Thom Sogn. — De havde gennem-
faret alle Skovene, og de kunde ikke finde nogen Ol-
den, inten paa Egelæn Biog, som de kunde synes, der kunde
fede Swin, og dette afhjæmpledé de for et fuldt Syn.

20 Septbr 1665 var des samme Togsmaand ude og fandt
i Ligaget Øster og Vesterskov Olden til 40 Swin. — I Virschlang
Øster, Sønder og Vesterskov til 250. — I Gieshøe Skov til
24 Swin. — I Kedstrup Skov til 30. — I Lourdal Skov til
12. — I Temb Skov til 24. — I Selsstrup Skov til 1. — I Bye
skov Skov til 1. — I Slottens Enemærke til 40. — I Tong-
strup Skov til 4. — I Tømmerby, Tolstrup og Lind Skove til 6
og Ørads Skov til 2. Swin. — I Sallen Skov til 6 Swin. — Och
sintes dy dersom olderen er ved magt Øde uforderheit som
paa Treerne fantis, at en huer schoeff daa kand fiede dy swin
som dy er sat og Taserit for, som for er meldt under forstyr-
fuer til schoeff fogderne.

Fra enkelte Skoosyn i Chr Fischers Tid nedgyves følgende:

Ea Ørads Herredts Tingbog: — Syn over Chr. Fischer's Skove i
Ørads Herred: Hvor mange Treer udaf Ege og Biog der i en
tvar Skovpartier hugget, — som ikke med lovligt Marke
og Stempel var paaslaget — — — — — 20 Septbr. 1665.

Slottets Enemærke - herfandtes hugget	2 Ege	4. Bioge
Vørcklund Vesterskov — — — — —	2	5 — — —

Virklund Skov og Sønderskov	- - - - -	0 Ege 4 Boje
Homb Skov	- - - - -	0 -- 3 - -
Loudal Skov	- - - - -	0 -- 3 - -
Ruedstrup Skov	- - - - -	0 -- 9 - -
Giedsøe Skov	- - - - -	3 -- 5 - -
Logager Skov. Halden Eg og hul Bøg	- - - - -	1 -- 1 - -
Logager. Vesterskov. 1 holden Eg	- - - - -	2 -- 1 - -
Hortsballe Skov. 2 holdne Ege	- - - - -	2 -- 0 - -
Jolstrup, Linde og Thommersby Skove	- - - - -	2 -- 13 - -
Fugstrup Skov	- - - - -	0 -- 1 - -
Uvads Skov	- - - - -	0 -- 4 - -
Selstrup Skov	- - - - -	<u>40 -- 3</u>
		<u>Talt 54 Ege 58 Boje</u>

En del var var holdne. Endvidere 120 Ege til Slave og Ris.
Disse foranstrevne Stubbe fandtes alle uden Marker,
men der fandtes ingen flere, som kunde eragtes høg-
re end forrige Skoosyn. — Hvilket Symomendene af-
hjemlede for et fuldt Sogn o. + v.

3. Oktober 1666 holdes lignende Tyn med samme
Formaal som iaret før, men Symomende fandt intet
Et Skoosyn efter Horn meldes 9. November 1670 om Nedslag-
ning af Træer under Hornen.

Logager Vesterskov

Engammel Eg afstødt, vurderet til 8 Skilling

Logager Østerskov

Ved til en Mile.

Thon Skov

Bøg til 4 Hul i Christian Frøghers Anpart.

Virchlang Skov, østre

Bøg til 8 Hul

Giedsøe Skov

Bogetræ til 8 Hul og Ved til en Mile.

Ruesstrup Skov

Bøgetræ til 10 Hul og Ved til en Mile

Loudal Skov.

Ved til en Mile.

Tøsteprotokollen for det skanderborg Rytterdistrikts visor Indfastning i Them Sogn i Ryttersiden fra 1686 - til 1702. Festelrevene er her opførte efter Uddrag fra Originalerne.

Engelved

Søren Pedersen i Vitschlang^(*) faste $\frac{1}{3}$ Ryttergaard i Engelved, Jørgen Jensen i Engelved oplader Gaarden mod at Søren Pedersen agter hans Datter. Indfastning betales med 2 Rdsl. Dato ring 28 Nov 1693.

Fogstrup.

Morten Pedersen i Fogstrup faste $\frac{1}{4}$ Ryttergaard i Fogstrup. Jøns Christensen oplader Gaarden mod at Morten Pedersen ægtet hans Datter. - Indfastning betales med 1 Rdsl. - Festelrev af 12 Februar 1694.

Bryskov

Jens Jørgensen i Bryskov faste en Ryttergaard i Bryskov. Otto Hansen fratæder Gaarden for to mod og for dens slette Tilsland. Jens Jørgensen bliver fri for at betale Indfastning, men skal selv sætte Gaarden i Sland og betale Restantseme. Festelrev af 25 April 1694.

Brand.

Niels Pedersen, barnefødt i Brand, faste en Kongens Ryttergaard i Brand, som hans Fader sidst paaboeede og døde. Enken oplod Niels Pedersens Gaarden. Gaarden er brødfaldig. Festeren skal sætte den i Sland og feldt kommen reparere den. Han frilages for Indfastning. - Festelrev $\frac{1}{2} 1694$.

Vørret.

Michel Pedersen Krogs faste den halve Part af Vørretgaard. - Thomas Pedersen, hans Broders oplod den frewilligt for ham. $\text{Mkk } 1\text{ Id. } \frac{1}{2} 8\text{ Skp. Festel vor Lævsted. Festelrev 5 Nov. 1695}$

Salten

Jens Jenson i Salten fester $\frac{1}{2}$ Gaard i Salten som hans Fader
Jens Jenson er fra død og Moderen oplod for Sønnen. Paa
Grund af Bygningerne Bros fældighed friges Jens Jenson for at be-
tale Indfæstning. — Fastebrev af 25 September 1696.

Salten.

Jens Pedersen af Salten fester $\frac{1}{2}$ Ryttergaard i Salten. Fader
Nielsen har p. Gr. af Alderdom opladt Gaarden imod
Jens Pedersen efter hans Datter, Karen Pedersdatter. Indfæs-
ting betales med 4 Mark. Fastebrev af 12 April 1699.

Salten.

Jens Madem af Skom fester $\frac{1}{2}$ Ryttergaard i Salten. Thomas
Tomasens Enke oplod den paa Vilkaar, at han agter hende.
Paa Grund af forleden daas Misvickst, der særlig grante Sal-
ten By, forunders kom fri for Indfæstning. — Hædkorn 1 Id.
6 $\frac{1}{2}$ Skpr. Bygningerne 18 Tag Hus nogenlunde ved Kæld.
Besætningen er: 3 Bæster, 1 Hest, 2 Ungnød, 10 Faar. Reg-
sader er 4 Ids. Torventar, som der skal svare til er. —
Vogn, Plov og Karve og Sædekorn skal stede væge til Sk-
de. Fri Indfæstning. Fastebrev af 3. Marts 1700.

Salten.

Jens Jenson af Salten fester $\frac{1}{2}$ Ryttergaard i Salten, som hans
Fader Jens Thomassen er fra død og Moderen p. Gr. af Alder-
dom ikke kan besidde. Indfæstning betales med 1. Hest =
daler (= 4 Mark). Besætningen er: 3 Bæster, 2 Hest, 2 Ungnød
10 Faar. — Byning 23 Tag Hus. Vogn, Plov, Karve og Sædekorn
tilpligtes vedligeholdt. Fastebrev af 31. Marts 1700.

Den følgende Festeprotokol for det skandergark Rytterdi-
strikt fra 1702 til 1716 har følgende for Them Bogin

Fogstrup

Christen Erichsen af Fogstrup fester $\frac{1}{2}$ Gaard som hans Far-
der p. Gr. af Alderdom og Skræbelighed ej længere kan fo-
restaa. Hædkorn 1 Id 1 Hest. Indfæstning $\frac{1}{2}$ 1702. — Betales 2 Rdl.

Engelved

Peder Nelsens fæster hans af døde Faderens halve Gaard (— som) Moderen hid indtil har forestaet (— og) sammen med godvilligen opladt — Harkhorn 2 Tds 5 Skpr. — Festebrev af 31. Marts 1703.

Sæltaa

Soren Jensen fæster ½ Gaard, som Jens Høe er godvillig opfødt, da Soren Jensen ægter hans Datter. Festebrev af 27. 3. 1704

Ry

Christen Larsen af Sælten fæster af døde Rasmussens Salmonsens halve Gaard i Ry og et Gadehus. Han ægter Enken Karen Steffensdatter. Festebrev af 27. 1. 1704.

Porup

Jens Lørensen i Porup fæster Faderens ¼ Gaard, som denne farbræder p. gt. af Uformueenhed. Indfæstning betales med 6 Rdl. — Bygningserne bestaaet af 21 Tag Hus. Besættningen: 3 Bæster, 2 Højt, 4 Faar. — Vogn, Flor og Harve, samt Sædehorn — tilpligtes vedligeholdt. Festebrev af 10. Marts 1706.

Sæller

Jens Jensen i Sæller fæster Faderen Jens Lørensen ½ Gaard i Sæller. Indfæstning betales med 4 Rdl. Hth. 1. 5d 5½ Skpr. — 3 Tag Hus nemlig ved Magt. — 3 Bæster, 1 Højt, 2 Høer, 4 Faar udgør Besættningen — Vogn, Flor, Harve og Sædehorn. Tilpligtes vedligeholdt. — Festebrev af 17. 3. 1706.

Fogstrup

Christen Erichsen fæster ¼ Gaard i Fogstrup denne Gaard fæstedes af Morten Pedersen, fordi denne har fæstet en anden Gaard. Indfæstning betales med 2 Rdl. Harkhorn 2. Far. Der er 15 Tag Hus nogenlynde ved Magt. Besættningen er 4 Bæster, 1 Højt, 2 Høer og 4 Faar — der tilpligtes vedligeholdt tillige med Vogn, Flor, Harve og Sædehorn.

Vørret.

Soren Tommasen fæster af Vørret ¼ Gaard som Nels

Nichelsens efterbladte Enke ejlængere formaaer at foretakse,
ogsom hun godvillig afstaar. Indfæstningen betales med
3 Rdl. Hartkorn 1. Sønder. Der er 6 Fag Hus. — 3 Boster 2.
Koer. 3 Faar — og Vogn. Plov, Harve og Sædekorn. Festelov
af 26 August 1706.

Salten.

Christen Lorenzen af Heilstrup, med Pas dopre hertil, faste
Jens Pedersens bræddede Gaard i Salten. Fedoren ejer Enken
i Gaarden. Hansen Pedersdatter. Hartkorn. 1 Id. — Der er 2 ½ Fag
Hus — 3 Boster, 2 Koer, 4 Faar, Vogn, Plov, Harve og Sædekorn —
Festelov af 9. Marts 1707.

Salten.

Lars Anderssen af Salten fester af døde Torben Rasmussens
Gaard i Salten, som Enken opnoder for ham — Hirschens Fam-
mesdatter — fordi Lars Anderssen ejer hende. Hartkorn
1 Id 5 Skop 2 Fag. Der er 18 Fag Hus og 2. Boster, 2 Koer, 4 Faar,
Vogn, ½ Plov, Harve og Sædekorn. Festelov af 30. Aug 1707

Salten.

Sigvard Ericksen, der havde Pa fra Silkeborg Gods, faste 14.
Port Gaard i Salten, som Jens Rasmussen og Jens Simmen-
sen afstaar p. Gr. af Alderdorn og Svaghed. Sigvard ejer
Jens Rasmussens Datter Inger Jensdatter, og Gaarden
afstaas desfor godvilligt til ham. Indfæstningen betales
med 2 Rdl. Hartkornet er 1 Id. 5 Skop 2 Fag. Der 2 Fag Hus,
2 Boster, 1 Ko — samt Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Festelov
af 28. August 1708.

Fogstrup.

Peder Nielsen faste 16 Gaard i Fogstrup, som Loren Thom-
sen godvilligt afstaar, da denne har fastet enanden Gaard.
Indfæstningen betales med 2 Rdl. Hartkornet er 1 Id. 3 Fag
½ Alburn. Der er 2 Fag Hus, 2 Boster, 1 Ko, 4 Faar, Vogn, Plov,
Harve og Sædekorn. — Festelov af 24 Februar 1710.

Fogstrup

Niels Nielsen i Fogstrup faste Halvparten af sin Feders

Niels Jersens Gaard og skal efter Faderens Død faste den anden halve Gaard, saa Gaarden igen blives samlet. Indfestning er betales med 1. Rdl. Harkornet er 1 Td. 7 Sklp. Der er 21 Tag Huse, no- genlunde ved Magt — 2 Bæler, 2 Køer, 3 Faar, Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. — Festobrev aft. Marts 1711.

Salten

Niels Andersen i Salten faste 1/4 Part af den Gaard, som Jens Ibsen forhen har haft i Feste og opladt for ham. Indfestningen modernes til 1. Rdl paa Grund af Bygningernes Stæthed (Besæt- ningen er ogsaaaslet) Huseene skal gøres i Stand af Festeren. Harkornet er 1 Td. 1 Sklp. 2 1/2 Alb. — Besætningen skal være 2 Bæler, 2 Køer, 3 Faar, Vogn, Plov og Harve samt Sædekorn. Festobrev af 17. December 1714.

Salten

Rasmus Christensen i Salten faste 1/4 Part af den H. Gaard i Salten, som er den af Jens Ibsen forhen høfde Ødegård, som hans Moder, af dode Jens Rasmussen har haft i Brug og nu er opladt til ham. Indfestningen betales med 2 Rdl. Harkornet er 1 Td. 1 Sklp. 2 1/2 Alb. Paa Sledet findes nogle gamle Huse. Besætningen er 2 Bæler, 2 Køer, 3 Faar — Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Festobrev af 17. December 1714.

Salten

Rasmus Nielsen faste 1/4 Part af den Ødegårds Brug, som Jens (Niels?) Nielsen har afstanden for ham, da denne des- uden bor i og har en Halvgaard i Feste. Indfestningen be- tales med kun 1. Rdl 2. Mark. Jordet Bygningerne er gamle og brostfældige. Festeren skal selv skæfe den Besætning der behøves og som skal være: 1 Bæler, 2 Køer, 3 Faar, samt Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Festobrev af 17. Decemba 1714.

Salten Sorup.

Rasmus Jensen en Part Gaard i Salten, som Jens Jens ein Sorup har maattet kvittere (flyttebort fra). Festeren frita- ges for al betale Indfestning, men skal betale Gaardens Restants med 6 Rdl 1. Mark. Der er 17. Tag Huse, helt vel

ved Magt. Besætningen skal bringes til at være: 3 Bæster,
2 Hoir, 1 Ungnød, 4 Saar — samt Vogn, Plov, Harve og Sæde-
korn. Fæstebrev af 17 December 1714.

Den følgende Fæsteprotokol for det skanderborgske Ryg.
besættet fra 1716 til 1728 har følgende fra Strom Logn.

Worud

Sjøvold Nielsen fæster en Kalvgaard i Vorul, som Rasmus
Jønsson til ham afstørte formedels han igen har
antaget sin Broder Søren Thomsens Gaard i Velling.
Indfæstning betales med 2 Rdl. Karthorn et 1 Ed 3 Skp. —
Der er 12 Tag Huse, øst ved Magt, — 2 Bæster, 1 Ho, 3 Saar — Vogn,
Plov, Harve og Sædekorn. Fæstebrev af 5 August 1716.

Tolsstrup

Enevold Størensen fæster Faderen Poren Enevoldssens
Gaard i Tolsstrup og betaler 5 Rdl i Indfæstningspenge. Kart-
hornet er 5 Eds 3 Skp. 3 Eds 9 2 Alb (nedsat til 4 Eds 4 Skp.) Der
er 15 Tag Huse, 5 Bæster, 3 Hoir, 2 Ungnød, 6 Saar — samt
Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Fæstebrev af 28 Septbr 1718.
(Strom: Det er usikkert, hvorvidt det er Tolsstrup i Strom Logn)

Sallten

Seder Lauridsen fæster sin Broger Jens Pedersens Hale-
gaard i Sallten. Indfæstningspenge 3 Rdl. Karthorn
7 Skp 1. Eds 16 Tag Huse, 2 Bæster, 1 Ho, 2 Ungnød 3 Saar —
Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Fæstebrev af 28 Septbr 1718

Gatten

Thomas Nielsen fæster hans afgangne Fader Niels
Thomsens Gaard i Gatten, som hans Modter har opstået
for ham. Indfæstningspenge 3 Rdl. Karthorn 1 Ed 6 Skp 2 Eds.
Der er 47 Tag Huse, 3 Bæster, 2 Hoir, 2 Ungnød, 4 Saar, samt
Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. — Fæstepenge af 28 Septbr 1718.

Sallten

Rasmus Jønsson fæster 1/4 Gaard i Sallten, som Niels Andersen

før beboede og formede dels slet Tjelstrand maatte hvittes.
Fæsteren skal betale de på Gaarden varende Restanter
sej, samt i Indfæstning 1 Rdl. Harkornet et 1 Td 1 Skp
2. Folg. Dær er 15 Tag Hus, tennorlig ved Magt og 2. Bæster, 1
Kø, 6 Faar - samt Vogn, Plov, Harve og Sædehorn. Fæste-
brevet er af 13 November 1720.

Virklund

Jens Christensen fæster gamle Jens Nielsens Borlaard, sondenne for-
medelst Alderdom oplader for ham mod at han ejer Datteren ved
ved Heden: Marie Jonsdatter. Indfæstningspenge 5 Rdl. Harkorn
2 Td 5 Skp 3 Folg 2 1/2 Alb. Der er 32 Tag Hus, 3 Bæster, 2 Køer, 1 Ungrød 6
Faar og Vogn, Plov og Harve - samt Sædehorn. Fæstebrev 1. May 1721.

Fogstrup

Jens Nielsen af Fogstrup fæster sin Fader: lille Niels Jensens
Gaard. Harkorn. 1 Td 7 Skp 1 Folg 1 1/2 Alb. Der var 25 Tag Hus, nogen
lunde ved Magt - 2 Bæster, 2 Køer, 1 Ungrød, 4 Faar, samt Vogn,
Plov og Harve og Sædehorn. Indfæstningen betales med 4 Rdl.
Fæstebrev af 1. May 1721.

Hjortsballe.

Jens Jønson fæster Niels Rasmussens Halvgaard og øgter dennes
Datter i Gaarden: Margrethe Nielsdatter. Indfæstningen betales med
2 Rdl. Harkornet et 1 Td 7 Skp 1 Folg 1/2 Alb. Der var 24 Tag Hus,
2 Bæster, 2 Køer, 1 Ungrød, samt Vogn, Plov og Harve. Fæstebrev
af 1. May 1721.

Hjortsballe.

Jens Nielsen fæster den Paat Ryttergods, som Niels Jønson før bebo-
ede og nu har opsladt, i det Jens Nielsen ejer Gaardens Datter
Hans Niels datter. Han fritates for at betale Indfæstningspen-
ge, men skal betale Restantserne. Harkornet 1 Td 6 Skp 3 Folg
1 1/2 Alb. Dær er 24 Tag Hus, slet ved Magt - 2 Bæster, 2 Køer, 6 Faar.
Vogn, Plov, Harve og Sædehorn - Fæstebrev af 1. May 1721. —

Temb

Lars Christensen Logager fæster Haleparten af Tho-
mas Jakobsens paabocde Gaard i Thorsb By. Denne

oplader Halvdeelen af sin Gaard for sin Datter Anna Thor
mas datter og Laurs Christensen. Indfestningen bela-
bes med 5 Rdl. Kætkornet er 3 Skp. 3 Fdg. 2 1/2 Alb. Der er
18 Tag Hus, temmelig ved Maist. - 5 Beslet, 2 Hør, 1 Ung-
nød 6 Foar, samt Vogn, Plov, Harve og Sædekorn.
Festebrev af 1. Maj 1721.

Paarup?

Nels Lorenzen faste 1/4 Part Selvgerorabet i Paarup. Kætkorn 1 Td.
4 Skp. 1 Fdg. 1 1/4 Alb. Han betaler til Husbondshold 1 Rd. Der
er 30 Tag Hus, 2 Beslet 2 Hør 2 Ungnød 4 Foar, Vogn, Plov,
Harve og Sædekorn. Brevet dateret 1. May 1721.

Løgagergaard.

Som velledle Chr. Fis her den Sid han var Ejer af Silkeborg
har antaget Løgagergaard, bestaaende af Kætkorn 8 Foer
1 Skp. 1 Fdg. 1 Alb. Skov 1/26 Skp. 2 Alb. som var idé og forfal-
den, og derpaa oplygget 3. Langder, bestaaende af 58 dyg-
sige Tag Hus, Starlingen bragt udi forbedring og fremde-
lesmed sig tilkoble. Juender har samme Leylighed at hol-
de i saa god Stand, som man ikke af nogen anden anla-
gen hunde være ventende, saa have vi til ham - kgl. Maist.
interesse og dette Steds velstands Befordring formaaet
velbemeldte Chr. Fis her til samme Løgagergaard sig ved
Fiesta at forbrende. Herhelt han paa allen højeste Maist. vores
allervaadigste Konges Vgne kerved meddeles, at han
maa nyde Borger og beholde Gaarden og dens Ejendom
hans Livstid, naat han ved Skatternes rigtige Aftabaling
Loven og Forordningerne aforlevende Horsel og Abby-
delader bewise alden Pligt og Rettighed hans Maist. af
anden lige bortfæstede (kan) tilkomme belige med Byg-
ningerne holdes forsvarlig ved lige og til derpaa erfor-
drinde. Besætning bliver ansvarlig, og naar sligt et-
kagdigen sker, forsikres mere velbemeldte Chr. Fis her og
Kans, at de ved forefaldende Omvekstlinger og til sam-
me Gaard skal allekider nyde den Ret, hvorved kans

Magstals Ryttarbonden Enke og Born allersædigt mainstres (= forsvarst. beskyttet). — I Henseende til indbettedse Conditioner er af denne Gaard synogen Indfæstning betalt — — Randers, den 16 December 1718.

Lind.

Teder Nielsen fester hans Stifffadens Gaard, Lindgaard. Hrh.
3 Fal. 6 Skp. 3 Fdg. 1 Alb. — Indfæstning betales med 4. Rdl. Det 27deq
Kus. synogenledes ved Magt. 3 Basler, 2 Hær, 1 Hale, 3 Faar — Vogn,
Plow, Karve og Sadelhorn. — Festebrev af 18 Oktbr 1721

Virklund

Rasmus Christensen, forrige Landsoldat med Pas fra Hr. Obri-
ste Rosenørns Regiment, fester den halve Gaard i Virklund,
som af gange Anders Pedersen ejede haabede og fradiose
Rasmus Christensen agter Enken. Indfæstning betales med 5 Rdl.
Hesthorn 5 Fal. 6 Skp. 3 Fdg. 2 Alb. 24 Fag Husingenlunde ved
Magt. 5 Basler 2 Hær 2 Ungnød 6. Faar, Vogn, Plow, Karve og
Sadelhorn. Festebrev af 18 Oktbr 1721.

Fra Skanderborg Ryttedesdretkt Justits protokol 1720—
1723. Fol. 271 b. ff. er henvist følgende Syns forordning
af 7. Juli 1722 fra Løgager i Them Sogn.

Løgager.

Christian Fischer, Allinggaard lod forelægge Syn over Løgager-
gaard. Synsmændene var: Teder Nielsen af Engstrup, Soren
Jensen og Peder Laussen af Salten, Rasmus Pedersen af Paarup
Peder Laussen Glod af Them.

Løgager var 1711 omtræk en Ladegaard, da den blev an-
taget af Christian Fischer til Vinckerslevgaard i Festa. —
Gaarden var „ude en slet og meget ringe Land“. Han lod
forelægge, en god Ladegaards Bygning saa godt som my:
Han vil have Syn. 1. Juli 1722. Synet forelæges 7. Juli 1722

I Ladehusel, som staar Vester i Gaarden er stækket sig i
Sønder og Nørre med Endenre, bestaaer af 24 Bending i sandon
Land;

1. Et fundet fuldkomment om Aten høj paa Holperne og
20 Legler høj paa Ørret, samt fire Binding paa Vidden
2. Findes den vestre Side og Endeneganske genmurenes
med Tegl, hvor vis synes kunde være brugt over 3000.
Hvor
3. Lyngtakkel paa somme Ladepus findet endnu uden
Brosthaldehed.
4. Begge Gavlener af Tyrretra, og i hvor efter vores Tjek-
kelse lo Tylster — 5 Alne lange
5. Der findes fire Skillerum og en Tyrretras Ladepor-
t — Hvor udi dette Hus:
6. Væggene baade (de ydre og indre) er muret og klemt
med velholdt vedlige.

Efter saadan Huseks forefindende Stund har
(vimerd eller lykk), at hver Binding deraf kan svare
til den Værdi 5 Rdl, men de 4 Skillerum og begge Gav-
lene samt Tømmermandens Løn undtaget og belo-
bor del dorfor disse 24 Binding Ladepus til den Sum-
ma ialt 120 Rdl, men, som vi under anført 5 Daler
Takst for hver Binding, har udeladt — at — der skulde
væren Byglete i hver Binding, og der ikke erinden een
i hver anden, saa fordiret 11 Bygletter efter ligje Fuldkom-
menhed med den, som findes, som andre at koste
11 Rdl, som prædrages, og derpaa uafors 11 Rdl. Blir
versigen (tilbage) 109 Regdsdale. — De fire Skillerum
med nye Lederogen nye Tyrretrasbygalte for hver. Resten
af Tømmeret der udi gammel, ansesi i det virkeste
at have kostet 8 Rdl. Begge Gavlene efter som for er
meldt og med Arbejdsløn. Taget paa disse bevorte 24
Binding maa der regnes til hver Binding 2 Daler
Lyng a 4 Skilling Silver tilsammen uden Arbejdsløn
9 Rdl. Tømmermanden i allerringeste for hver Binding
beløber 4 Rdl. — Saar afvøres aparte 23 Sneze Legler
a 6 Skilling et 1 Roll. 2 Harte 10 Skilling.

II -- Sønden, nordre Side i Gaarden staar et Hus af 12. Bin =
deng som saaledes befinder:

1. Udi samme Hus ligge 11 Egyelalter foruden de tre
de i Gaarlene eller Enderne.
2. Over det vende Binding i den østre Ende ligget gavn-
melt Loft og liggaa over vende halve Binding ---
som gør en hel Binding og der i all (her er Alt udstillet)
Binding --, som gør en hel Binding, og da i all ---
Binding.
3. Huset er takket med Tag paa Bogtræslagter.
4. Der findes to vnde Gangdøre.
5. Samme Hus er 4 Ellen høj paa Stolperne og 20 Lagter
høj paa Overdelen.
6. Der er 4 Skillerum og i den vestre Ende 1/3 Skillerum
til Heste "Langtømmer". Desses Beskaffenhed anses
hvor Binding at have kostet fem Rdl. — Som bliver
for disse tolo Binding 60 Rdl. De 4 Skillerum tak-
set for 4 Rdl. Takningen paa fornævnte 12 Bin-
ding Hus anses at have medtaget hvor Binding 6 Træ
vet Tag for Langhalv a 1. Mark, bliver 12. Rdl. — Takkenan-
den i Arbydsloin 3. Rdl. — Schisten Egetræs Storlagter x
4 Skilling er 4 Mark. — De 4 Spillbomme til Heste beregnes
at være bekoestet med 2. Rdl 2. Mark.

III -- Findes imod Vestenden af næstførste Hus en Vognport,
hvor udialt Tømmeret er af Eg og befinder 8 Ellen baade
i Vælde, Bredde og Længde. Samme ordbuket med
Lyng og Væggene med Buller forsynet. — Takset for
8 Rdl.

IV -- Et Hus staar Sønden i Gaarden og staar for sig i Ø-
ster og Vester med Enderne. — Bestaaer af 13 Bindinger
og er af lige Højde og Størrelse paa Tømmeret med
--- forberorte — den er saaledes af Beskaffenhed.

1. For 16 Bindinger i den vestre Ende og god Loft med 6 Tyloler
Syf des er lagt.
2. Vare de Gavle, der var for Loftet i Huset, og de twende
pr. Enderne, hvoraf den Gavl, som er i hver Del, befin-
des af Egetræ til Hanebygningen. — Resten tilligemed byg-
ge Endegavlene er af Fyrretræ
3. Finides i samme Hus 28. Plesenbaases Skillerum, som Kr.
Fisher af haastod a parte at sættes for meget, men, da-
som han angang skulde hvittere Saarden og ved kommando
velde tilkønde ham del at flytte disse 28 Baases Skillerumme os-
bod hanat give for hver 24 Skilling Danske, som kunde blive 7 Rigs-
daler. (24 Skilling X 28 = 672 Skilling = 7 Rdl.)
4. Der staar i dette Hus toende gode Skillesomme. — Efter sandan
Husets medforende Stund, har vi ikke kundet orangere ringere
end som 5 Rdl høes Binding, der givs den Summa 90 Rdl. —
Soferne over de 6 Binding med itobeydelse, taksenret for Rdl.
De toende Skillerum a 8 Mark er 2 Rdl 4 Mark. Den Egegavl
inden i Huset for Loftet 1 Rdl. — Takringen beregnet for 7
Travers Lyng til hver Binding a 4 Skilling, bliver 5 Rdl 1 Mark 8
Skilling. Arbeydelin for Takomanden a Binding 1 Mark — er
3 Rigs daler. Lagterne (til 18 Bindinger) a 4 Skilling --- er 4 Mark
8 Skilling. (72 Skilling : 4 = 18)

V — Findes --- en Broind med Ege Bulværk om og Stenpåkning
uds Borden, taksenret for 3 Ddl.

Takmonien 348 Rigs daler 4 Mark 10 Skilling

VI --- Har vi efterset foredaaende (varer) i Logegårards Mark, og
befindes den i meget god Stund, saa vildt vi kunde se og hør-
ne, saa intet af Jorden hviler eller ligger lad, uden det, som
med Rette bør ligge, — men mere forbedret, baade med Tyl-
leg og Dige. — en Del af større og en Del af Jorden kastet. —
Kornet bestaaer af tvende Tald Byg. En Tald Byg. Tre Tald

Karve og 3. Falde Boghvede - til vi saaledes har skinnest, besigteget, takseret og forefundet, som foran skrevet staar, —
Samt et baade Øksenhuset, som staar lorden i Gaarden, og
det andet Huse som staar Norden i Gaarden, overalt et paa
fiderne og biderne muret med Stein af Tegl. Edet er aflagt
kaerigstigt Syn - - - (som) er passeret udi oversorcelle
af vel edde Christian Teghet til Venderslevgaard, som ha-
ver Logegorgord i Feste.

- Hymnandene blev blandt andet spørget, om de
ikke har høpndet ved Bygningen, at der udi findes el-
ler er anvendt en Del gammelt Træmer, som i anden
Bygning forken kan have været, saasom af Stolper, Leider,
Stivere, Løsholter, Spækkar, Spændetræer og deslige? — Svar:
Enkelte gamle Dele var brugt. For Eks. nogle fra gamle
Haneby alker, ellers var det myt. — De havdede: „Mar-
ken var fuldkommelig og tilstædtelig besaet — Syr-
nandene aflagde Ed. — — .

Lind.

Peder Nielsen fæster hans Paffudets Gaard, Lindgaard. Et.
3 Id. 6 Skpt. 3 Tag 1 Alb. Indfæstning betales med 4 Rdl. Dør er 2 T.
Tag Hus, nogenlunde ved Magt. - 3 Bæster, 2 Hør, 1 Hale 3 Far-
vogn, Fløv, Karve og Sædekorn. Fæstebre 18 Oktobr 1721.

Vørklund

Rasmus Christensen, forrige Landsoldat med Pas fra Hr.
Obrste Rosenørres Regiment, fæster den halve Gaard i
Vørklund, som afgangne Anders Pedersen sidst paabordede og
fradøde. Rasmus Christensen agter Enken. Indfæstning be-
tales med 3 Rdl. Kartorn 5 Id. 6 Skpt. 3 Tag 2 Alb. - 4 Tag Hus
nogenlunde ved Magt. 5 Bæster, 2 Hør 2 Ungnødd 6 Far.
Vogn, Fløv Karve og Sædekorn. Fæstebres 18 Oktobr 1721.

Selstrup.

Jens Sørensen fæster hans afgangne Fader Loren Lorenssens hal-
ve Gaard i Selstrup, som var en hans Moder formedelet

41.

ringe Vilkaar og han forestaa. Indfæstningspenge er 2 Rdl.
Hartkorn 2 Td. 1 Føg. - 2 2. Tag Hus - 2 Bæder, 2 Kør. 2 Ungnød
6 Faar. - Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. Festelbrev af 7. Okt. 1722.
Salten.

Jakob Laursen, forrige Ryttær med Pas fra Hr. Øbresta Hestes
Regiment fastel Jens Pedersens Pælgaard i Salten, som den-
nu afstaar paa Grund af hans ringe Vilkaar. Jakob Laursen
senægtet Datteren Maren Jensdatter, Hartkornet er 1 Td. 1 Sktp.
1 Føk. 2 Alb. - Der er 16 Tag Hus - 2 Bæder. 1 Kør. 4 Faar. - Vogn
Plov, Harve og Sædekorn. - Festelbrev af 7. Oktober 1722.

Salten.

Anders Pedersen af Salten fastel Thomas Bentsens halve
Gaard, som denne, formodelt ringe og ølet Telstandey kan
foretage. - Festelov betaler Restanderne med 4 Rdl 13 Skil-
ling og 1 Ton de Byg. - Desuden betaler han Indfæstningspen-
ge med 4 Rdl. - Der er 42 Tag Hus. - 3 Bæder. 2 Kør. 2 Ung-
nød 4 Faar - samt Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. - Festelbrev
af 7. Oktober 1722.

Salten.

Dines Nelsen fastel afgangne Christen Sorensens sidst pa-
boede Gaard i Salten og ægter Enheds Gaarden. - For at
betale Indfæstningspenge. Hartkornet er 2 Tdr. 3 Sktp. 2
Føk. Skov 1 Sktp. 2 Føg. - Der er 27 Tag Hus i meget ølet Tel-
stand - 2 Bæder. 2 Ungnød 4 Faar. - Vogn, Plov, Harve og
Sædekorn. Festelbrev af 13. Oktober 1723.

Frem.

Anders Jansen fastel sin Fader Jens Sorensens Halvgaard i
Frem, som denne paa Grund af Alderdom og Skæbelsighed
ej selv kan forestaa og desfor afstaar den til Sonnen. Hart-
kornet er 2 Tdr 1 Sktp 1 Føg 2 Alb. Indfæstningspenge 6 Rdl.
Der er 27 Tag Hus. - 2 Bæder. 2 Kør. 7 (12) Ungnød, 5 Faar
Vogn, Plov, Harve og Sædekorn. - Festelbrev af 13. Oktober 1723.

Virklund

Christen Thomsen fastel sin Faders Halvgaard, som En-

ken hans Moder Anne Jons datter formedelst ringe Tilsland for
ham afstaaes. Indfestningspenge 5 Rd. Harkorn 2 Far
5 Skpr 3 Far 2 1/2 Alb. — 24 Tag Hus. — 3 Baestor, 2 Koor, 3 Ung =
niod. 3 Faar. — Vogn, Plov, Harve med Tielbhort og Sædehorn
Festebrev af 13 Oktober 1723.

Løigager;

Hans Nielsen, Thon fester Løigagergaard, som Christen Fi-
scher til Allinggaard forhen havde i Brug. Harkorn 8Td.
1 Skpr. 1 Far 1 Alb. Skov 1 Td. 6 Skpr. — Uden Indfastning for-
undl. Dører 54 Tag godt Hus. o for de til Verdenses Ind-
retning allernaadigst bewygd ham af Mr Knigraad Gyborg be-
talt 34 Rd. haren han foderligst at fuldbyrde, hvis (e brød)
der af endnu maale mangle, at det kan komme i fald Handi-
Fasten modtager til Besætningen 8 Baestor, 4 Koor, 2 Glude, og
2 Far og af Reds haber Vogn Plov og Harve med Tielbhort og
som Sædehorn. 17 Td. 6 Skpr. Pug. 6 Td. Byg. 7 Td. Boghvede og 30.
Far Harve, som til Inventarium stede skal forblive."

Festebrev af 13 Oktober 1723.

Virklund

Lars Rasmussen fester Niels Nielsens Partgaard og frøtages
for at betale Indfestningspenge, men han skal betale Re-
stantsone paa Gaarden. — Dører 34 Tag Hus, 3 Baestor, 2 Koor,
2 Ungniod og 4 Faar, men i slet Tilsland. Festebrev 17. Okt. 1725.

Virklund

Peder Jensen fester Jens Nielsens formedelst Aromod afstande-
ne Gaard, som er i slet Tilsland, og Fastelen frøtages for Ind-
festnings penge. Harkornet er 2 Td. 6 Skpr 1 Far 2 Alb. Der 26 Tag
Hus. — 3 Baestor, 2 Koor, 2 Ungniod, 4 Faar. Vogn, Plov, Harve
og Sædehorn. Festebrev af 27 Oktober 1725.

Temb

Sigvard Thomason fester hans Faders Thomas Jacobsens
Gaard i Temb, som denne afstaar til ham paa Grund
af Aldordom. Indfestnings pengene 5 Rd. Harkorn
2 Td. 3 Skpr 3 Far 2 1/2 Alb. Der er 18 Tag Hus. — 3 Baestor, 2 Koor

2 Ungnød, 3 Faar - Vogn, Plov og Harve, samt Sædehorn. —
Fæstebrev af 11 Oktobr. 1725

Løgager

Anders Frederiksen (som kom fra andet Løgn) med Fæster
Halvparten af Løgagergaard, som Beboeren Hans
Nielsen efter Torsigning formodelst Gaardens vidblifte-
lige Bruger bevilget at maatte afstaa? Indfestningspen-
ge 8 Rdl. Hartkornet er sat til 4 Td 2 Skp 2 Alb. — Skov 7
— Skp 1 Alb. Festeren faar 24 Tag Huse. — 4 Bastet, 3 Hør, 3 Unge-
nød, 4 Faar, Vogn, Plov, Harve og Sædehorn. Forspligelse.
Fæstebrev af 11 Oktobr 1725.

Salten.

Rasmus Sørensen fæster en Halvgaard i Salten, som Dines
Nielsen, formodelt armetligtilstand "for ham har afsta-
et. Festeren skal betale Gaardens Rentemester og frilages for
at betale Indfestningspenge. Hartkornet er 2 Td 3 Skp
2. Tdg. — Skov 1. Skp 2 Tdg. — Der er 26 Tag Huse. — 2 Bastet,
2 Hør, 1. Ungnød, 2 Faar, — Vogn, Plov, Harve og Sædehorn.
Fæstebrev af 15 Septbr 1726.

Salten

Anders Pedersen fæster Jakob Laurssens for ham aflande-
ne Fjerdeparts Gaard i Salten og betaler Indfestnings-
penge med 4 Rdl. Hartkornet er 1 Td 1 Skp 1 Tdg 2 Alb. —
Skov 3 Tdg. Der er 16 Tag Huse, 2 Bastet, 1 Hør, 1 Ungnød 2 Faar.
Vogn, o. s. v. — Fæstebrev af 15 Februar 1726.

Virklund

Peder Jansen fæster sin Farer Jens Pedersens formodelst Al-
derdom og Skrøbelighed af staade Halvgaard i Virklund.
Hartkornet er 2 Td. 6 Skpr. 1. Tdg 2 Alb og Indfestningspenge-
ne er 6 Rdl. Der er 31 Tag Huse. — Besætning: 2 Bastet, 2 Hør,
2 Ungnød, 4 Faar — Vogn, Plov, Harve samt Sædehorn. Fæ-
stebrev 20. Oktbr. 1726.

Giedsøe

Melsted Pedersen fæster Halvparten af Peder Nielsen's Gaard

74

Giedsø, som denne afslaaer, fordi han ej al Gaarden kan føre =
døa. Indfastningspenge en or 5 Rdll. Harkhornet er 3 Tdt 3 Skp.
1 Alb - Skov 7 Skp 1 Fdg 2 1/2 Alb. Der er 23 Tag Hes - 4 Bæster.
3 Kør. 2 Ungnød, 4 Faar, samt Vogn, Plov, Harve og Sædkorn -
Fæstebrev 6 Oktober 1726.

Tømmerby

Anders Jønnesen faste Peter Jønnesens frædide Ejendomsparts
Særd og ejter Enken i Gaarden. Indfastning betales med
2 Rdll. Harkhornet er 1 Td 3 Skp 2 Fdg 2 1/4 Blb - Der er 18 Tag
Hes - 2 Bæster, 1 Ko, 1 Ungnød, 3 Faar - Vogn, Plov, Harve og
Sædkorn. - Fæstebrev af 6 Marts 1727.

Tolstrup.

Niels Sørensen, som har været Dragon ved Capitain
Røges Compagni, hvorfra han imod en anden Hærts
Anskaftelse er udskeiven, faste halve Tolstrup, som
Rasmus Jønnesen beboer og har afstanden paa Vilkaaer,
at Niels Sørensen ejter hans Datter. Indfastningen beta-
les med 4 Rdll. Harkhornet er 3 Tds. 3. Fdg 1 Alb. - Skov 2 Alb
Der er 40 Tag Hes - 3 Bæster, 2 Kør, 4 Ungnød, 4 Faar -
Vogn, Plov, Harve og Sædkorn. - Fæstebrev af 6 Marts 1727.

Linde

Niels Laurisen faste Jens Thomassens for ham afstandne Par-
gaard i Lind med Vilkaaer, at nær den anden Halvpart
bliver fastledeeg, skal han samle Stedet ejen under et Brug.
Indfastning betales med 4. Rdll. - Harkhornet er 1 Td 3 Skp
1. Fdg 2 Alb - Skov 1 Alb. - Der er 15 Tag Hes. Besættning er
Inventar forbekoldt. Fæstebrev af 24 Oktober 1728.

Hedgaard

Jens Pedersen faste arværdige Mr. Rasmus Lihmes (Brosten
i Them) for ham afstandne Hedegaard med Harkhorn 4 Td.
7 Skp 3 Fdg 1 Alb. Mr. Rasmus har tilbrudt al give en feld-
kommen og tilstedselig Caution for ham. Og paa dette Grund-
lag forunderskom Festet (mod at betale) Indfastninger
med 6 Rdll. Der er 59 Tag Hes. - 4 Bæster 2 Kør & Ungnød, 4 Faar

Vogn, Hov, Harve og Sædekon. - Fæstebrev 24. Oktober 1727.

Salten

Niels Nielsen fester Peter Rasmussen's afstandne Sædegaard i Salten. Hartkorn 2. Tøl 2. Skop 3. Fug 4. Alb. - Formodelt (Sæde) Ringhed Frilagelse for Indfestningspenge, men skal betale Ringhedsrente - Det er 2. Tag Hus - 2. Bæster, 2. Hør, 3. Faar, Vogn, Hov, Harve og Sædekon. - Fæstebrev 19. Oktober 1728.

Themb.

Rasmus Jenson fester afgaede Christen Laurssens Halvgaard i Them. Hartkorn 3. Tøl 1. Skop 2. Fug ½. Alb. Indfestningen betales med 6. Roll og Rasmus Jenson agler Enken. Det er 3. Tag Hus. - 3. Bæster, 2. Hør, 2. Ungnød, 3. Faar - Vogn, Hov, Harve, Sædekon Fæstebrev. af 19. Oktober 1728.

Vorrit.

Niels Kvorsen, forrige Dragon af Hr. Capitaine Bojes Compagnie, fester sin Fader Nielsens Partsgaard i Vorrit, som denne afskaer fra Grund af Alderdom. Se Grund af Sædelets Ringhed frilagtes Fæstebren for at betale Indfestningspenge. - Hartkornet er 2. Tøl 6. Skop. - Det er 2. Tag Hus - Det er 3. Bæster 2. Hør, 2. Ungnød, 4. Faar - Vogn, Hov, Harve og Sædekon - Fæstebrev 19. Oktober 1728.

Rudsbroe

Fra Silkeborg Hols Regns hof fra
161-62 er kendt følgende hørel:

Seder haevridsen fæerde ½ af Rudsbroe, som Christen Nielsen for hamme oplod, og formodelt den var ganske brøs/faldig og denne hamme fri for Faste (Indfestning, Fastepenge) forundt.

Søpstrup.

Jens Jønnesen den halve Gaard ved Søpstrup, som Soren Nielsen for hamme oplod. - Gav deraf til Faste Penge 8 Daler.

Tømmerbye

Søfren Nielsen i Søpstrup (fæstede) Halvparten af den Gaard i Tømmerbye, som Jens Andersen fra døde - Gav til Faste 10 Daler.

Tømmerby.

Samme Dato (fastslædes) til Jønns Thommesen udi Tømmerby den Fredagsaft af den Gaard ibid. (sammeslæds) som Søfren Thomassen fra flyblede og nu var ganske afbrændt, — et han num foruden Faalepenge forundt.

Loig Tage (= Logager.)

Jacob Pederson fastede Halvparten af den Gaard i Loig Tage udi Tem Sogn hans salig Fader Peder Jacobson eneste paaboe de og brænde, aftorsom Tolægshusene Gaarden i de Tider havde tilhørt, er den gammel forundt for Penge 2. Daler.

Seiel - i Funder Sogn

Anders Thomsen udi Seiel fastede den halve Gaard udi Funder, som Niels Werner præomte 1658 og imidlertid til dato havde standen øde, saa der aldeles ingen Huse fandtes, hvor den kannens fri for Faalepenge er for undt med Frihed paa øgt Tobyde i 4. klar, formedelst han Gaarden skulde nedtage og oplygge.

Strigene for 1660 havde i høj Grad endvirket paa Skovene og bragte flere af disse til at forsvinde eller til at brenne til Efterliden som Krat og Hede. De store Vørklund, Hern og Salten Skove stod vel endnu men som endstærkebede og mishandlade. Fædriften i Skovene bidrog naturligvis til Ødelæggelsen, men den havde en overordentlig stor Betydning for Kreaturholdet i Tem Sogn, baade Sommer og Vinter. Det vakte derfor Forfærdelse, da Fædriften blev forbudt i Teden omkring 1670 og gennem Konges ved af 27. Juli 1670 sigte Befolkningen i Sognet at varne om og opretholde den formentlig hævdvundne Ret til Fædriften i Skovene. I Vrads Herreds Tongbog er indført Vidne aflagt af 23 Mandog Kvinder, der melder om Fædriften i Skovene - saaledes:

Vælaglede Anders Thomsen i Syd (Dølefogden) aar heede paa sin Hus bonds Christian Fischers Vege.

Fremstod i Dag for Retten:

Christen Jensen i Hjortsballe.

Fremstodog vidnede med oprakt Finger og Ed, at for 42
Kør siden hente han i Themb Brætsgaard, og da havde Man-
dene i Tomb, Salten og Virchlang deres frifælles Fædreft i
Salten, Tomb og Virchlang Skov, ulost og ukieret (uden
Klage), baade fra Hegnets Tid og efter — Ikke heller hav-
de han hørt nogen har desket og klaged over samme Fæ-
dreft i nogen Maade, indtil dette star.

Maren Sørens datter i Themb

Hun vidnede i lige Maade, at hun mindes 42. Kør, og hun
fulgte forrige Vidne.

Maren Andersdatter i Themb

vidnede ligeledes med oprakt Finger, at hun er født i
Tomb og kan mindes 70. Kør, og i den Tid er det kendte vil-
let sig, at Mandene i Tomb, Salten og Virchlang har haft de-
res frifælles Fædreft i den nævnte Skove, baade før og efter Heg-
nets Tid. Ulost og ukieret (uden Klage derover) til dette star
som Christen Jensen i Hjortsballe vidnede

Maren Peders datter i Themb

Kunde ligeledes mindes 42. Kør.

Maren Stads i Themb, barnefødt i Salten.

vidnede, hun kunde mindes ligesaa 42. Kør

Maren Lasdatter i Themb.

vidnede, at hun havde boet i Themb og kunde mindes 30. Kør
Soren Poulsen i Tomb.

vidnede, at han hente i Virchlang for end Hegnets Indfald
her i Landet, og han kann mindes siden forstevne Tid og vidne
— de som de foregående — (11 Vidner fra Themb udeladt her)
Niels Tamsen i Virchlang

vidnede paa 20. Kør

Jens Iffesen i Lebsbræup, Svined

vidnede, at han havde boet i Salten paa 30. Kør, og det et nu
ni Kør siden, han kom der til Byen at bo og Midlertid
ordel kannen i Sandbæk vitterligt, som forstevne Vidner

indeholder
Torben Pedersen i Hedegaard.

vidnede i lige Maade - 20 År og fulgte foran skrevne Vidner
Jannis Nielsen i Hedegaard
vidnede paa 10 Åar.

Soren Christensen i Brænde,

vidnede paa 16 Åar og fulgte de foran skrevne Vidner.

Erlig Jensen i Themb og Niels Christensen i Aschklouff var
med og hjemlede --- at de i Dag 14 Dage var for Skanderborg
Port og talte med Portneren og udi hans Paahorelse Varselgav
velformemme Arniid --- som Forvalter, talte og same Tid
med hans Hustru samme Dagi Salton og Varselgav menin-
ge Bymand og Enker med deres Læværger, entuet til dørs
Hus og Bopal udi en Dels egen og nogle deres Hustrues og
Folks Paahorelse for dette Vidne het til Tinget i Dag at tage
bestreven, om nogen af dem nem vil have noget til at svare.

Timellan Hern Sogns 20 Ejerlag var Markfred ikke noed
at blive gennemført før 1670, Taltfald var det ikke no-
gældend at en Mandes Kreuluer kom uden for hans Om-
raade og ind paa andres Græsgange, men der kom nu en Be-
vægelse frem i Vestersognet, som soigte at indføre almindelig
markfred og herom fortaltes Vads Herreds Tingbog i Lyng og Må-
lysoninger, som følges.

Tingsvidne, Engsøyn af 27. Juli 1670.
For Pettenod Jens Christensen i Lourdal, Jens Erliesen i Themb,
Niels Christensen i Aschklouff og Andet Nielsen i Themb vidne-
de med oprakte Finger og Ed, at de i Dag var til Slyn over et
Stykke gammel Engjord paa Selstreuk Mark, kaldt Holten-
dal liggende til Hjorteballe. — Samme Jord og Engskille be-
fandtes ganske opadt af Heste og Kør og mangfoldige Heder
deraf belagt med Heste og Kogodning, saa samme Eng ikke kan
høres i hest nogen Mand til Nythe og Gavn. — Niels Christens-

49

sen i Hjortballe og Erik Pedersen omst. kundgjorde, at de i
Dag otte Dage gav alle Sebstrup Mand Varsel at tage dette
Syr beskrevne. — Peder Lorenzen i Fogstrup. Henriidsbyg.

Aflysning i Gyesso. — 3 May 1671.

Nels Sørensen i Gedesø gav til Hende, at han i to Tingdage næst
Ulfomogi Dag det tre døe her i Retten har forbudt og ladel for
Byde Mandene i Rudstrup, Logager og Brænde efter denne Dag
at have nogen Brug i hans Skov og Mark, saa vidt han har
i Stede og Fæste, være sig med Fredrift eller anden Brug hvad
det vere kan, og dor som befindes her efter nogen af for nævnte
omliggende Nabovers Kveag komonen paa hans Mark ellet Skov-
ham til Skade, efter Voldborgdag "aarlig til Allehelgens dag;
skal de være tillænkt være forat lide og staar til Rette, som for
Uhyemmeligt brug, og om den nogen Skade derover innidstortid fan-
gesdes vorder, skal de vide at have Skade for Hjemgeld, hvil-
efter en hvet for sig har alrette og for Skade tage Vare, som Magt
paaliggo. — Christen Pedersen og Nels Jønse i Fundet havde
herom givet Varsel til : Christen Nilsen og Peder Lauridsen
i Rudsstrup. — Jacob Pedersen og den anden Jacob Pedersen i
Logager. — Christen Jensen og Søren Christensen i Brænd og
deres Hustru Jens Pedersen. — De stavnedes til Tings her i Dag
forat høre dette Forbud og Vidne og tage det beskrevne, om
de vil have noget til at svare.

3 May 1671 er der Aflysning fra Hjortballe og Brænde.

Jens Nilsen og Christen Jensen i Hjortballe. — Christen
Jensen og Søren Christensen i Brænd giver Forbud som
følgende Aflysning og lades deres Englyse i Fred for alle
Sebstrup Mand med deres Heste, Pig og Geder, eller stande til
Rette som for anden ulovlig Gerning.

Aflysning fra Sebstrup af 23 October 1672 lyder saaledes:
Anders Thomsen i Sebstrup Christian Fischers og Sebstrup Mandes
Vegne: — I Retten fremlagdes et Ting vedne af 14. Juni 1671.
bekræftet af Tingets Ottemand, hvorefter det er forbudt, de
Mand i Kolbomsig, Kjøllundsgård, Faarholt Scherbet-

molle, Aachlouff, Branded og Byess couff at have nogen
 Brug paa Selstrup Mark, varer sig med Tædrift Torvegranning,
 Lyngslet eller andet, hvad varer kan. Fordriude de sig til noget har i
 mod at gøre, skalde være enest derfor hvide og stånde til Retten som
 for anden Ukjennelses geurning, og om de nogen Skade derafli-
 dandes eller fangendes vorder, skal de vide at have det for Hjem-
 gold, hvorefter de dem han vide at forholde og for Skade lage.

vare

Denne Afflysoning fra Selstrup hænger sammen med
 en Sag, der blev ført for Vrads Herredsting, hvor den
 blev inddelbet 12 juni 1672. — Denne Dag var Christen
 Madsen og Ingeborg Jørgens datter fra Holbensig indestavnet
 for Retten, og der fortalte de følgende: Den 13 Maj 1672 kom
 fire Mand nemlig Iffe Jensen, Hans Henriksson, Jens Niels-
 son og Jens Jenson fra Selstrup drivende ad den Vej, der før-
 var fra Selstrup til Holbensig med fire Blakhede og Blaa-
 fyldmede Sleder, der tilhørte Peder Mørck. — De kom til Hol-
 bensig med Sludene paaden Tid, da Solen gik ned, og fortal-
 lede, at de havde fundet de fire Sleder i Selstrup Mands
 Hlederug, hvorfra de gennede dem ad Hedevægen til
 Holbensig. Sludene var blevne laget fra Peder Mørcks Hye-
 de — altsaa i Selstrup Mands Rygge — lidt før Middag og Hyren
 var derefter flygtet hjem til Holbensig, hvorfra der blev meldt,
 at han var „ild-slagen og mishandlet.“

Den 9 Augus 1672 inddeloverede Peder Mørck, der skriver
 sig fra Holbensig et Indleg i Sagen om Sludene i Ryga-
 gen. Han søger at gaa uden om, at det bevisligt var paa
 Selstrup Mark, Hyrden var blevet anholdt med Sleder
 fløkken og skriver, at det var paa Holbensig fellig Mark
 og Tædrift „hans Hyrde Mads Lassen og Sludene var
 blevet overfaldne.“ Han skriver, at Jens Jøffeson Linde, Jens
 Jensen og Jens Nielsen i Selstrup har opsogt hans Fe-
 ner, og at de har „gevaldigen og voldeleg med boraad Hu“
 slæbt ham blaa og blodig til Jorden. De har „yrkelegon

og elendigen" handlet med ham, saa at han, næppeigen und -
kom med Livet fra dem". — Peder Mørk forlanger, at Jens Hf-
fensen som Hovedmand og de to andre som "Overtrædene af
Lov og Landsens Fred" skal dømmes, straffes og undgælde
aflor Loven og at saadan Dom skal udstedes af Herreas.
Fogden — Men ikke nok hermed. Han forbeholder sig at gaa
videre i Sagen, angaaende hvad der var sket med Pleine
for hans egen og Hjordens Vedkommende. Han vil fortsæ-
tte med videre Tale.

Dele fogden Anders Thomsen fra Sejl var ogsaa frem-
me i Retten paa Selstrupmandernes Vegne. Han frem-
lagde Tingvidnet af 14. Juni 1671, som her foran er gen-
givet og som viser, at al fremmed Fædrikt paa Selstrup
Grund var aflyst — ogsaa for Hvoeg fra Holbensig.

Da Sagen kom for Retten 23. Oktober 1672 forelaa et
Tingvidne, som var aflagt af Jens Sorensen i Hærshovs
og Christen Tornsen i Brecklund. Det vidnede med op-
rakt Finger og Ed, at de havde været til Syn over Mads Las-
sen, der var Vøgter hos Peder Mørk over dennes Glede
i Holbensig. Disse tilkaldte Mand fortalte, de saa, Mads
Lassen var meget blaa og blodig i Ansigtet og paa Hæ-
derne. Det kunde ses to blaa Slag paa hans Læber og Mund
og „Huden var spreshen". Videre kunde der ses to Markor
af Saar paa hans venstre Axel (Skulder), som var blaa og op-
høret og „Huden sprudret". Mads Lassen klagede over, at
han var blevet valdiger slaget og var blevet bibrugt de
mærke Saar og Skader af Jens Hffesen Inmed i Selstrup og
haars Medfolgere Jens Jensen og Jens Nielsen. Videre fortal-
te Mads Lassen, at han var blevet slæbet af en Fort, der kun
havde en Gren og det var allermest Jens Inmed som gav ham
Slag, der gjorde ham Skade. — Mads Lassen fortsatte og
udmalede Begivenheden med at fremføre hvoredes hane
Husbondes Blåne gik paa Jorden mellem Hæstrup, Vøj og
Graadam, og at haars selv stod Pælen for dem. Da kom

Jens Iffesen Smed og de andre to Selstrup Mand og uden no-
gen Skyld og Brøde overfaldt de ham pludselig med Vold og
slag ham blaaog blodige Flag og Saas, saa han laa paa Jorden yn-
klig slæet og medhændlet, saa han var fra stend og Samling og
Blodel forlod ham. Saaledes laa han lange, men kom igen
til Lans og Sind og gav sig til at lede i sine Lommer efter sine
Tenge, men da var hans Ein, som Peder Mørch havde gevært
ham, og som var 3 Seldales — borte! — Da han kom frem med
Gksnene til Holbensig og talte disse, havde han ikke mere
end 51 Sklo og 5 var borte, eftersom han oprindeligt var kom-
men til Holbensig med 56. — Indlaget slutted med at for-
lange Dom og Straf over Selstrupmændene

Jens Iffesen Smed i Selstrup fremlagde et Indlag i
Sagen, det lyder saaledes:

Eftersom jeg understreerne højlegten efterstræbes af Peder
Mørch paa Solbygaard for en Hjorddrøng, som har højet
paa mig og nogle af mine elbøer, fordi vi ikke kunne
taale at lade samme Hjorddrøng voldeligen drive paa
vor Fredrift og Græsnings med Peder Mørchs Gkone, saa
sætter jeg i Rette og formener, at da det er beviset med
sandfærdige Vidner, at de staaledes de samme Gkone den
Tid droves paa, hører til Selstrup og hvor vi efter lov-
lig Kaldog Varsel havde forbudt paa Vrads Herteds-
borg, at ingen måtte have røgen Brugelighed derpaa
At min Forstompeelse ikke har været saa stor, som det er blevet
fremfort. — at jeg for Mørch og hans Hjorddrøngs Tillæde bør
fri at være og at samme Hjorddrøng efter ³Forbudsvidnetts
Indhold bør have Skade for Hengseld. — Det skal i
Guds Sandhed befinde, at den største Del af Hjorddrøn-
gens Klage er usandfærdig. Jeg kan med god Samvitt-
ighed bevidne for Christen Øvrighed og Dommere, at jeg

1) — Den her foran anførte Aflysning, der blandt andet også
var rettet mod Holbensig.

aldrig har rørt ham lidet onde videre end et Slag og et Mund-
slag, som fik for sine ubluelige og vanartige Ukvæmssordt
Skyld. — Jeg begærer at dette mit hørte Livet maales og pra-
skrives og indføres iblandt det døde. Heller lages bestreven i
denne Sag — Datum Selskraup 23. September 1672.

Jens Jøffesen, egen Haand.

Der blev holdt Forhør over Jens Nielsen og Jens Jensen i
Selskraup. De aflagde Ed paa, at de aldrig hørte haude
slaget Mads Lassen allor gjort ham nogen Skade eller Over-
last i nogen Maade. De var heller ikke nær hos, da han
fik Slag og Saarmaal. Jens Jøffesen svor ved højeste Ed
at han ikke slog Mads Lassen mere end et Slag paa Hurn-
den og et Slag (andet Steds), og at Jens Jensen og Jens Nielsen
ikke var nær hos den Tid. De hørte ikke haude allor
gjorde ham Skade i nogen Maade og der efter begære des
Dom paa begge Sider.

Derfor blev der afsagt Dom i Sagen og den erindført. Ting-
logen og dom besæmmes, at da Jens Jøffesen selv vedgaar og
tæstaa at have slaget Mads Lassen i nogen Slag, og ved sin
Ed bekræftes, at Jens Jensen og Jens Nielsen var ikke hos den
Tid, samme Gavnings skete. Ikke heller de gjorde Mads Las-
sen i Skade i nogen Maade. — Dommes Jens Jøffesen Smid ja
bare efter Loven og Regessen bøde for --- Slag og Saarmaal som
--- er gjort og slagen efter Klage Syn og Sig tildes Formelding
og betale inden 15 Dage her næst efter eller derfor lede Knud-
vining, Nam og Vurdering i hans Gods og bedste Bostab hvot
det findes. — Og formærte Jens Jensen og Jens Nielsen friat være.

Peder Mørk, k. var i Kronen Tid Ridfoged paa Silkeløng
og kendt for sin Knødekommenhed mod Fæstere der var
i Træn. Han var i 1772. Forpagtet paa Solgaard men har
varet i en Art Besiddelse af Holbensig, hvot brugle Egnen
som Samliggssæd og Oppoldsplass for Plese.

³ Bøden har reinetlig iflg. "Jyske Lov" været 3 a 6. Mark.

Vrads Herreds Tingbog 1^{1/2} 1670 melder at 11 Mand af Thom-
søn var mødt for Rællen, hvor de opaklede Tingre og Ed
meldte om en Hedebrand, der var gået over en Del af
Selstrup Hede. De havde efter Ordre synet den Brandning, som var
afbrændt og set, hvad Skade, der var sket paa de tilgrændende Mar-
ker. Desværre at Selstrup Hede fra Asklev Mark og desværre Sønder og
paa langs den sonder Side af et Lyfiske Underskovder, der kaldes
Holt til en Dal, kaldet Bækdal. Det var Selstrups Manden-
nes bedste Fædrikt, som var afbrændt for nogle paa Dage siden.
Desuden foroldede Branden, at Selstrups Rug i Marken forbrændt
og ødles. — Hældede Skæpper Rugsæd — Paa adskillige Sted-
er saade, at Mand i den Væstre Gaard havde lidt Skade paa de-
res Rug fra Skæpper Sad, og Jens Smæd og Niels Christensen, hvor
for 1. Fdb. Sad. — Forudere dette saade at Selstrup Hede fra
Aabenraa til Byen var ganske afbrændt forrige Aar. Det var
dere Fædrikt, Tørvegrift og en Part af deres Engbygning, som bl-
den dagik over.

Tor Rællen stod ogsaa Henrik Hansen og Hans Henriksen
i Selstrup, og de aflagde Ed paa, at de paa Lørdag侧s forlæ-
den for otte Dage siden saa, Erik Mouritsen, Niels Rom og Niels Chri-
stensen i Asklev komme ud fra Asklev By med Ild og optænd-
te en Ild paa deres Grund og Mark. Heden tog Overhaand for
dem og gik over Skæld fra Selstrup Hede og Mark og gør-
de der den Skade, som Syntsmandene har affyndt.

Jens Jøfesen Smæd og Anders Christensen i Selstrup vidner
de ligefalds med Ed, at forrige Lørdag for otte Dage siden, saa de
at der kom nogle Asklev Mænd fra deres By og optændte en Ild paa
Asklev Mark og ind paa Selstrup Hede og Mark, hvor den gjorde
den Skade paa Selstrup Bækhede og Korn, som Syntsmandene
affyndte.

Peder Christensen i Asklev og Hans Christensen i Selstrup vid-
nede med opaklede Tingre og Ed, at foranvarnde Lørdag, nogen
over Middag kom Erik Mouritsens Drøng til dem, som de stod og
gravede Tørve og begjæredt de vilde komme og hjælpe at

sliske en Hld., som var opkændt i deres Hede. De frygtede, at deres Før-skulde blive brandt; men hvem der opstænte den Hld., vidste de ikke.

Hørreds fogden Peder Sorrensen har under 10 May 1671 modt fort i Vrads Herrids Tingbog, at Delfogden Anders Thom. sen i Sæl stod for Retten og tilspungte Jens Jensen og Jens Sk. alsen i Lebsstrup, samt Henrik Hansen og Anders Christensen sammensteds og Løren Pedersen i Byskov, om de vidste og kunde give nogen Besked om, hvem der udbar og anlænt den Hld., som gjorde dem Skade i Sønder Byskov — Lebsstrup Skov Hede og Eng. Dertil svarede de, at de ikke vidste, hvem der udbar samme Hld. og anlænt, men den næste Omsdag efter Paaske Helligdage saade, at Hldens teg op i Byskov Skov lidt vesten for Gaarden. Viderevidste de ikke at vidne i denne Sag. — Stevningsmændene Jens Nielsen og Anders i Virklund havde stevet alle Lebsstrup Mændene og Byskov Mænden til dette Tings vidne.

Dette Tingsvidne giver en Anlydning af Lebstrup Herrids Brand i 1670 hvorom 11 Stevningmand vidnede og som er opført i delforgaende

JMay 1665 mødte Peder Christensen i Lebsstrup og Hans Christensen i Thom og stevnede Henrik Hansen i Lebsstrup lidt møde for Retten til Rettetgang og Dom. Det var Ric. fogden Henrik Henriksen, der — som det udtrykkelig bemærkes — fra sin Herre Kongelig Mundskeink Christian Fis Søns Væge, førte Anklage mod Henrik Hansen for at have været i Flugtsmaal med Jens Jensen i Lebsstrup. Ric. fogden havde fremkaffet Tingsvidne derom, som blev fremlagt i Retten og efter at Sagten var blevet udsat i 6 Uger mødte de 10 Mand for Retten og gav Beretning om, hvad der var foregået.

Det var kommen Forstigheit mellem ¹ Henrik Hansen, hans Kone og Børn paaden ene Side og Jens Jensen med Kone og Børn paaden ander, og de havde trakteret hverandres med, uholde. I Son af Hans von Brunswick. Stengt Dyrrogsle i Lebsstrup

ge Skandoord, men var efter en Sammenkomst med gode Dane-
mand og efter disses Raad var de blevet venlig og velforligte
og indgik følgende Forpligtelser overfor hverandre

Henrik Hansen lovede, at dersom det skulle ske, at han,
hans Kone og Børn med Ørd eller Gøringet gav et vægt til Blam-
mer i med Jens Jensen og denne Kone og Børn, saa skulle han
have forbrydt sig imod og yde til Husebonden Chr. Fischer —
20 Rijdsdaler, som en Tønde Öl saa god som 3 Skældaler til Grand-
dene: Bygnandene i Selbstrup. I lige Maade skulle Jens Jensen,
hvis han forbrydt sig mod Henrik Hansen eller denne Kone
og Børn, bøde 10 Rial til Husebonden og en Tønde Öl saa god
som 3 Skældaler til Granddene i Selbstrup.

Dette Forlig skulde hindre, at der blev holdt Dom i Sagen
saal Farerne kunde slippe fra at betale en Bode paa 10 a
20 Daler til Husebonden, men Sagefalds Bøderne var en
betydelig Indtagshilfe for Godsejeren og Chr. Fischer hin-
dede, at Sagen blev standset for Retten, hans Fjender soigede
for, at der blev fremlagt Tengsvidne paa Herreds tingel den
31 May 1663, under Olemændenes Karværelse.

Tengsvidnet blev afgivet af Anders Christensen i Selbstrup
som aflagde Ed paa, at han Fredag før Tinsedag saa Henrik
Hansen og Jens Jensen Smed paa Gaden i Selbstrup, og da havde
de ikke Parlement (Tratte) eller Skanderion mod hinanden.
Siden kom Jens Jensen til ham med sin Møgeogn paa Sel-
strup Mark og Anders Christensen saa da, at Jens Jensen havde
to blodige Stroger paa sit Hindben, som han klagede over
Henrik Hansen havde givet ham samme Dag. Tjenestekjegere
Ketle Christens datter og den anden Jens Jensen i Selbstrup
aflade Ed paa, de havde været hos og set, hvad der foregik.

Desuden blev Chr. Jensen i Hjortsballe ordred til at lage
en Mand oned sig og i Falleskab med denne syne Jens
Jensen Smed i Selbstrup, og da dette var gjort, mødte de
for Retten og gav Beretning til Olemændene om hvad
de havde set, og de vedmede, at de Fredag næst for

Prisedag var hos Jens Jensen Smed i Selstrup for at se og synne
de Saar og den Skade han havde. Desaa da først tre ikonaa
Blodige, Ribler "paa hans venstre Kind og deraf en blo-
dig "Rabel" paa hans Bryst og et blaat Tag paa hans vane
stre Haand. Han klagede over, at Henrik Hansen havde gjort
ham saadan Skade, og da han modde i Retten aflagde han
Edpaa, at han havde faaet nærm Saar og Tag af Henrik
Hansen og denne Husted og han udtalte, han havde
faaet Tagene uden al Skyld og Brode.

Ridefogden Henrik Henriksen kom frem for Ret-
ten og forlangte Dom over Henrik Hansen saaledes, at den-
ne skulde bode 20 Daler til Husbonden og give til Granden-
ne en Tonde Øl saagod som tre Sletdalor. Henrik Hansen
modtakke til Genvar og Herredsfogden gav følgende Ree-
delse i Sagen.

Da, efterde for mig bevisesmed Sør og Vidne, at Hen-
rik Hansen i Selstrup havde været i Parlament og Bor-
dag med Jensen Smed sammenleds og slaget ham Blaa og
Blodige Saar og Skade --- saa ved jeg ikke rettere at kunde
kende end at --- Henrik Hansen jo bor at bode til sin gun-
stige Husbond for hans Forseelse 20 Rigsdaler og til Granden-
ne en Tonde Øl saagod som to Sletdalor efter hans egen
udgivne Forpligelse og Tingsovidnes Formelding, og det in-
den 15 Dage her næst efter eller derfor lide Udpantning i hans
Gods og bedste Bos hab, hvor det kan findes.

For at kunne faa Træ i Skovene skulde Fastelinderne hen-
rende sig til deres Husbondes Ejendom som havde Faldenagt til
at udvise Træer og modtage Belønning derfor En Række
Bønder i Penn Sogn var ansat som Skovfogeder, nogle i
Enkelthooldernes og andre i Landsbyernes Skov for økse en
i hver af Them og Selstrups Skov. Disse Skovfogder skul-
de passe paa, at der ikke blev nedhugget andre Træer end
de det var udviste og betalt. Disse Træer blev mærkede
baade paa Hammerner og Stubben, saadet kunde ses

paa Stubblene om Treerne havde været lovligt udviste. Det
bruges sædvanligt den Fremgangsmaade, at en Mand fik
udvist et eller flere Treer, som blev fældet og henvist, men
et eller flere Stykker deraf blev liggende for at børse, at
det endnu lade Træ til Afhæftning i Skoven, mens der her-
ledes Træ af andre Treer, som var blevne fældede — sådvan-
ligtom Natten. Sædvanvære Treer med deres Stubbe blev
altsaa ikke mærkede af Husebondens Hammer og Skov-
synd, som afgørlig foregik, fandt de Stubbe, som in-
tel Mørke havde og hvorfra Treerne — rent ud sagt —
var blevet styaalne. Naturligvis sogtes det at finde Ge-
ningsmændene, men dette mistykkedes som Regel, og
og saa gjordes Skovfogden for vedkomende Skov ansvars-
lig og blev trouingen tilal betale det bortkomme Træ. Han
vidstnok ofte, hvem de skyldige var, men hørde ikke
gøre Anmeldelse, da Folgen deraf vilde blive at han blev
Genstand for sine Byrands Radog Havn og ofte var han
selv med i den alomisdelige Byrgsområdet. Tidens om-
kring 1660-40 var Henrik Hansen Skovfoged i Selbstrup
og Selbstrups Skov.

Sagen fra Selbstrup fortsattes med, at ny Forhør og Udi-
nedsagn blev ført for Retten og ved Hjælp deraf kan udre-
des følgende:

Anders Christensen i Selbstrup havde faast noget Træ
udvist til Hugst i Selbstrups Skov ogsammen med Jens
Jensen drog han til Skovs og tog fat paa Hugsten deraf. De
fik det udviste Træ fældet, men samtidig fældede de Træ, der
ikke var udvist til dem, og der efter tog de fat paa at høre
det Træ, de havde hugget ned henvist til Selbstrup. De havde faa-
et to Læspaaders Vogn og begyndte at høre Syen. — Da
kom Skovfogden Henrik Hansen til dem paa Vejen og sagde:
„Nu maa ikke hugge eller tage mere af det Træ og skal
enten aflævere mig en Leddel fra Ridefogden eller jeg skal
læze Jeres Vogn og høre den til Silkeborg.“ — Han forlod dem

altsaa at lage Tro der ikke var udvist eller stompel, og hvis de ikke rettede sig derefter, vilde han pante dem ved at lage deres Vogn og føre den til Silkeborg. Han vedde at de ikke markede Tro, subte kunde robe Hugsten af Troerne, og at Ganekunde blive gjort ansvarlig for Hugsten og træningen til at bælde derfor. Saa gik han fra dem og kom straks til dem igen med et Styfle kro = get Tro paa hans Aksel (= Prælder) og gik hjemad. De andre hørte efter ham med to Læs Tro, som de havde paa deres Vogne. Det maa have taget lang Tid, thi da de kom til Sabroep By kom Henrik Hansen imod dem og kom i Samtale med Anders Christensen. Han bad denne gaa Bud til Jens Jensen, angaet et Mellemløverende om nog. Gæs, som de havde emmellem sig, og den selv svarede Anders Christensen: „Det skal ske.

Jens Jensen og Henrik Hansen gav hinanden — som one Tider — ~~en~~^{et} uklige Ord¹⁾. — Jens sagde til Henrik: „Hysmig i min — — ”, og Henrik svarede: „Er din Næse ren, kan du stikke den i min — — ”. Anders Christensen hørte paadenne Ordveckeling, men hørte lydn, da Henrik gik Vester paa for at se til Høstfolkene. Liest efter saa Anders sig tilbage og daslod Jens Jensen bag ved sin Vogn med en Økse i Haarden. Saa kom Henrik Hansen tornkaendet hen imod ham — Det, der nu skete er gaaet givet i Tingbogen med Ord, der tyder paa, at de lømpoldigt behandlede hinanden. Der staar at de — tog fat paa hinanden og kom begge omkueld paa Jorden. Henrik Hansen kom op og han stodte til Jens Jensen med sin Ford, medens sidstnævnte laa paa Jorden. — Jens Jensen havde faaet saa meget, at han ikke kunde rejse sig op, men dog ikke mere end at han kunde kaste Øksen fra sig efter Henrik Hansen. Anders Christensen var kommen til Sledé og sagde til Jens Jensen: „Dette kunde du vel have

¹⁾ Jens Jensen blev ogsaa kaldt Jens Iffeson eller Jens Kværnen

veret udenfor," men denne sagde til Anders: "Hvor mig min Fader til mig." Nu blev Jens Jøfesen: Jens Jønsens Fader og Maren Niels datter hentet tillig med Hest og Vogn og samtlige tilstede varende Folk fælledede den faldne paa Vognen og kørte ham hjem til hans Faders Huse. Arkommune kom til hos Anders Christensen og Christen fra Saarup hvor ved en strom og fulgte Jens Jønson ind i Huset. Maren Niels datter vidnede med Ed, at hun og Hans havde vareret paa samme Tid og de havde løftet Jens Jønson paa Vognen. Niels Sønnsøn i Søllerup vidnede i liges Maade, at han samme Dag saa, de første Jens Jønson hjem, og at samme Jens Jønson lå i Vognen og var blodig. Sammeledes vidnede Christen Jønson i Saarup med Ed, at han var med samme Dag og fulgte Jens Jønson ind med Anders Christensen i Søllerup og Christen Jønson sagde til Jens Jønson: Det var en Skam, at de skulde lade den gammel Hånd sla dig! Da svarede Jens Jønson, at hans Fader havde forbudt ham at gøre Modsigelse, hvad enten det var i Mark eller By. — Herreds fogden tilsagde Sammes Rasmussen i Farholt, — Sofrem Jønson i Søllerup, Nølle og Tøger Jønson i Søllerup at møde for Retten som Vidner. De vidnede og beundgjorde med oprakt Finger og Ed, at den 2 September sidst for Ed var til Syn hos Jens Jønson i Søllerup at synge og espere, hvilke Slag Saar og Hænde, han havde. Da aftersom dem blev forvist, saade først paa hans venstre Hænde et blodigt aabent Saar, og al hans Ansigt var blodigt. Dernest saa de paa hans venstre Hænde et blodigt aabent Saar og endvidere paa hans venstre Bryst to blaa Ritter, den ene saa bred som som Hænde, de andre var hvert en Finger bred, hvilket de aflymlede foret fuldt Syn og vilde være gestendig. — Men ikke nok hermed: Christen Hansen Niels Christensen, Jens Jønson og Niels Nielsen, alle af Søllerup, maatte mide for Retten. De vidnede med oprakte Finger og Ed, at de havde varet til Syn hos Henrik Hansen i Søllerup for at se, hvilke Slag Saar og Hænde, han havde. Disse

Synsmænd, var af Riedfogden befælet til at forslagte Syn, og de saa paa Henrik Hansens venstre Haand to blaa Slag og et aabent Saar, og paa hans venstre Bryd to blaa Flitter, og et Heel paa hans Klæder paa samme Poygt.

Efter alt dette blev Sagen opsat til 8 Nov. 1665 og i Sidemindstil denne Dag kom del til Forlig mellem Parterne saa, edes, at Henrik Hansen ydede som bestemt i forrige Sag: 20 Daler til Husbonden - (eller Riedfogden²⁾) og 1 Td. Gl til Bymændene. — Men Jens Jersen fremsatte i Retten, at Henrik Hansen den 2. September var gaast til ham i vende Gang i Skoven - og der overfalden ham med mange Ukrænsord og siden igen med Bespælinger og vred Hæ kommen til ham paa hans farende Væg og gjorde hannem Uform, Skade og hin-dret hannem, og den slog hannem imod Jorden, sparket og træd paa ham, og gørde ham saa og mange Slag og Skade.³⁾ — Henrik Hansen begæredt Sagen opsat i 8 Dage. Han vilde forhverve sin Husbondes Fæddel paa, at denne vilde tillade at Sagen faldt. — Men dette vilde Jens Jersen ikke tillade og Dommeaf faldt saaledes:

"Da efterdi for mig bewises med Klage, Syn og Tonge vidne, at Henrik Hansen er kommen til Syfe (Jens) Jersen paa hans øste farende Væg og gort ham Uform, slaget og stödt ham mange Saar og Skade, saa han maatte ages derfra brym til Huset, saa ved jeg ikke rettere herpaa at hende, end han zo dommed har godt. Uret og bider 20 Rd til Husbonden og 1. Td. Gl til Granderne saa god som 2. Fæddaler." Ken-delen er underskreven: — Peder Sørensen Herritsfouged.

Baade Mørkfæd og Skorfred kunde volde Bøndene Vanskeligheder, især de ulovlige Skovbrug-sler. Et saadant fra 1679 med efterfølgende Retssag, gengives

¹⁾ Gjort ham ude af Stand til at komme færdes videre.

²⁾ Linkede hæn

her efter Voads Herreds Ting.

Synsnændene berettede alde saa:

I Voads Skov to haldne Bøge, saa vidt til Silkeborg hører.

I Tommer^g Lind og Tolstrup Skove: To Bøge lugne, den ene hal-
den, den anden hul.

I Hjortsballe Skov: 4 "Egestoffne" (Egeskulbe)

Brand og Aaklov Skove: 2 smaa Ege som til tvende Golper.

Sebstrup Skov: 2 haldne Ege.

Byschouff og Nør Byschouff. 2 smaa Eg som til Mauff (Hulme) -

Løgager Vesterskov: 2 Egestoffne

Løgager Østerv. 8 Egestoffne.

Giedsøe Skov: 2 Ege, den ene hul og 2 Bøgestoffne.

I Rudsloupe Skov: 6 Bøge og 2 Ege.

Loudal Skov: 2 Ege og 3 Bøge

Hørnb Skov: 4 Ege og 4 Bøge.

Virschlang Østerv. 2 Ege og 3 Bøge

Virschlang Vesterskov: 3 grønne Ege og 1 halden Eg. —
samt 4 Bøge.

Hendrich Borck var Christian Fischer's Feldmagistr. —
Han var lenslivrig, især, naar gjældt Skeltrætter mellem
Bønderne, men ogsaa naar del gjældt Inddrivelse af more

eller mindre dæmnedigede Krav, j. Eles. Skovprægts Oldengald
Sagefald o.s.v.

Nis satte Henrik Borcher i Rette os formente: Enhver Skovfoged bør og pligter at svare til de Skove og Træer, som i enhver anbefaarde Skovpart efter Lynsmeldnets Formelding ueligt hugges, efter derom udgangne Kongl. Majestæts Skov-ordinanstre og Forordning, som vedbør, og var herpaa en endelig og retmæssig Dom begående. —

Saa mødte i Rette disse efterskrevne Skovfogder, nemlig: Jacob Pedersen og Jacob Seil i Logager — Christen Nielsen i Virchlang og Niels Sørensen i Giedtrøe — Anders Jenson i Rudstrup og Jens Christensen i Lourdal og gav til Kende og svarede saaledes — — — at foran skrevne Træer, som i deres anbefaarde Skove er hugne ueligt og usæmp, lid efter Lynsmændenes Formelding or om Nattekide og aldeles udi deres Fraværelse, innod deres Villie og Minde bortstaaalnes, som og udi Kirken af Prædi hældener eftersynt, som de med Præstens Kunstdæk formodes at kunne give bevisligt. — Derfor foruden hat de ingen Friheder for deres Skovfogderi som tillærm, men skal være med på Husbondens Øgtor og Abejede, naar de tilsiiges og derfor ikke kan have grandgivseligt Tilsyn til Skovene, saa at en Stængel Trae ja snart udi deres Fraværelse kan bortsælges, hvorför de moner sig for sig Teltale fri at være, og gik de der over i Rette og var Dom begåonde paa begge Sider.

Efter at Parterne — med flere Ord og Tole desværre var imellem, afsagdes Rettens Kendelse saaledes:

„Saa ved jeg ikkerettige her udi at kende, end jo enhver Skovfoged bør at svare til anbefaarde Skovpart, efter Fællesatz-sættelse og Skovordinansens Formelding

Til Villorlig hed under minegen Haand. Datum ut supra. —

Herreds fogden."

Desuden stillede Ridefoged Henrik Borcher Krav og — formente at enhver Skovfoged bør og pligter at gøre Reedes lighed paa hørs (— hvormange) vindfælder og Kulmeler, som (i)

97.

enhver af deres betroede Skove er falden og brenst og efter
lovlig Vurdering betale derfor paa Silkeborg Skovestue
inden 15 Dage eller lidet Nam og Vurdering i sit Gods og
bedste Losone, hvor det kan findes efter Kongl Majst Forord-
ning eller ogsaa lide dølle og Tidtale. — Herpaa var han en
ondelig og Rettet sig Dom begavende.

Saa saa mre. Tid var her udi Retten Jacob Pedersen og Jacob
Seil i Logager — Christen Nielsen i Vorcelang — Nels Strensen
i Gjedtæc. — Anders Jensen i Rudsbyrup og Jens Christensen i Lou-
dal, som var Skovfogdet og gav tel Hende, at hvad der af
Vinden bliver nedlagen, det tager en hær af Bonderne
med Gevalt, ligesom de vil, og det uden nogen Forlovel-
ser Belænkelighed i nogen Maade, og det er der ingen,
der tør hindre eller pane nogen fot, og derfor kan Skov-
fogderne ikke svare til samme Vindfaldet, men mente sig
derfor fri at være

Parterne var derom Dom begavde, og den blev saaledes:
„Saa, efterde her ikke los mig bevises om Vindfaldet og Klo-
miles, hvor hystdes sig kan bidrage efter lovlig og billig Vur-
dering, saa vil og han jeg ikke domme Skovfogderne til no-
gen Nam i deres Bo at lido, førend det bliver bevisst, medens
det paalægges enhver af forhemelte Skovfogder snarest sig at
indstille udi Silkeborg Skovestue og der afgive riglig Fot-
klaring for, hvad (= hvor meget af) Vindfaldet, Tre og Halmie
her udi en hvers anbetroede Skov i sidste forleden har er
efter Skov Ordinariens Indhold, heller og lide derfor
som vedbor. Under min Haand — Herredsfogder.